

Uitgave van

Project Stedenbeleid
Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Markiesstraat 1
1000 Brussel
tel. 02 553 40 38
fax 02 553 40 31

Opgemaakt door

Sociaal Economisch Instituut (SEIN)
Limburgs Universitair Centrum
Universitaire Campus
3590 Diepenbeek
Onderzoekers Tinne Mertens
Ilse Goffin
Promotor Prof. Dr. Mieke Van Haegendoren

en

Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever

Guido Decoster
Directeur-generaal

Depotnummer

D/2004/3241/008

Productie

LS Communication, Sint-Niklaas

Druk

Enschedé Van Muysewinkel, Evere

Stadsmonografie **Aalst**
2004

Leeswijzer	1
1 Inleiding	5
Geschiedenis	5
Geografische ligging	7
Demografische ontwikkeling	7
2 Een bereikbare stad?	9
Mobiliteit	11
Bestaande infrastructuur	11
Openbaar vervoer	13
Verkeerstellingen	17
Parkeerbeleid	17
Mobiliteitsenquête	19
Dienstverlening	21
De stadsdiensten	21
Aalst op het internet	25
3 Een bruisende stad?	27
Demografie	29
Bevolkingsevolutie	29
Groen of grijs?	35
Doorstroming op de arbeidsmarkt?	35
Niet-Belgen	37
Economie	39
Secundariseringsgraad	39
Tertiariseringsgraad	39
Tewerkstelling in Aalst per sector	45
Economische vernieuwing	49
Sport en cultuur	51
Sport	51
Jongeren	51
Cultuur	53
4 Een veilige en gezonde stad?	57
Verkeersveiligheid	59
Ongevallen	59
Doden en zwaargewonden	59
Aantal lichtgewonden	61
Aantal zwaargewonden	61
Aantal verkeersdoden	61
Ernst van de ongevallen	63
De zachte weggebruiker	63
Criminaliteit	69
Geregistreerde feiten	69
Criminaliteitsgraad	69

Onveiligheidsgevoel	75
Mijdingsgedrag	75
Interventies van de brandweer	79
Een gezonde stad?	81
Mortaliteitsratio	81
5 Een leefbare stad?	83
Wonen in de stad	85
Bouwgrondprijzen	85
Woningprijzen	85
Tevredenheid over aspecten van de buurt	89
Een rijke stad?	91
Mediaaninkomen	91
Inkomensverdeling	91
Geografische spreiding van het inkomen	95
Leefloontrekkers	97
Werkloze jongeren	97
Een groene stad?	99
Openbaar groen	99
Recreatief groen	99
Afval	101
Cultureel erfgoed	103
Leefbaarheid van wijken en buurten	105
Buurtproblemen	105
6 Een leidinggevende stad?	109
Onderwijs	111
Secundair onderwijs	111
Hoger onderwijs	113
Economic decision power	115
De ratio toegevoegde waarde/omzet	115
De ratio investeringen/toegevoegde waarde	117
De ratio investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde	117
Zorgverstrekking	119
7 Een participatieve stad?	121
Verkiezingen	123
Participatie van vrouwen	125
Leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten	125
Vrouwen in de gemeentepolitiek	125
Samenstelling van de gemeenteraad	127
Rechtstreekse inspraak van de bevolking	127
Bijlage: facetbenadering	129
Verklarende woordenlijst	170
Bibliografie, bronvermelding	172

Leeswijzer

Deze stadsmonografie is een sociografische weergave van de economische, fysieke en sociaal-culturele situatie in Aalst. Deze weergave gebeurt vanuit het oogpunt van de bewoners en de gebruikers. We maken hierbij gebruik van cijfers, statistieken en indicatoren. Meestal zijn deze gebaseerd op objectief meetbare omgevingsfactoren, maar soms zijn ook opinies en belevingen opgenomen, zoals in de cijfers van de veiligheidsmonitor.

Aalst wordt zowel doorheen de tekst als in de cijfergegevens vergeleken met Vlaanderen in zijn geheel en met de groep van de dertien Vlaamse centrumsteden: Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout. Deze centrumsteden telden op 1 januari 2003 1.478.542 inwoners. Aalst neemt met zijn 76.779 inwoners 5,19% van het inwoneraantal van de centrumsteden voor zijn rekening. Aalst neemt hiermee dan ook de twaalfde plaats in op een ranglijst van de grootste steden van België.

Behalve met Vlaanderen en de centrumsteden worden de cijfergegevens in de opgenomen tabellen ook vergeleken met een stad met een vergelijkbaar profiel. In het geval van Aalst is deze vergelijkingsstad Sint-Niklaas met zijn 68.663 inwoners. Sint-Niklaas is de 20e grootste stad in België.

De meeste opgenomen cijferreeksen beschouwen een periode van twaalf jaar: 1991-2002. Alle cijfergegevens zijn samengevat rond kwaliteitstrefwoorden zoals bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Elk hoofdstuk draait rond een trefwoord en wij stellen ons telkens de vraag in welke mate Aalst aan deze kwaliteit beantwoordt. Wij overlopen hierna kort de thema's die in deze stadsmonografie aan bod zullen komen.

Deze monografie maakt deel uit van een reeks van 13 monografieën over de Vlaamse centrumsteden. Een monografie geeft van een stad een samenhangend beeld en situeert haar ten opzichte van de andere Vlaamse steden en ten opzichte van Vlaanderen in zijn totaliteit. Diverse cijfers en statistieken worden gebundeld in één leesbaar document en de trends die daarin vervat zitten, worden verduidelijkt via aangepaste grafieken, toelichtingen en synthetische beschrijvende statistiek.

Deze reeks is een initiatief van de Vlaamse overheid en wordt aangeboden aan de betrokken steden. De monografieën zijn bedoeld voor zowel beleidsmensen, investeerders, middenveld als geïnteresseerde burgers.

Inleiding

Deze inleiding situeert de stad Aalst op historisch, geografisch en demografisch vlak. We beperken ons daarbij niet tot de laatste tien jaar, maar gaan verder terug in de tijd, zo mogelijk tot aan het ontstaan van de stad. Dit stelt ons in staat om de huidige gegevens in de juiste context te plaatsen.

Een bereikbare stad?

Steden worden gemaakt en kapot gemaakt door hun bereikbaarheid, wegeninfrastructuur en transport¹. Enerzijds is de ontwikkeling van de stad niet zonder gevolgen voor mobiliteitskeuzen en anderzijds bepalen de mobiliteitskeuzen de toekomstige ontwikkeling van de stad.

Hoe bereikbaar zijn onze steden? Hoeveel verkeer maakt dagelijks gebruik van de toegangswegen tot de stad? Hoe groot is de bereikbaarheid in de steden zelf? Zijn de verschillende transportsystemen op elkaar afgestemd, onder andere via een goed openbaar vervoer en een consequent parkeerbeleid?

Een heel andere vorm van bereikbaarheid betreft de toegankelijkheid van de stedelijke diensten. Zijn de openingsuren klantvriendelijk? Is de kwaliteit van de dienstverlening gegarandeerd? Heeft de stad een ombudsman of kan de bevolking ergens anders met haar klachten terecht? Is de stad ook virtueel toegankelijk? Beschikt de stad over een website? Zijn de stadsdiensten bereikbaar via e-mail?

¹ P.Hall & U. Pfeiffer, *Urban future* 21, London, 2000, p. 261-262, 327-329

Een bruisende stad?

In een bruisende stad hoor je kinderstemmen, is er economische bedrijvigheid, ontmoeten mensen elkaar, doet men samen aan sport en cultuur. Een stad is aantrekkelijk omdat er verrassingen zijn op elke hoek van de straat. Er is niets zo doods als stilte in de stad.

Mensen zijn voortdurend in beweging. De stad is de plaats bij uitstek waar mensen verhuizen: ze komen in de stad wonen en trekken weer weg. Per saldo hebben we lange tijd een stadsvlucht vastgesteld: er trokken meer mensen weg dan er binnenkwamen. Sinds kort is die trend echter gekeerd. De stad oefent bovendien een grote aantrekkingskracht uit op nieuwkomers allerhande: allochtonen, asielzoekers en illegalen. Hoe groot zijn de migratiebewegingen in de stad? Hebben deze een grotere impact op de bevolkingsevolutie dan de natuurlijke loop van de stadsbevolking? En wat zijn de gevolgen van deze bevolkingsevoluties voor de doorstroming op de arbeidsmarkt?

De stad is het centrum van de economische activiteiten van een regio. Voortdurend starten nieuwe bedrijven op maar gaan er ook andere failliet. De secundaire sector boet in vele steden aan belang in ten voordele van de tertiaire sector. De stad wordt meer en meer een centrum van de diensteneconomie, zowel diensten aan bedrijven (verzekeringen, banken) als aan personen (horeca, toerisme). Maar is de stad ook economisch klaar voor de toekomst? Hoe evolueert de tewerkstelling in nieuwe economische sectoren?

Wie de nieuwe trends in het culturele leven wil kennen, moet in de stad zijn voor podiumkunsten, tentoonstellingen en educatieve activiteiten. Waar mensen samen wonen, vindt men verenigingsleven, sportactiviteiten en culturele ontmoetingsruimten. Welke accommodaties vinden we hiervoor in de stad? Hoe actief is de stad in het culturele veld?

Een veilige en gezonde stad?

2 A.O. Verwey e.a., Jaarboek
Grootstedenbeleid, Assen, 2000,
p. 81-83

Veiligheid is een belangrijk maatschappelijk probleem². Wanneer de burgers gevraagd wordt met welk probleem de overheid zich zeker zou moeten bezighouden, scoort veiligheid al een aantal jaren erg hoog.

Steden worden traditioneel gezien als haarden van criminaliteit en onveiligheid. Dit heeft natuurlijk te maken met armoede, met uitgesproken sociale ongelijkheid, met een gebrek aan sociale controle en samenhangsgevoel, met de aanwezigheid van marginale en illegale groepen, met de centrumfunctie van steden,...

Hoe hoog ligt de criminaliteitsgraad in de steden? Is er een verandering waar te nemen in de frequentie van verschillende delictsvormen?

Veiligheid heeft ook veel te maken met de eigen gevoelens. Het is best mogelijk dat het aantal misdrijven daalt, maar dat het gevoel van onveiligheid toeneemt. Hoe groot is het onveiligheidsgevoel in de steden? En in welke mate beïnvloedt dit het gedrag van de stadsbevolking? Gaan mensen bepaalde plaatsen of situaties trachten te vermijden?

Een tweede belangrijk aspect van veiligheid is de verkeersveiligheid. Hoeveel verkeersongevallen gebeuren er in de steden? Neemt dit aantal toe of af? Hoe ernstig zijn deze ongevallen? Hoe veilig zijn de zachte weggebruikers, de voetgangers, fietsers en bromfietzers? Ten slotte gaan we ook de gezondheid van de mensen in de stad na.

Een leefbare stad?

De ene stad is 'leefbaarder' dan de andere. Een leefbare stad is in de eerste plaats een stad waarin het aantrekkelijk is om te komen wonen en te blijven wonen. Belangrijke stimuli hiervoor zijn de bouwgrondprijzen, de prijzen van de woningen en de kwaliteit van de buitenruimten. Daarnaast heeft een leefbare stad heel wat te bieden aan recreatief groengebied en cultureel-historisch erfgoed.

Binnen de steden is de ene buurt ook leefbaarder dan de andere. Toen de mensen zich nog te voet verplaatsten, woonden de rijken en de armen in elkaars buurt omdat ze afhankelijk van elkaar waren. De armen werkten in de huishoudens, tuinen en stallingen van de rijken. Een van de kenmerken van de moderne steden is de ruimtelijke segregatie van kansarmen in zogenaamde ach-

terstandsbuurten. Deze segregatie zien we met het blote oog wanneer we door de stad wandelen, maar we stellen ze ook vast wanneer we de inkomensverdeling over de verschillende buurten bestuderen.

Een leidinggevende stad?

De ruimtelijke structuur is de neerslag van sociaal-economische processen en het zijn de steden die de Vlaamse ruimte structureren, omdat zij de concentratiegebieden zijn van de economische activiteiten. Steden hebben een enorme aanzuigkracht op de omliggende gebieden. Aan de andere kant gebeurt vanuit de steden een uitzwermen over de omliggende gebieden. Dit uitzwermen geldt zowel voor het wonen (suburbanisatie), als voor economische activiteiten³. De motor van deze bewegingen is steeds de stad. Wat is de concrete aantrekkingskracht van de stad?

Hoe aantrekkelijk is de stad als onderwijsverstrekker? Hoe groot is de economische slagkracht van de steden? Welke centrale rol neemt de stad op zich als zorgverstrekker?

Een participatieve stad?

De Blijde Inkomst, Vrijheden, Burgers, Revolutie: het zijn begrippen die samenhangen met de stedelijke ruimte. "Stadslucht maakt vrij". Nieuwe politieke bewegingen ontstaan in de steden.

Voelen de inwoners van de stad zich nog steeds de burgers van hun stad? Brengen zij een geldige stem uit bij de verkiezingen? Stemmen zij niet blanco?

Hoe verloopt de bottom-up en top-down communicatie: hoorzittingen, adviesraden?

En hebben de burgers gelijke kansen? Hoe zit het met de aanwezigheid van vrouwen in de leidinggevende functies van de stedelijke administratie en de stedelijke politiek?

Bijlage: facetbenadering

De facetbenadering geeft cijferreeksen die kunnen gebruikt worden in een kwantitatieve analyse van de stad. Samen met de integrale benadering geven deze cijferreeksen een goed beeld van de economische, fysieke en sociaal-culturele aspecten van de stad. Hiermee kan van de stad in kwestie een totaalanalyse gemaakt worden en kan ze ook vergeleken worden met een vergelijkbare stad, met het totaal van de dertien steden en met Vlaanderen in zijn geheel.

De gegevens zijn gegroepeerd volgens de elf facetten: bestuur, cultuur, demografie, dienstverlening, economie, huisvesting, jeugd, milieu, onderwijs, sport en recreatie, tewerkstelling en welzijn. Binnen een facet geeft de cijferreeks per jaartal het cijfer voor de betrokken stad, voor een vergelijkbare stad, voor het totaal van de dertien centrumsteden en voor Vlaanderen in zijn geheel, voor zover deze gegevens beschikbaar zijn.

³ Ruimtelijk Structuurplan
Vlaanderen, Brussel, 1998, p. 35
en volgende, p. 129 en volgende

1 Inleiding

In dit inleidende hoofdstuk wordt de stad Aalst historisch gesitueerd. We zetten een aantal elementen op een rij die relevant zijn voor het interpreteren van de stad van vandaag. Het is immers van cruciaal belang om de statistische gegevens die in de andere delen van de monografie aan bod komen in een juist kader te kunnen plaatsen.

Eerst schetsen we de evolutie van de stad Aalst van bij haar ontstaan tot vandaag. Daarna besteden we aandacht aan de geografische ligging van de stad. Tot slot gaan we kort in op de voornaamste demografische evoluties die de stad kenmerken.

Geschiedenis

Aalst wordt voor de eerste maal vernoemd in de rond 870 opgestelde polyptiek van de abdijs van Lobbes. In deze polyptiek wordt een beschrijving gegeven van de landgoederen die in het bezit zijn van de abdijs. Onder deze landgoederen bevond zich de 'villa Alost'. Dit oude landgoed kan vermoedelijk worden gelokaliseerd op de plaats waar tegenwoordig het Oud Hospitaal staat, op de linker-oever van de Dender.

In de 11e eeuw nam de landbouwproductie in Aalst toe, groeide de bevolking aan en kreeg het handelsleven een nieuwe impuls. Het resultaat was dat men op zoek ging naar nieuwe woonplaatsen. Daarvoor kwam de naaste omgeving van de 'villa Alost' zeker in aanmerking. De site had immers een gunstige verkeersligging langs de Dender, terwijl de 'villa Alost' er voor een zekere veiligheid zorgde.

Omstreeks het midden van de 11e eeuw slaagde de graaf van Vlaanderen, Boudewijn IV, erin de grens van zijn graafschap oostwaarts te verleggen tot aan de Dender. Aalst kwam aldus in de grenszone van Vlaanderen te liggen en evolueerde tot het politieke centrum van het nieuw veroverde gebied. Later werd dit territorium het 'Land van Aalst' genoemd.

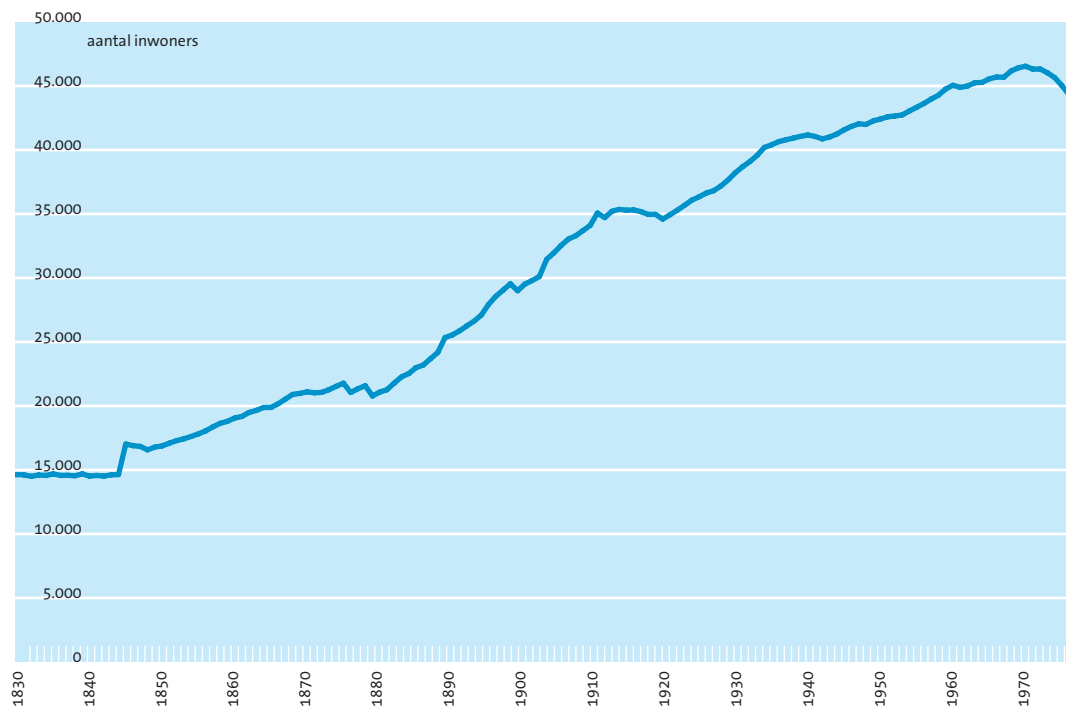
Het Aalst van de Middeleeuwen was niet alleen het bestuurlijke centrum en een militair bolwerk ter verdediging van het graafschap Vlaanderen, het was ook een belangrijke handelsstad. Dit enerzijds door zijn ligging aan het kruispunt van de Dender met de grote Europese handelsweg Brugge-Keulen. Anderzijds was de aanwezigheid van een binnenhaven een grote troef voor de stad. Langs de haven konden de nodige grondstoffen worden aangevoerd en vonden de afgewerkte producten hun weg naar de talrijke afzetmarkten. Door deze gunstige ligging ontwikkelde zich in Aalst tijdens de late Middeleeuwen een bloeiende nijverheid. De textielnijverheid nam daarbij van in het begin een belangrijke positie in. In de 14e en 15e eeuw groeide het ambacht van de lakenwevers uit tot de belangrijkste economische macht in de stad.

De Tachtigjarige oorlog (1568-1648) bracht het economische leven in Aalst een zware slag toe, waarvan de stad zich pas rond 1700 volledig herstelde. Tijdens de 18e eeuw ontwikkelde de stad zich tot een centrum van de linnennijverheid in de regio. De Aalsterse ondernemers profiteerden van het gunstige economische klimaat onder de Franse bezetting: de omvangrijke bestellingen van het Franse leger, de grote Franse afzetmarkt en de politieke en economische veranderingen zorgden voor een bloeiende handel en nijverheid.

De negentiende eeuw werd in België gekenmerkt door schrijnende sociale wantoestanden ten gevolge van een overhaaste industrialisatie. In Aalst, dat als kleine industriestad zeker niet gespaard bleef van de arbeidersellende, groeide de ontevredenheid. Tegen deze achtergrond is het optreden van priester Adolf Daens, het boegbeeld van de Christene Volkspartij, te situeren. Hij kwam op voor de arbeiders in de textielindustrie.

1 1 Evolutie van het aantal inwoners te Aalst, 1830-1976

Bron: Stad Aalst

Geografische ligging

Aalst is gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen, binnen de Vlaamse ruit, het gebied tussen Antwerpen, Gent, Brussel en Leuven. Door zijn omvangrijke industriegebieden langs de Dender en zijn meer recent ontwikkelde bedrijventerreinen aan de E40 heeft Aalst een belangrijke taak in de regionale tewerkstelling. Aalst is tevens een verzorgingscentrum voor de Denderstreek.

Sinds 1 januari 1977 bestaat de stad uit de volgende deelgemeenten: (Klein-)Aalst, Hofstade, Gijzegem, Moorsel, Herdersem, Nieuwerkerken, Baardegem, Meldert en Erembodegem. Sindsdien vervult zij een centrumfunctie voor ruim 77.000 inwoners. Het is daardoor de tweede stad van Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte bedraagt 7.812 ha.

Aalst bevindt zich op de overgang van zandleembodem naar leembodem. Het golvende landschap wordt doorsneden door het alluvium van de Dender, de enige bevaarbare waterloop in Aalst. De Dender vormt de ontstaansreden en de bron van de economische bloeiperiodes in de Aalsterse geschiedenis.

Demografische ontwikkeling

In het begin van de negentiende eeuw woonden er een 15.000-tal mensen in Aalst. In het begin van de twintigste eeuw was het aantal inwoners toegenomen tot 29.000. Dit betekent bijna een verdubbeling van het inwonertal in minder dan 100 jaar tijd. Rond 1880 was er een kleine terugval in de bevolkingsgroei.

In 1920 was de bevolking met een vijfde toegenomen in vergelijking met de toestand rond de eeuwwisseling. De bevolking nam deze 20 jaar toe met gemiddeld 1% per jaar. Van 1935 tot en met het begin van de jaren 50 stakte de bevolkingsgroei in Aalst, maar vanaf midden jaren 50 hernam hij zich weer.

In 1960 woonden er in Aalst 55% meer mensen dan in 1900 en drie keer zoveel als in 1830. 1970 was een topjaar, Aalst telde toen 46.744 inwoners. Daarna nam het bevolkingscijfer af tot en met 1976. Vanaf 1977 hoorden Hofstade, Gijzegem, Moorsel, Herdersem, Nieuwerkerken, Baardegem, Meldert en Erembodegem bij Aalst; de bevolkingscijfers kunnen vanaf dan niet meer vergeleken worden met die van tevoren.

2 Een bereikbare stad?

In dit hoofdstuk gaan we na of Aalst een bereikbare stad is. We bekijken de bereikbaarheid van de stad op twee gebieden: zowel de geografische bereikbaarheid van de stad als de bereikbaarheid van de stadsdiensten komt aan bod. Het eerste vatten we onder het begrip mobiliteit, het tweede onder dienstverlening.

Wat de mobiliteit betreft, is Aalst bereikbaar via de weg, het water en het spoor. Over de weg is Aalst ontsloten door de E40-autosnelweg. Daarnaast zorgen een aantal regionale wegen voor de verbinding van Aalst met andere gemeenten in de omgeving. Het centrum van het stedelijke gebied Aalst wordt omsloten door een Ringlaan. De Dender speelde een belangrijke rol bij de stedelijke ontwikkeling van de stad. Via het spoor heeft Aalst een goede verbinding met Brussel en Gent. In Aalst worden op twee plaatsen verkeerstellingen gehouden: op de E40 en op de N41.

Het busgebruik in Aalst is met 22% toegenomen over de periode 1993-2001. De stads- en streeklijnen werden een eerste maal gereorganiseerd in 1994, in 2003 ging een nieuwe fase van de reorganisatie van start en werd het masterplan voor de stationsomgeving in het leven geroepen.

De Aalsterse binnenstad beschikt over een 1.320-tal openbare parkeerplaatsen op pleinen. Een minderheid hiervan valt onder het regime van betalend parkeren. Net buiten de binnenstad voorziet Stad Aalst in nog eens 590 openbare, betalende parkeerplaatsen.

In 2002 organiseerde het stadsbestuur van Aalst een mobiliteitsenquête in alle Aalsterse scholen. Uit de resultaten van deze enquête bleek dat de leerlingen en het personeel van de Aalsterse scholen zich voornamelijk met de auto verplaatsen.

De bereikbaarheid van de stadsdiensten is het tweede aspect van bereikbaarheid dat in dit hoofdstuk aan bod komt. Deze toegankelijkheid is buiten de normale kantooruren eerder beperkt. Enkel de bibliotheek is qua openingsuren gemakkelijk bereikbaar. Per e-mail zijn de stadsdiensten een stuk toegankelijker. Elke stadsdienst beschikt over een eigen e-mail-adres.

Wat de kwaliteit van de dienstverlening in Aalst betreft, behaalden de stadsdiensten een score van 2 op 10. Aalst heeft echter lessen getrokken uit deze beoordeling en paste openingsuren, bewegwijzering e.d. aan.

Sinds 1998 is Aalst virtueel bereikbaar via het internet. Momenteel staat de tweede versie van de website online. In de loop van 2004 zal Aalst een volledig vernieuwde website aanbieden aan de internetgebruikers. Via de site kan men informatie bekomen over de stadsdiensten, het bestuur en de reglementen van de stad.

Mobiliteit

In deze paragraaf geven we een beeld van de fysieke bereikbaarheid van de stad Aalst. Eerst schetsen we de voorradige verkeersinfrastructuur. Daarna brengen we het openbaarvervoersnetwerk van de stad in kaart. Vervolgens besteden we aandacht aan een aantal verkeerstellingen op de belangrijkste Aalsterse toegangswegen. Ten slotte bespreken we het parkeerbeleid van de stad.

Bestaande infrastructuur

Aalst ligt binnen de Vlaamse ruit en is de tweede grootste stad van Oost-Vlaanderen. De historische ontwikkeling van de stad en haar centrumfunctie maken van Aalst een verkeersknooppunt. Laten we voor een goed begrip even ingaan op de verschillende toegangswegen tot Aalst.

Autowegen

Aalst wordt verbonden met het internationale wegennet in Vlaanderen, Gent en Brussel via de E40. De stad heeft twee aansluitingen op de E40, namelijk de Siesegemlaan en de Geraardsbergsesteenweg die samenkomen in één knooppunt. Recent ontwikkelden er zich verschillende bedrijventerreinen aan de E40 te Aalst, waardoor de stad een belangrijke plaats in de regionale tewerkstelling kreeg.

Het centrum van het stedelijke gebied Aalst wordt omsloten door een ring. Op de ring rond Aalst sluit een radiaal net van N-wegen aan. In westelijke richting is dit de N9 die parallel loopt met de E40. In noordelijke richting vinden we de N41 en de N406 die Aalst verbinden met Dendermonde. Aalst heeft ook een verbinding in zuidelijke richting via de N45. In oostelijke richting is er enerzijds de N411 die Aalst verbindt met Opwijk en anderzijds de N9 die Aalst verbindt met Asse. De oude stadskern van de stad wordt omsloten door de Wallenring.

- ▶ Aalst heeft een belangrijke verbinding met Gent en Brussel via de E40.

Waterwegen

Vroeger vervulde de Dender door haar strategische ligging een niet te onderschatten rol als economische transportweg. Ze vormde de verbindingsweg tussen de rijke industriegebieden in Wallonië en het noorden van Frankrijk. Wegens de beperkte toegankelijkheid van de Dender is het huidige economische belang ervan eerder beperkt. Stroomopwaarts in Aalst heeft ze enkel nog een toeristisch-recreatieve functie. Recent nam de Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen, in samenwerking met Stad Aalst, initiatieven om de Dender meer toegankelijk te maken.

Spoorwegen

Naast via auto- en waterwegen wordt Aalst ook ontsloten via het spoor. In Aalst zijn er twee stations: dat van Aalst Centrum en dat van Erembodegem. Er zijn vier verbindingen per uur tussen beide stations. Vanuit het station Aalst kan men 5 keer per uur naar Brussel en 2 keer per uur naar Gent sporen. Dit is exclusief de extra verbindingen tijdens de ochtend- en avondspits en de verbindingen vanuit Erembodegem. Aalst heeft dus een goede spoorverbinding met de grote steden om haar heen.

2 1 Evolutie van het gemiddelde aantal opstappende reizigers op een werkdag, 1998-2002

Bron: NMBS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden
1998	10.314	6.454	194.041
1999	8.524	4.750	167.173
2000	9.038	5.935	179.218
2001	8.260	6.159	178.883
2002	7.800	6.878	176.882

2 2 Evolutie van het jaarlijkse aantal reizigers per bestemming, 2000-2002

Bron: NMBS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden
2000	1.691.612	1.187.438	51.713.553
2001	1.773.439	1.283.726	55.733.373
2002	1.763.953	1.326.565	56.772.141

Openbaar vervoer

Spoorreizigers

Over de spoorreizigers zijn twee statistieken beschikbaar. De eerste betreft het aantal opstappende reizigers per gemeente (alle stations van de gemeente) op een werkdag. Deze worden door de NMBS eenmaal per jaar visueel geteld gedurende 1 week in het najaar. Reizigers die van een of meerdere aansluitingen gebruik maken, worden dus meerdere malen geteld. Deze cijfers zijn dus slechts benaderingen. De tweede statistiek betreft het jaarlijkse aantal reizigers naar een station of tariefzone. Deze cijfers zijn enkel beschikbaar voor de elektronisch uitgegeven biljetten en trein-kaarten waarvan de oorsprong en bestemming vooraf bepaald zijn en een invloed hebben op de prijsbepaling.

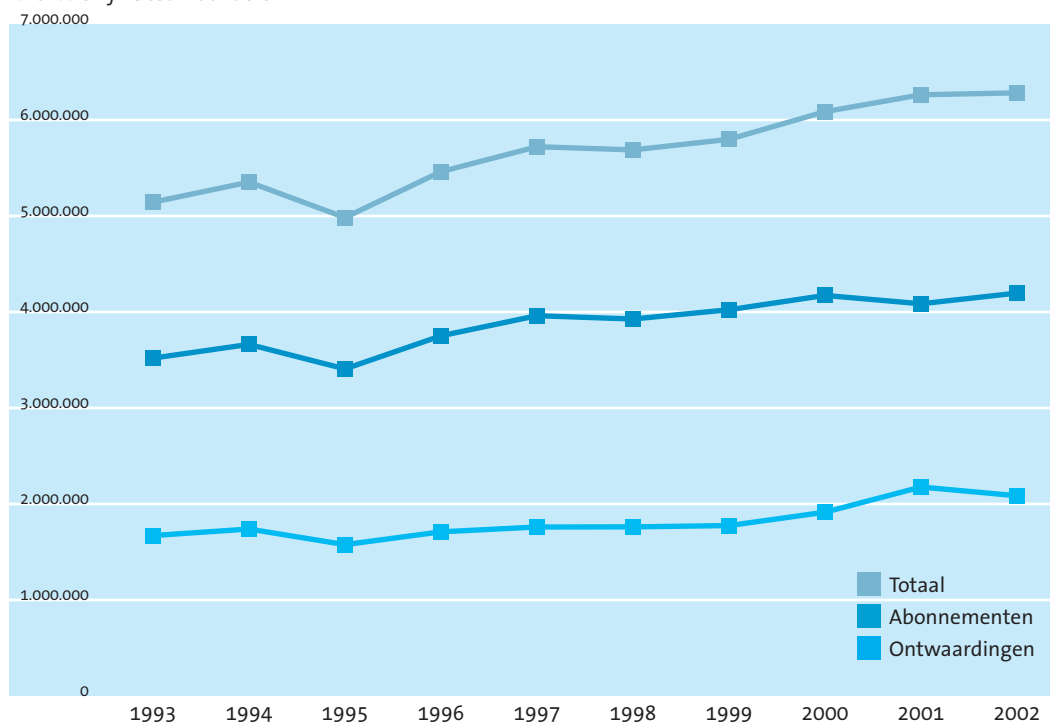
Het aantal opstappende reizigers in Aalst op een werkdag bedroeg anno 2002 7.800. Dit aantal is in vijf jaar tijd (1998-2002) gestaag gedaald: in 1998 kende Aalst nog dagelijks gemiddeld 10.314 opstappende reizigers.

Het aantal reizigers met bestemming Aalst is sedert 2000 toegenomen. Ook in de centrumsteden is het aantal aankomende reizigers toegenomen. De stijging is er sterker dan in Aalst. 3,1% van de reizen met bestemming één van de dertien centrumsteden gaat naar Aalst.

- ▶ Het aantal opstappende reizigers in Aalst is gedaald van 10.314 in 1998 tot 7.800 in 2002.
- ▶ In 2002 telde men 1.763.953 reizigers met bestemming Aalst. In 2000 waren er dat nog maar 1.691.612.

2 3 Totaal aantal busreizigers per jaar in de regio Aalst, 1993-2002

Bron: De Lijn Oost-Vlaanderen

2 4 Reizigersevolutie per lijn, 1993, 2002

Bron: De Lijn Oost-Vlaanderen

	1993	2002
301, 302, 303, 304, 305, 306, 308	660.158	1.084.436
326, 333, 334, 335	358.637	436.222
341, 342, 343	378.680	385.396
351, 355, 357, 361	753.562	844.852
381, 383, 385, 387	351.701	407.780
391, 392, 393	159.064	165.708
394, 395, 397	268.076	254.096
212, 213, 214	2.214.155	2.704.322
Totaal	5.144.033	6.282.812

2 5 Realisaties De Lijn Aalst, 2002

Bron: De Lijn Oost-Vlaanderen

Aantal abonnementen De Lijn	1.586
Aantal NMBS-abonnementen met supplement De Lijn	773
Aantal afgelegde ritten	229.282
Aantal afgelegde kilometers	3.959.943

Busreizigers

Aalst wordt bediend door 25 verschillende buslijnen van De Lijn: 5 stadslijnen en 20 regionale verbindingen. Alle stadslijnen vertrekken aan het station van Aalst. Ze verbinden het station met het Stedelijk Ziekenhuis, het centrum van Herdersem, Hof Zomergem, de Rozendreef en Nieuwerkerken. Met uitzondering van de kern van Erembodegem loopt er door de kern van alle deelgemeenten een stadslijn naar het station. De regionale lijnen verzorgen de verbinding van Aalst met al zijn buurgemeenten. Er rijden bussen tussen Aalst en Dendermonde, Ninove, Opwijk, Londerzeel, Nieuwerkerken, Meldert, Moorsel, Lede, Lokeren en Wetteren.

Op 14 augustus 1994 werd een eerste reorganisatie van de stads- en streeklijnen in het Aalsterse doorgevoerd. Het busnet werd op een aantal fundamentele punten gewijzigd om de totale dienstverlening te verbeteren. Tegelijkertijd werd ingespeeld op het verkeersleefbaarheidsplan van de stad Aalst. In dit plan werd geopteerd voor een verkeersarm en verkeersvrij centrum. Een volgende stap in de reorganisatie is de invoering van de basismobiliteit in 2004. Hierbij zal rekening worden gehouden met de afbakening van het regionaal stedelijk gebied Aalst voor wat de normering inzake halte-afstand en bedieningsfrequenties betreft. Een ander belangrijk aspect is de herinrichting van de stationsomgeving van Aalst. Op 31 oktober 2003 werd het masterplan voor de stationsomgeving voorgesteld. Dit plan loopt in opdracht van Stad Aalst, De Lijn, De Post, de NMBS en Amylum en het voorziet onder andere in een nieuw busstation.

Het totale aantal busreizigers steeg met 22% van 5.144.033 in 1993 naar 6.282.812 in 2002. De lijnen 301 tem 308 (stadslijnen) vervoerden in 2002 zelfs 64,3% passagiers meer dan in 1993. Ook de verbindingen 326, 333, 334, 335 en 212, 213, 214 deden het opvallend beter in 2002 dan in 1993: zij hadden een vijfde meer passagiers. De lijnen die Gent en Wetteren verbinden met Aalst (394, 395 en 397) zijn de enige die het in 2002 minder goed deden dan in 1993. Op dit traject is er echter een goede spoorverbinding.

Het totale aantal busreizigers is – met uitzondering van 1995 en 1996 – geleidelijk aan gestegen. Zowel het aantal ontwaardingens als het aantal abonnementen steeg op 10 jaar tijd met ongeveer 20%. In 2002 verkocht De Lijn Aalst 1.586 abonnementen en 773 NMBS-abonnementen met supplement De Lijn. De bussen van De Lijn deden in Aalst 229.282 ritten of 3.959.943 km.

2 6 Verkeerstellingen van de E40 en de N41, 1999-2001

Bron: Stadim

		Werkdagen	Zaterdagen	Zondagen	Gemiddeld
E40 Brussel-Oostende	2001	103.200	79.200	75.300	95.800
	2000	104.800	81.100	77.100	97.500
	1999	103.000	81.400	77.100	96.200
N41	2001	19.700	17.200	12.300	18.300
	2000	20.900	18.000	12.800	19.300
	1999	20.600	17.800	13.000	19.100

2 7 Openbare parkings binnenstad Aalst, 2002

Bron: Stad Aalst

	Capaciteit
Parking Keizershallen	750
Esplanadeplein	86
Graanmarkt	77
Hopmarkt	193
Houtmarkt	104
Keizersplein	113
Totaal	1.323

Verkeerstellingen

Permanente telposten registreren op vaste plaatsen, dag en nacht, de verkeersintensiteit. Detectie gebeurt met elektromagnetische lussen of met camera's. Daarnaast bestaan er ook periodieke telposten. Deze registreren het verkeer op geregelde tijdstippen gedurende enkele weken. Dit gebeurt met verplaatsbare telapparaten met behulp van holle rubberslangen.

De evolutie van het wegverkeer is berekend op basis van het aantal afgelegde voertuigkilometers. Het aantal voertuigkilometers wordt berekend op grond van de weekdaggemiddelden en de representatieve lengte van de telpost. In 2001 nam het wegverkeer op de autosnelwegen in Vlaanderen met 0,1% toe ten opzichte van 2000.

De telpost op de E40 Brussel-Oostende te Aalst registreerde in 2001 dagelijks gemiddeld 95.800 voertuigen. Tijdens werkdagen registreerde men ongeveer 25% meer voertuigen dan tijdens het weekend.

De telpost op de N41 die de verbinding vormt tussen de R41 (ring rond Aalst) en Dendermonde, registreerde in 2001 5% minder voertuigen dan het jaar voordien. In 2001 gebruikten gemiddeld 18.300 voertuigen deze weg. Op werkdagen reden er een 7.000-tal voertuigen meer dan op zondagen.

- ▶ Het gemiddelde aantal voertuigen op de N41 te Aalst is op drie jaar tijd afgenomen met 3%.

Parkeerbeleid

In de Aalsterse binnenstad (binnen de Wallenring) bevinden zich 1.323 openbare parkeerplaatsen op pleinen. Parking Keizershallen is lang gratis geweest, maar sinds eind 2003 moet men er, net als elders, betalen. Er werd een uniform tarief van 1,2 euro per uur ingevoerd, met een maximum parkeerduur van 2 uur. Een uitzondering op deze regel is parking Keizershallen, waar de tarieven zijn bepaald om het langparkeren te stimuleren. Alle parkeerplaatsen staan open voor bewoners-parkeren. Net buiten de binnenstad, op de pendelparking en het Hoveniersplein, zijn er bovendien nog 590 openbare, betalende parkeerplaatsen.

Er is ook nog een grote privéparking in de binnenstad van Aalst, De Burcht. Deze ondergrondse parking telt 236 betalende parkeerplaatsen.

- ▶ De Aalsterse binnenstad telt 1.323 parkeerplaatsen.
- ▶ Net buiten de Aalsterse binnenstad voorziet de stad in nog eens 590 parkeerplaatsen.

2 8 Vervoersmodi per doelgroep, 2002*Bron: Mobiliteitsenquête stad Aalst*

	auto	te voet	fiets	bus	brom-/snorfiets/motor	trein
Leerlingen kleuter en lager	67%	18%	8%	6%	1%	0%
Leerlingen secundair onderwijs	28%	7%	24%	24%	6%	11%
Studenten hoger onderwijs	50%	4%	13%	10%	6%	16%
Personeel Aalsterse scholen	75%	6%	12%	2%	1%	5%

2 9 Afstand thuis-school/werk, 2002*Bron: Mobiliteitsenquête stad Aalst*

	<1 km	1-3 km	3-5 km	5-10 km	10-15 km	15-20 km	20-25 km	>25 km
Leerlingen kleuter en lager	30%	36%	16%	12%	4%	1%	0%	0%
Leerlingen secundair onderwijs	7%	15%	16%	30%	18%	8%	3%	3%
Studenten hoger onderwijs	5%	7%	7%	22%	20%	18%	10%	13%
Personeel Aalsterse scholen	7%	13%	14%	22%	17%	7%	6%	13%

Mobiliteitsenquête

In 2002 organiseerde het stadsbestuur van Aalst een grootscheepse **mobilitateisenquête** in alle Aalsterse scholen. Het was de bedoeling het mobiliteitsgedrag van leerlingen van het basis- en het secundair onderwijs, studenten van de Aalsterse hogescholen, en leerkrachten, personeel en directie van de Aalsterse scholen te analyseren.

De auto bleek het meest populaire **vervoermiddel** om zich te verplaatsen van en naar school of werk. 75% van het onderwijzend personeel in Aalst gaat met de auto naar het werk. 67% van de leerlingen uit het basisonderwijs en 28% van de leerlingen uit het secundair onderwijs wordt met de auto naar school gebracht. De helft van de Aalsterse hogeschoolstudenten verplaatst zich met de auto van en naar de lessen.

Van de leerlingen uit het secundaire onderwijs pendelt 24% met de bus en evenveel met de fiets. 13% van de hogeschoolstudenten in Aalst en 12% van het onderwijzend personeel verplaatst zich met de fiets. Bij de hogeschoolstudenten en de leerlingen uit het secundair onderwijs is het spoorvervoer ook populair.

Meer dan drie vierde van de leerlingen uit het basisonderwijs woont op een **afstand** van minder dan 5 km van de school. De leerlingen van het kleuter- en lager onderwijs komen voornamelijk uit de nabije omgeving van de school. Leerlingen van het middelbaar onderwijs komen van verder, afstanden van 5 tot 15 km zijn hen niet vreemd. Slechts een minderheid van de studenten van het hoger onderwijs komt uit de onmiddellijke omgeving (<10 km). De aantrekkingsregio van het hoger onderwijs is veel groter dan die van het secundair onderwijs. De helft van het personeel van de Aalsterse scholen verplaatst zich dagelijks maximaal 20 km (heen en terug) om het werk te bereiken.

- ▶ De leerlingen en het personeel van de Aalsterse scholen verplaatsen zich hoofdzakelijk met de auto.

2 10 Flexibiliteit van de dienstverlening, 2002

Bron: Website Stad Aalst en Jaarverslag 2001, SEIN-bewerking

	Flexibele openingsuren (score)	Virtuele bereikbaarheid (%)
Dienst Bevolking	1	100
Dienst Burgerlijke stand	1	100
Andere stadsdiensten met loket*	1	100
Jeugddienst	1	100
Hulp- en preventiediensten	1	100
Interne diensten	1	100
OCMW	1	100
Hulpverlening	1	100
Bibliotheek	3	100
Sportdienst	1	100
Dienst Leefmilieu	1	100
Toerisme	0	100
Ruimtegebonden diensten	1	100

* Hier vallen de verschillende dienstencentra van Aalst onder. Bij zo'n dienstencentrum kan je terecht voor het laten eensluidend verklaren van afschriften, voor een getuigschrift van leven, voor een toelating voor het afschieten van bommetjes, voor een bewijs van verblijf, voor het wettigen van handtekeningen, voor het afleveren van uittreksels en afschriften uit akten van de burgerlijke stand, enz...

Dienstverlening

Bereikbaarheid van een stad betekent ook bereikbaarheid van de stadsdiensten, zowel persoonlijk als virtueel. In deze paragraaf gaan we de bereikbaarheid van de stadsloketten na. Daarna gaan we even in op de virtuele bereikbaarheid van de Aalsterse stadsdiensten.

De stadsdiensten

Eerst bekijken we kritisch de toegankelijkheid van de stadsdiensten. Vervolgens gaan we de kwaliteit van de dienstverlening na. Ten slotte gaan we dieper in op klachtenregistratie in Aalst.

Toegankelijkheid van de stadsdiensten

Om de toegankelijkheid van de stadsdiensten te meten, deelden we de gemeentediensten in 13 groepen in. Bij deze diensten gingen wij na hoe vaak ze bereikbaar waren buiten de kantooruren. In het kader van de stadsmonografieën is het volgende puntensysteem bedacht. Wanneer een dienst open is op zaterdag en twee avonden per week tot 18.30 uur, krijgt hij een maximale score van 3. Wanneer een dienst slechts één avond tot 18.30 uur open is en op zaterdag krijgt hij een score van 2. Enzovoort. Het toekennen van punten is niet altijd een vanzelfsprekendheid. Zo bevatten bepaalde categorieën meerdere diensten met verschillende openingsuren waardoor we een gemiddelde dienden te berekenen.

De stad Aalst scoort matig. Bijna alle diensten behalen een score van 1. Elke stadsdienst is dan ook één avond in de week open tot 19 uur.

Opvallend is het resultaat van de bibliotheek, de enige stadsdienst die de maximale score behaalt. De Aalsterse bibliotheek is bijna elke weekavond geopend tot 19 uur. Daarnaast is ze op zaterdag van 9.00 tot 12.00 uur toegankelijk voor het publiek. Dit is echter niet het geval voor de kleinere uitleenposten, die maar één avond per week open zijn.

Evenzeer opmerkelijk is de score 0 voor de dienst Toerisme. Deze dienst is in de wintermaanden slechts open tot maximaal 17.45 uur. In de zomermaanden is deze dienst ook geopend gedurende het weekend.

We gingen ook de bereikbaarheid van de stadsdiensten per e-mail na. We drukken de bereikbaarheid uit in een percentage. 100% betekent dat de dienst te bereiken is per e-mail.

De bereikbaarheid per e-mail is groter dan de fysieke bereikbaarheid. Elke stadsdienst heeft een eigen e-mailadres.

- ▶ De fysieke toegankelijkheid van de Aalsterse stadsdiensten buiten de kantooruren is beperkt. De hoofdbibliotheek is echter bijna elke weekavond geopend tot 19 uur.
- ▶ Per e-mail zijn de Aalsterse stadsdiensten vlot bereikbaar.

2 11 Kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening, 2000

Bron: Test Aankoop, oktober 2000

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden
Openingstijden	1	3	2,7
Affichering openingstijden	1	9	5,9
Loketten of kantoren gemakkelijk te herkennen	2	9	7,9
Toegankelijkheid voor mensen met een handicap	1	9	5,6
Eindbeoordeling kantoren	2	8	6

Kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening

Eind 2000 onderzocht Test Aankoop de toegankelijkheid en bewegwijzering van de stadsdiensten. Aalst behoorde met zijn score tot de staart van de steden. De globale eindscore van Aalst lag op een veel lager niveau dan het gemiddelde van de 13 centrumsteden.

Test Aankoop nam eerst en vooral de openingstijden onder de loep. Er werd nagegaan gedurende hoeveel uren de gemeenteadministraties 's avonds en op zaterdagvoormiddag open waren. Aalst behaalde hierbij geen goed resultaat.

Daarnaast werd ook de affichering van de openingstijden op een van buiten zichtbare plaats onderzocht. Hier scoorde Aalst ook slecht. Eenmaal binnen waren de loketten of kantoren niet gemakkelijk te vinden. Ook voor de toegankelijkheid van de diensten voor personen met een handicap kreeg Aalst een onvoldoende. Als eindbeoordeling, waarbij ook rekening gehouden werd met de netheid van de lokalen, behaalde Aalst een score van 2 punten.

Intussen heeft Aalst lessen getrokken uit deze minder fraaie beoordeling. Zo werden de openingsuren van alle diensten eenvormig gemaakt en werd een nieuwe, duidelijkere bewegwijzering uitgewerkt. Enkele diensten werden toegankelijk gemaakt voor rolstoelgebruikers en de loketten die zich voorheen op een verdieping bevonden, werden overgebracht naar het gelijkvloers. De dienst Onthaal van het stadhuis werd omgebouwd. De bezoekers worden er nu niet alleen wegwijs gemaakt, maar ze kunnen er ook terecht in een heus documentatiecentrum.

- ▶ Aalst heeft lessen getrokken uit de slechte beoordeling van Test Aankoop. De stad paste onder andere haar openingsuren, bewegwijzering, onthaal en toegankelijkheid aan.

Klachten

In Aalst is er geen ombudsdienst. Er is een plan om een klachtenregistratiesysteem op te starten. Een werkgroep buigt zich over deze materie.

2 12 Website van de stad Aalst: homepagina

Bron: <http://www.aalst.be>

Stad Aalst

Hoofdpagina

Dienstverlening **Bestuur**
Reglementen

Hoofdpagina
Informatie A-Z
Specifieke Diensten

WeerOnline
voorzichten
Aalst vr, 23-01
3 °C

3 dagen
203282

Onze website
Welkom op de officiële website van de stad Aalst

- [Wijziging straatnamen](#)
- [Wegenwerken](#)
- [Carnaval 2004](#)
- [Stadsplan Aalst](#)
- [Agenda en verslagen gemeenteraad](#)
- [Zeebergbrug - werken en omleidingen](#)
- [Politie reglement](#) (pdf-formaat - 575 Kb)
- [Vacatures](#)
- [Persberichten](#)
- [Perslijst](#) (pdf-formaat - 53 Kb) nieuw!

Actie in onze stad

- [Activiteitenkalender](#)
- [Louis Paul Boonopsielwedstrijd 2004](#)
- [Wat verenigingen moeten weten](#)

Snelheidscontroles en weekendacties in onze stad

Meer informatie nodig? zie www.wegeninfo.be

- [Snelheidscontroles en weekendacties januari](#) (pdf-formaat - 77 Kb) nieuw!
- [Resultaten snelheidscontroles november 2003](#) (pdf-formaat - 48 Kb) nieuw!

Nuttige informatie

- [E-mail adressen van stadsdiensten & stadsscholen](#)

Aalst op het internet

In 1995 begonnen verschillende Vlaamse gemeenten aan de opmaak van een website. Sindsdien is er al heel wat veranderd en hebben de Vlaamse gemeenten internet ontdekt als instrument voor hun interne, maar vooral externe communicatie. Het groeiende belang van internet en andere communicatiemiddelen zorgde ervoor dat digitale communicatie tussen stadsdiensten en burgers aan belang won en nog zal winnen. Een website is, vandaag de dag, een uithangbord van de stad. Een website biedt niet alleen de mogelijkheid informatie te verstrekken, maar het is ook een middel waarmee de stad letterlijk met de burgers in verbinding kan staan.

Aalst begon in 1998 met de bouw van een eigen website. De ongeveer zestig pagina's tellende website werd gemaakt door een extern bedrijf. Het grote probleem was het onderhoud van de site: na zes maanden was ze al verouderd.

In september 1999 werd de nieuwe website opgestart, die momenteel nog steeds actief is. Dit is een informatieve website met de nadruk op het regelmatig updaten van de informatie. Daartoe werd een werkgroep website opgericht die wekelijks alle actualisaties en plannen bespreekt.

De huidige website kan men bereiken via 3 verschillende domeinnamen: Aalst.be, aalstdenderend.be en ccdewerf.be. Ze telt een 500-tal pagina's met informatie over allerlei aspecten van de stad. Vanuit de hoofdpagina kan men snel een keuze maken uit die verschillende aspecten, zo is er een link naar het bestuur, de dienstverlening en de reglementen. Via de link 'bestuur' maak je kennis met de burgemeester, de schepenen, de gemeenteraadsleden en het OCMW. Bij de burgemeester en de schepenen staan ook hun bevoegdheden, zitdagen en e-mailadressen vermeld. Onder 'bestuur' vind je verslagen en besluiten van de gemeenteraad, het jaarverslag van de gemeente en de beleidsnota. Het item 'dienstverlening' bevat de e-mailadressen en openingsuren van alle stadsdiensten. Onder 'reglementen' zijn de wetten, decreten en reglementen van de stad te vinden.

Links op de hoofdpagina vinden we het item 'informatie A-Z', een item 'specifieke diensten' en een koppeling naar de site van cultureel centrum 'de Werf'. Onder 'informatie A-Z' staat een trefwoordenlijst die de bezoeker helpt snel het gezochte te vinden. Wanneer we op het item 'specifieke diensten' klikken, krijgen we uitgebreide informatie over diensten, zoals financiën, huisvesting, jeugd, milieu, onderwijs, sport, technische dienst, toerisme en welzijn. Bovendien kan men op de hoofdpagina ook een activiteitenkalender en persberichten over de stad Aalst vinden.

De website krijgt maandelijks gemiddeld 5.941 bezoekers. De gemiddelde tijdsduur per bezoeker is 6 minuten en 31 seconden. Het gemiddelde aantal pageviews per bezoeker bedraagt 4,5.

Momenteel werkt de stad aan een nieuwe website. Tegen midden 2004 moet die een feit zijn.

- ▶ Sinds 1998 beschikt de stad Aalst over een eigen website.
- ▶ Er wordt momenteel aan een nieuwe website gewerkt.

3 Een bruisende stad?

In dit hoofdstuk stellen we ons de vraag of Aalst een bruisende stad is. We gaan dit na aan de hand van indicatoren op drie vlakken: demografie, economie en sport en cultuur.

De bevolkingsevolutie in Aalst kent een tamelijk wisselend verloop. Gemiddeld genomen bleef de bevolking in de 13 centrumsteden ongeveer constant over de periode 1992-2003. De gemiddelde natuurlijke aangroei per 1000 inwoners bedroeg er +0,7. Aalst had een saldo van -0,4. Dit cijfer ligt ver onder het stedelijke en het Vlaamse gemiddelde.

Zowel de groene druk als de grijze druk bevindt zich in Aalst onder het niveau van de centrumsteden. De afhankelijkheidsratio bedroeg er op 1 januari 2003 78,2. De doorstromingscoëfficiënt van 0,93 toont aan dat er in Aalst voor elke honderd arbeidskrachten die de arbeidsmarkt verlaten drieënnegentig nieuwe klaar staan.

Aalst is geen uitgesproken dienstestad. Zij had anno 2001 een tertiëriseringsgraad van 43,2. In vergelijking met de andere centrumsteden is de dienstensector in Aalst weinig ontwikkeld.

Aalst telt een 2.000-tal handelspanden, waarvan 500 in het kernwinkelgebied (KWG). 11% van de handelspanden in het KWG staat leeg. De passantentelling in de belangrijkste winkelstraat van Aalst geeft aan dat de aantrekkingskracht van deze straat haar onmiddellijke omgeving niet overstijgt. Op toeristisch vlak zien we dat het aantal overnachtingen in Aalst een stijgende trend vertoont. In vergelijking met 1992 lag het aantal overnachtingen in 2002 ruim 50% hoger. Het belangrijkste toeristische evenement in Aalst is de jaarlijkse carnavalsstoet die telkens 30.000 tot 100.000 toeschouwers trekt.

Met het oog op de toekomst is de economische vernieuwing van een stad belangrijk. In 2001 gingen in Aalst 340 nieuwe bedrijven van start. In tegenstelling tot de gemiddelde situatie in de centrumsteden en Vlaanderen kende Aalst tijdens het afgelopen decennium een stijging van het aantal faillissementen. In 2001 gingen er 68 bedrijven op de fles. Aalst kent een ratio oprichtingen/faillissementen van 5,0. Deze ratio ligt lager dan in de centrumsteden (5,1) en Vlaanderen (7,6), wat erop wijst dat een startend bedrijf in 2001 minder overlevingskansen had in Aalst dan gemiddeld in de centrumsteden of in Vlaanderen. De tertiaire sector in Aalst telt ruim 1.150 bedrijven, veel meer dan de andere sectoren. De quartaire sector stelt het grootste aantal personen tewerk in Aalst.

Voor sportbeoefening kunnen de Aalstenaren terecht in een van de vier stedelijke sporthallen of in het stedelijke zwembad. In 2002 telde het zwembad meer dan 280.000 gebruikers.

In Aalst zijn een zestigtal jeugdverenigingen actief. Ze tellen samen ongeveer 3.700 leden.

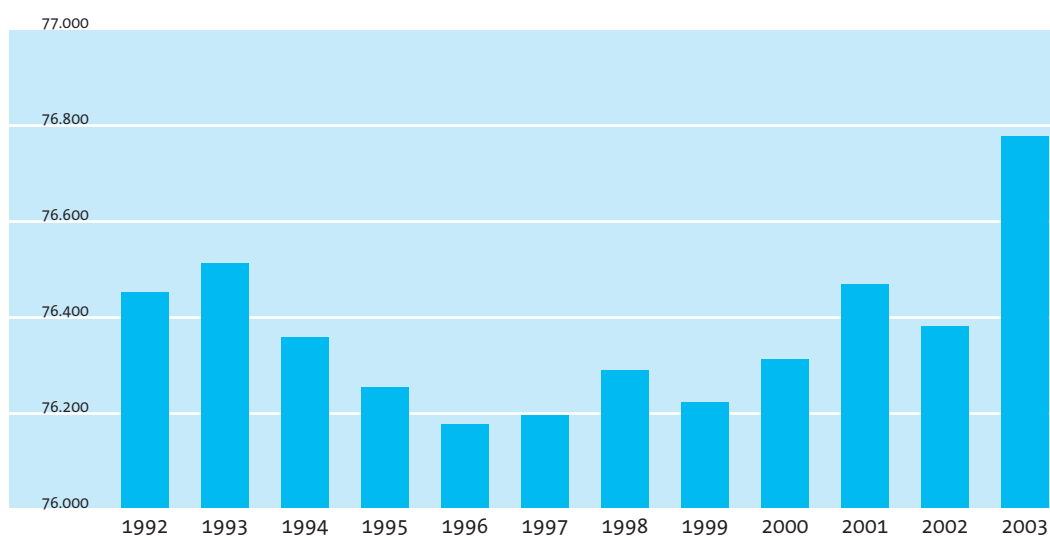
Wat het cultuuraanbod betreft, beschikt Aalst over het Stedelijk Museum. In 2002 kreeg dit museum meer dan 13.000 bezoekers over de vloer. Het programma-aanbod van het cultureel centrum is zeer gevarieerd. In totaal namen 50.974 mensen deel aan de georganiseerde activiteiten. Volgens een onderzoek van Colpaert e.a. zijn er in Aalst weinig culturele ontmoetingsruimten. Het aanbod wordt echter nog uitgebreid.

In 2002 telde de Aalsterse bibliotheek ongeveer 22.000 leners. Er werden 4.269.717 stukken uitgeleend, voor het merendeel boeken.

3 1 Evolutie van het bevolkingscijfer, 1992-2003

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	76.453	68.253	1.483.777	5.794.857
1993	76.514	68.472	1.484.213	5.824.628
1994	76.360	68.336	1.481.283	5.847.022
1995	76.256	68.397	1.476.877	5.866.106
1996	76.179	68.134	1.471.227	5.880.357
1997	76.197	68.049	1.466.777	5.898.824
1998	76.291	68.034	1.463.056	5.912.382
1999	76.223	68.119	1.461.056	5.926.838
2000	76.313	68.290	1.460.770	5.940.251
2001	76.470	68.364	1.461.989	5.952.552
2002	76.382	68.473	1.469.275	5.972.781
2003	76.779	68.663	1.478.542	5.995.553

3 2 Jaarlijkse groei van de bevolking, saldo per 1000 inwoners, 1992-2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	0,8	3,2	0,3	5,1
1993	-2,0	-2,0	-2,0	3,8
1994	-1,4	0,9	-3,0	3,3
1995	-1,0	-3,8	-3,8	2,4
1996	0,2	-1,2	-3,0	3,1
1997	1,2	-0,2	-2,5	2,3
1998	-0,9	1,2	-1,4	2,4
1999	1,2	2,5	-0,2	2,3
2000	2,1	1,1	0,8	2,1
2001	-1,2	1,6	5,0	3,4
2002	5,2	2,8	6,3	3,8

Demografie

In deze paragraaf zetten we een aantal demografische gegevens op een rijtje. De gegevens die in deze paragraaf vermeld worden, hebben enkel betrekking op officieel geregistreerde inwoners van de stad.

Bevolkingsevolutie

Een van de belangrijkste demografische gegevens is de bevolkingsevolutie. Deze schetsen we in een eerste paragraaf. De bevolkingsevolutie is het resultaat van enerzijds de natuurlijke aangroei van de bevolking en anderzijds het migratiesaldo. Beide componenten komen in de twee daaropvolgende paragrafen aan bod.

Bevolkingscijfer

In Vlaanderen is het aantal inwoners de laatste elf jaar gestegen met 4%. Opvallend is wel dat de jaarlijkse aangroei van de bevolking gestaag afnam in het begin van de jaren 90. In de tweede helft van de jaren 90 stabiliseerde de jaarlijkse aangroei zich rond een groeisaldo van 2,3. In 2002 bedroeg het jaarlijkse aangroeisaldo 3,8.

Het inwonertal van de Vlaamse steden slinkt lichtjes. In de eerste helft van de jaren 90 ging het drastisch bergaf van nog een kleine aangroei van 436 personen in 1992 tot een afname van 5.650 personen in 1995. Na een periode van jaarlijkse bevolkingsafname kenden de centrumsteden in 2000 een aangroei van 1.219 personen, in 2001 een aangroei van 7.286 personen en in 2002 nog een aangroei van 9.267 personen.

Aalst telde op 1 januari 2003 76.779 inwoners. Dat is 1,3% van alle Vlamingen. Aalst volgt de Vlaamse trend of de trend van de overige steden niet. De afgelopen tien jaar kende de stad een wisselende bevolkingsgroei. De aangroei daalde in de eerste helft van de jaren negentig, maar vanaf 1996 was het groeisaldo positief. In 2001 kende Aalst echter een negatief groeisaldo; in 2002 was er opnieuw een positief saldo.

- ▶ De Aalsterse bevolkingsaangroei vertoont zowel positieve als negatieve saldi. In 2002 had Aalst een groeisaldo van 5,2. Dat is lager dan dat van de steden (6,3), maar hoger dan dat van Vlaanderen (3,8).

3 3 Evolutie van het geboortesaldo, 1992-2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	10,5	12,1	12,7	12,1
1993	10,1	12,2	12,2	11,7
1994	10,0	10,9	11,9	11,1
1995	10,4	11,1	11,6	11,0
1996	9,8	10,7	11,5	10,9
1997	10,0	10,9	11,7	10,9
1998	9,7	10,7	11,4	10,7
1999	10,5	10,4	11,2	10,4
2000	9,1	11,0	11,3	10,4
2001	9,1	9,8	11,1	10,2
2002	9,8	10,3	11,2	10,0

3 4 Evolutie van het sterftesaldo, 1992-2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	10,6	10,0	11,1	9,7
1993	10,5	10,6	11,2	10,0
1994	10,1	10,1	10,9	9,6
1995	10,2	10,2	11,0	9,7
1996	11,0	10,1	11,0	9,6
1997	10,9	10,3	10,9	9,6
1998	10,1	10,3	10,9	9,6
1999	10,2	10,3	10,9	9,7
2000	10,0	10,0	10,9	9,7
2001	10,0	10,2	10,6	9,5
2002	10,0	9,9	10,9	9,7

3 5 Evolutie van de natuurlijke aangroei per 1000 inwoners, 1992-2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	-0,1	2,1	1,6	2,4
1993	-0,5	1,6	0,9	1,7
1994	-0,2	0,9	1,0	1,5
1995	0,2	0,9	0,6	1,3
1996	-1,2	0,6	0,5	1,3
1997	-0,9	0,7	0,8	1,4
1998	-0,3	0,5	0,5	1,0
1999	0,3	0,0	0,3	0,8
2000	-0,9	1,0	0,4	0,7
2001	-0,9	-0,4	0,6	0,7
2002	-0,2	0,4	0,3	0,3

Natuurlijke loop van de bevolking

Het **geboortesaldo** geeft het aantal geboorten weer per 1.000 inwoners. In het Vlaamse Gewest is het geboortesaldo gedaald met 2,1%-punt: van 12,1 in 1992 tot 10,0 in 2002. In de centrumsteden nam het saldo ook af: van 12,7 in 1992 naar 11,2 in 2002 (afname van 1,5%-punt). Aalst volgt de algemene trend. Het geboortesaldo daalde de afgelopen tien jaar tot 9,8 geboortes per 1.000 inwoners. Dit saldo bevindt zich onder het Vlaamse gemiddelde (10,0) en dat van de centrumsteden (11,2).

Het **sterftesaldo** geeft het aantal sterfgevallen per 1.000 inwoners weer. Het sterftesaldo is, zoals het geboortesaldo, hoger in de centrumsteden dan in Vlaanderen. Het Aalsterse sterftesaldo ligt lager dan het stedelijke saldo. Het bedraagt 10,0, ten opzichte van 10,9 in de centrumsteden.

Het verschil van geboorte- en sterftesaldo geeft de **natuurlijke aangroei** weer. In Vlaanderen werd die met de jaren kleiner. In 2002 bedroeg het natuurlijke-aangroeisaldo 0,3: een veel lager cijfer dan in 1992. De natuurlijke aangroei was vanaf 1992 tot en met 2001 kleiner in de centrumsteden dan in Vlaanderen. Anno 2002 lag het saldo in de centrumsteden op hetzelfde niveau als in Vlaanderen. In 2002 bedroeg het natuurlijke-aangroeisaldo in Aalst -0,2, wat veel minder is dan het Vlaamse en het stedelijke saldo. Over de periode 1992-2002 bedroeg het gemiddelde saldo in Aalst -0,4; dat in de steden 0,7.

- ▶ Aalst kende in 2002 een jaarlijkse natuurlijke afname van 0,2 Aalstenaren per 1.000 inwoners.
- ▶ Het gemiddelde natuurlijke-aangroeisaldo voor de hele periode 1992-2002 ligt in Aalst veel lager dan in de centrumsteden.

3 6 Aantal inwijkingen, 1992, 2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	2.385	2.117	57.022	233.094
2002	3.249	2.533	69.955	267.405

3 7 Immigratiesaldo per 1.000 inwoners, 1992, 2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	31,2	31,0	38,4	40,2
2002	42,4	36,9	47,5	44,7

3 8 Aantal uitwijkingen, 1992, 2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	2.328	2.044	58.960	217.296
2002	2.855	2.479	63.316	250.270

3 9 Emigratiesaldo per 1.000 inwoners, 1992, 2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	30,5	29,9	39,7	37,5
2002	37,3	36,2	43,0	41,8

3 10 Netto aantal migraties, 1992, 2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	57	73	-1.938	15.798
2002	394	54	6.639	17.135

3 11 Evolutie van het migratiesaldo per 1.000 inwoners, 1992-2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	0,7	1,1	-1,3	2,7
1993	-1,6	-3,5	-3,0	2,1
1994	-1,2	0,0	-3,9	1,8
1995	-1,0	-4,0	-3,1	1,7
1996	1,2	-2,2	-3,9	1,7
1997	1,9	-1,0	-3,7	0,8
1998	-0,7	0,6	-2,4	1,2
1999	0,8	2,3	-1,1	1,2
2000	3,3	1,5	2,1	2,0
2001	-0,9	1,2	3,0	2,1
2002	5,1	0,8	4,5	2,9

Migratie

Uit de migratieaantallen kunnen we opmaken dat Vlaanderen geen immigratieland is. Opvallend is wel dat zowel de inwijkings- als de uitwijkingsaantallen toenemen. De emigratie nam sterker toe dan de immigratie, zodat het migratiesaldo daalde van 2,7 naar 2,1 anno 2001. In 2002 was het Vlaamse migratiesaldo groter dan in 1992: 2,9 ten opzichte van 2,7. In 2002 verlieten er 250.270 mensen Vlaanderen terwijl er 267.405 kwamen wonen.

In de centrumsteden wordt ook steeds meer gemigreerd. Al van in het begin van de jaren 90 hadden de steden een negatief migratiesaldo en dat bleef zo tot in 1999. Vanaf 2000 was het saldo er opnieuw positief. De centrumsteden telden in 2002 69.955 inwijkelingen en 63.316 uitwijkelingen.

Het migratiesaldo van Aalst vertoont een fluctuerend verloop. Het was in 1999 en 2000 positief om in 2001 opnieuw onder nul te duiken. In 2002 had Aalst een migratiesaldo van +5,1. Er namen toen 3.249 mensen hun intrek in Aalst, terwijl er 2.855 wegtrokken. Over de jaren 1992 tot 2002 had Aalst een gemiddeld migratiesaldo van +0,7.

- ▶ Aalst had het afgelopen decennium zowel positieve als negatieve migratiesaldi. In 2002 bedroeg het migratiesaldo er 5,1.

3 12 Grijze druk, 1991, 2003

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	38,0	37,1	41,5	36,1
2003	42,5	43,3	43,5	40,5

3 13 Groene druk, 1991, 2003

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	38,1	43,6	40,7	43,7
2003	35,6	40,5	39,0	40,7

3 14 Afhankelijkheidsratio, 1991, 2003

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	76,1	80,7	82,2	79,8
2003	78,2	83,8	82,6	81,2

3 15 Doorstromingscoëfficiënt, 1991, 2003

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	1,00	1,15	1,05	1,15
2003	0,93	0,98	1,02	1,01

Groen of grijs?

De **grijze druk**, dit is de verhouding tussen het aantal 65-plussers en de potentiële beroepsbevolking (de totale bevolking van 20 tot 64 jaar), vertoont in Vlaanderen een stijgend verloop. Hetzelfde fenomeen doet zich voor in de centrumsteden. In 2003 bedroeg de grijze druk in Vlaanderen en in de centrumsteden gemiddeld respectievelijk 40,5% en 43,5%.

De grijze druk in Aalst volgt deze trend. De afgelopen dertien jaar (1991 t.e.m. 2003) steeg hij er met 4,5%-punt. In Vlaanderen bedraagt deze stijging 4,4%-punt en in de centrumsteden 2,0%-punt.

De **groene druk** meet het aantal jongeren ten opzichte van de bevolking van middelbare leeftijd en duidt aan of deze groep jongeren in staat zal zijn de leemte die de 65-plussers zullen achterlaten, op te vullen. In Vlaanderen is de groene druk over de periode 1991-2003 gedaald met 3,0%-punt. In de centrumsteden is de afname kleiner: -1,7%-punt in de periode 1991-2003.

In Aalst neemt de groene druk ook af. Hij daalde met 2,5%-punt. Anno 2003 lag de groene druk in Aalst onder het niveau van Vlaanderen en het gemiddelde van de centrumsteden (35,6% t.o.v. 40,7% en 39,0%).

Dit alles maakt dat de **afhankelijkheidsratio**, die de verhouding weergeeft van de bevolking jonger dan 19 en ouder dan 64 tot de bevolking op actieve leeftijd, in Aalst 78,2% bedraagt. De afhankelijkheidsratio in Aalst ligt hiermee lager dan zowel het Vlaamse gemiddelde als het gemiddelde van de centrumsteden (81,2% en 82,6%).

- ▶ In Aalst steeg de grijze druk de voorbije dertien jaar met 4,5%-punt.
- ▶ De afhankelijkheidsratio ligt in Aalst lager dan in Vlaanderen en de 13 steden.

Doorstroming op de arbeidsmarkt?

Vergroening en vergrijzing zijn belangrijk voor de arbeidsmarkt. De doorstromingscoëfficiënt geeft aan of de leeftijdsklassen die de arbeidsmarkt zullen verlaten, vervangen kunnen worden door jonge instromers. Deze coëfficiënt is de verhouding tussen het aantal 10 tot 24-jarigen en de 50 tot 64-jarigen. In Vlaanderen kunnen de ouderen met een coëfficiënt van 1,01 nog net vervangen worden. In de centrumsteden is er een iets groter overschot. De doorstromingscoëfficiënt bedraagt daar 1,02. Aalst heeft een coëfficiënt van 0,93. Voor elke 100 arbeidskrachten die de arbeidsmarkt verlaten, staan er dus slechts 93 nieuwe klaar.

- ▶ Aalst heeft een doorstromingscoëfficiënt van 0,93. De leeftijdsklasse die binnenkort tot de arbeidsmarkt zal toetreden, kan het aantal arbeidsmarktverlaters niet vervangen.

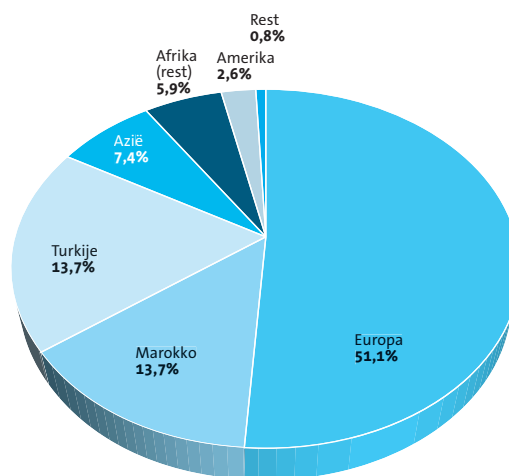
3 16 Evolutie van het aantal vreemdelingen, 1995-2003

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1995	1.543	3.258	120.652	283.117
1996	1.566	3.152	119.954	283.429
1997	1.596	3.093	121.016	288.307
1998	1.593	3.051	120.016	288.007
1999	1.568	2.986	119.137	289.065
2000	1.595	3.058	120.334	293.650
2001	1.455	2.234	111.319	280.962
2002	1.451	2.109	104.612	275.223
2003	1.505	2.194	106.904	280.743

3 17 Verdeling van vreemdelingen in Aalst naar afkomst, 2001

Bron: NIS

Niet-Belgen

Evolutie

Op 1 januari 2003 telde Vlaanderen 280.743 niet-Belgen, 5.520 meer dan het jaar voordien. Het aantal niet-Belgen nam echter niet constant toe. Van 1995 tot 2000 steeg het, maar de volgende twee jaar was er een afname. De forse daling in 2001 is toe te schrijven aan het grote aantal naturalisaties in het jaar 2000. In 2000 verkregen 24.814 vreemdelingen de Belgische nationaliteit. Dit is een stijging van maar liefst 172% ten opzichte van het jaar 1991. In 2003 had 4,7% van de Vlaamse bevolking niet de Belgische nationaliteit.

Waar dit aantal niet-Belgen in de 13 centrumsteden gedurende de jaren fluctueerde, daalde het er in 2001 ook fors. Procentueel gezien was er een daling van 7,5%, of absoluut een afname van 9.015 niet-Belgen. Anno 2003 tellen we 106.904 niet-Belgen in de steden. 38% van de niet-Belgen in Vlaanderen verblijft in een van de dertien centrumsteden. 7,2 % van de stedelingen heeft niet de Belgische nationaliteit.

In Aalst is 2,0% niet-Belg, in absolute cijfers zijn dit 1.505 mensen. Van 1995 tot en met 2000 bleef het aantal niet-Belgen min of meer constant. Vanaf 2001 was er een afname. Daarmee volgt Aalst de trend van het Vlaamse gewest. Aalst herbergde op 1 januari 2003 1,4% van alle niet-Belgen in de 13 centrumsteden.

- ▶ Aalst herbergt 1,4% van het totale aantal niet-Belgen in de centrumsteden. Op 1 januari 2003 bedroeg het absolute aantal niet-Belgen er 1.505.

Nationaliteit

Het taartdiagram geeft de aandelen van de niet-Belgen in Aalst weer per nationaliteit. Het grootste aandeel (51,1%) wordt ingenomen door leden van de Europese Unie. 18,5% van de vreemdelingen is afkomstig uit Turkije, 13,7% uit Marokko en 7,4% uit Azië.

- ▶ Het overgrote gedeelte van de vreemdelingen in Aalst is afkomstig uit de Europese Unie.

3 18 Evolutie van de secundariseringsgraad (in %), 1993-2001

Bron: RSZ

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1993	18,8	19,9	23,2	17,1
1994	18,9	19,6	22,5	16,7
1995	18,7	19,0	22,5	16,6
1996	17,8	18,6	22,3	16,3
1997	18,1	18,4	22,1	16,0
1998	17,3	18,1	21,6	16,0
1999	17,0	17,6	21,5	16,0
2000	16,2	17,4	21,4	16,1
2001	15,9	17,4	21,6	16,1

3 19 Evolutie van de tertiariseringsgraad (in %), 1993-2001

Bron: RSZ

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1993	35,6	40,6	58,7	32,0
1994	36,1	41,9	59,3	32,3
1995	37,3	42,6	60,6	33,1
1996	37,4	43,2	61,3	33,7
1997	40,3	45,2	63,5	34,9
1998	41,5	47,4	65,2	36,1
1999	42,5	48,9	66,0	36,9
2000	41,9	47,3	66,8	37,4
2001	43,2	50,0	68,2	38,6

Economie

In deze paragraaf schetsen we de economische bedrijvigheid in Aalst. Eerst komt de nijverheid aan bod. Daarna gaan we dieper in op de dienstensector. Ten slotte besteden we aandacht aan de economische vernieuwing in de stad.

Secundariseringsgraad

We bekijken de bezoldigde tewerkstelling in de secundaire sector. Door deze tewerkstelling te relateren aan de potentiële beroepsbevolking krijgen we een inzicht in de secundariseringsgraad.

In Vlaanderen zien we het voorbije decennium een afname van de secundariseringsgraad. In 2001 nam de secundaire sector 16,1% van de tewerkstelling voor zijn rekening. Ook in de centrumsteden bemerken we een afname tot en met 2000, met een licht herstel in 2001. In de centrumsteden ligt de secundariseringsgraad hoger dan in Vlaanderen. De tewerkstelling in de secundaire sector bedroeg er anno 2001 21,6% van de totale tewerkstelling.

De secundariseringsgraad ligt in Aalst aanzienlijk lager dan in de centrumsteden. In 2001 vertegenwoordigde de secundaire sector er 15,9% van de totale tewerkstelling. Ook in Aalst verloor de secundaire sector aan belang. Over de periode 1993-2001 daalde de tewerkstelling in de secundaire sector er met 15,4%. Dit is een stuk meer dan de afnames van 5,8% en 7,1% in Vlaanderen en de centrumsteden.

- ▶ De secundariseringsgraad daalt in het Vlaamse Gewest, de centrumsteden en Aalst.
- ▶ In Aalst bedroeg de secundariseringsgraad in 2001 15,9%. Dit is aanzienlijk minder dan in de centrumsteden.

Tertiariseringsgraad

De tertiariseringsgraad is in het Vlaamse Gewest geleidelijk gestegen, namelijk van 32% in 1993 tot 38,6% in 2001. In de centrumsteden vinden we een iets sterkere stijging: in 2001 waren 68 jobs op de 100 er tertiair, ten opzichte van 59 op 100 in 1993. Globaal gezien is de activiteit in de dienstensector veel groter in de stad dan in het Vlaamse Gewest, dit komt uiteraard door het feit dat een stad een centrumfunctie heeft ten opzichte van haar omgeving. Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden ligt de tertiariseringsgraad hoger dan de secundariseringsgraad.

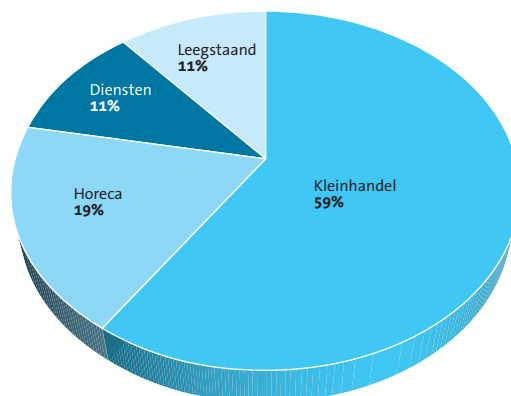
Ook in Aalst ligt de tewerkstelling in de tertiaire sector hoger dan in de secundaire sector. Met een tertiariseringsgraad van 43,2% anno 2001 nam Aalst in vergelijking met de overige centrumsteden een van de laatste plaatsen in. De tertiariseringsgraad kende wel een stijgend verloop: van 35,6% in 1993 naar 43,2% in 2001.

- ▶ De tertiariseringsgraad stijgt in het Vlaamse Gewest, de centrumsteden en Aalst.
- ▶ Aalst is geen uitgesproken dienstestad. Zij had anno 2001 een tertiariseringsgraad van 43,2%.

We gaan hieronder dieper in op de dimensies handel en toerisme binnen de dienstensector.

3 20 Winkels in kernwinkelgebied, opgedeeld naar branche

Bron: Stad Aalst

3 21 Passantentelling winkelstraat, okt. 2002

Bron: www.fastigon.com

	Aalst Nieuwstraat	Sint-Niklaas Stationsstraat	13 steden
Populatie 15 min. rijden	120.000	110.000	1.650.000
Bezoekers	110.000	70.000	1.530.000
Ratio	0,92	0,64	0,93

Handel

In 2000 werd in Aalst een studie uitgevoerd over de winkelgebieden. Aalst telt 2.226 handelspanden: 500 in het kernwinkelgebied, 570 in de centrumrand en langs de uitvalswegen, 316 in de grootschalige winkelgebieden in de periferie, 457 in de deelgemeenten en 383 verspreid in 'Klein-Aalst'. Meer dan de helft van de handelspanden in Aalst wordt gebruikt voor kleinhandel, 21% voor diensten en 18% voor de horeca. 10% van de handelspanden staat leeg.

Het **kernwinkelgebied** (KWG) van Aalst telt 500 handelspanden. Het overgrote deel hiervan is kleinhandel (59,4%). Ruim 18% van de handelspanden binnen het kernwinkelgebied wordt ingenomen door horeca. 11% staat leeg. De kleinhandel vertegenwoordigt een oppervlakte van 41.490 m², wat neerkomt op een gemiddelde verkoopsoppervlakte van 140 m². 20% van de kleinhandel in het KWG heeft een oppervlakte van minder dan 50 m². Het winkelaanbod is vooral gericht op kleding en schoeisel (52% van de winkels en 57% van de verkoopsoppervlakte). Deze groep maakt in het bijzonder de aantrekkelijkheid uit van het kernwinkelgebied. Ook de branche van luxe en cosmetica (13% van de winkels en 6% van de oppervlakte) en die van voeding (11% van de winkels en 4% van de oppervlakte) zijn aanwezig.

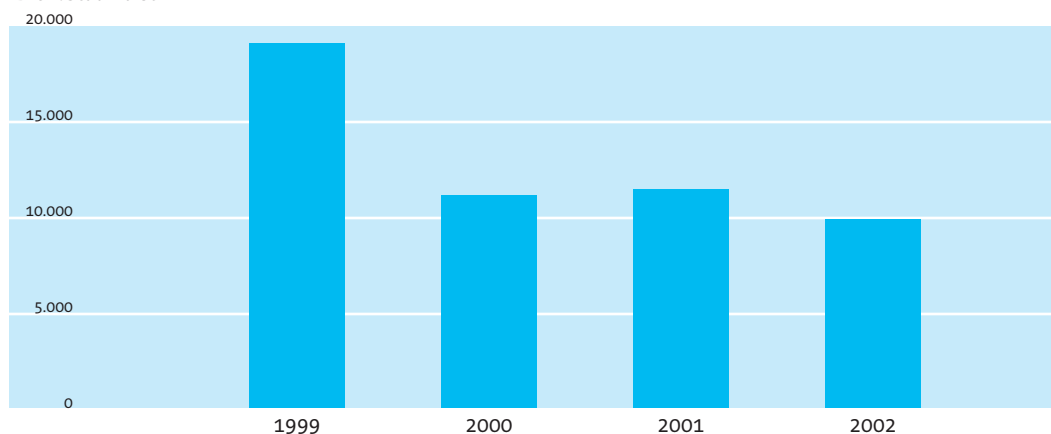
De **passantentelling** geeft weer hoeveel voetgangers er in de Nieuwstraat in Aalst passeren tussen 10 en 18 uur op vrijdag, zaterdag en tijdens de gehele week. Dit getal is gebaseerd op tellingen in 6 telfases van elk 3 minuten per locatie, namelijk 3 op vrijdag en 3 op zaterdag. Door het aantal passanten af te zetten tegen het aantal inwoners dat op 15 minuten rijden van de winkelstraat woont, krijgen we de ratio.

In Aalst tellen we 110.000 bezoekers, ten opzichte van 70.000 in Sint-Niklaas en 1.530.000 in de centrumsteden. De ratio bezoekers/inwoners voor Aalst ligt op hetzelfde niveau als de ratio voor de centrumsteden. Beide ratio's zijn kleiner dan 1, wat betekent dat de winkelstraten minder bezoekers aantrekken dan dat er inwoners in de omgeving zijn.

- ▶ Het kernwinkelgebied van Aalst telt 500 handelspanden, ruim 59% hiervan is kleinhandel.
- ▶ De aantrekkingskracht van de Nieuwstraat te Aalst overtreft haar onmiddellijke omgeving niet.

3 22 Evolutie van het aantal bezoekers van het toeristische informatiekantoor in Aalst, 1999-2002

Bron: Stad Aalst

3 23 Evolutie van het aantal overnachtingen, 1992-2002

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	23.780	30.981	3.452.410	16.224.004
1993	24.712	29.752	3.632.928	16.906.510
1994	20.806	20.890	3.731.498	16.764.554
1995	25.500	24.541	3.768.722	17.622.167
1996	26.397	28.610	4.005.448	17.741.560
1997	28.174	32.766	4.294.530	17.331.887
1998	30.008	37.734	4.651.146	17.329.257
1999	30.754	36.586	4.772.685	17.521.226
2000	32.878	36.533	5.041.929	17.862.657
2001	30.210	43.941	5.007.669	17.364.496
2002	27.821	42.142	5.215.393	17.586.790

3 24 Overnachtingen in Aalst volgens doel en nationaliteit, 2002

Bron: NIS

	Belg	EU	Niet-EU	Totaal
Vakantie, ontspanning	3.661	5.283	302	9.246
Conferentie, seminarie	1.962	8.639	3.625	14.226
Beroepsdoeleinden	698	2.965	686	4.349
Totaal	6.321	16.887	4.613	27.821

Toerisme

Wie naar Aalst komt om de stad te bezoeken, stoot er ongetwijfeld op het **Oud-Schepenhuis**. Samen met het Stedelijk Museum en de Sint-Martinuskerk behoort het tot de meest waardevolle gebouwen van de stad. In feite gaat het om een geheel van drie gebouwen, namelijk het schepenhuis, de belforttoren en het gebiedshuisje. Het Oud-Schepenhuis beheerst de Grote Markt van Aalst.

Het in 1225 opgerichte schepenhuis van Aalst is het oudste bewaarde schepenhuis van de vroege Nederlanden. Het werd opgetrokken om de zeven schepenen van het Land van Aalst toe te laten hun administratief en rechterlijk ambt naar behoren uit te oefenen. De belforttoren zelf kwam er pas in 1460 en herbergt sindsdien de beiaard.

Het **toeristische informatiekantoor** van Aalst is gevestigd in het Oud-Schepenhuis. Dit kantoor ontving in 2002 9.901 bezoekers. Het aantal bezoekers is sinds 2000 min of meer constant gebleven. 1999 was een uitzonderlijk jaar voor het toerisme in Aalst, toen werd er de grote Boontentoonstelling "Fabrieksstad Aalst" georganiseerd. Deze tentoonstelling had een internationale uitstraling en trok veel bezoekers.

De **Sint-Martinuskerk** in Aalst is een voorbeeld van late Brabantse gotiek. Men begon met de bouw van deze kerk in de 15e eeuw, maar ze is tot op heden onvoltooid. Ze is nu de decanale hoofdkerk, tot 1868 was ze de enige parochiekerk te Aalst. Het gebouw heeft een binnenlengte van 66,5 m en een breedte van 56,7 m. Het schilderij 'Christus stelt de H. Rochus aan tot patroon van de pestlijders' van Pieter Paul Rubens, het Van Peteghemorgel en de fraaie sacramentstoren van du Quesnoy de Oude zijn slechts enkele van de ruim vierhonderd kunstwerken die de kerk sieren. Ook de glasramen, de fresco's, het meubilair met o.m. de gesculpteerde altaren, het orgel, de predikstoel, het beeldhouwwerk, de altaarvoorhangen, het edelsmeedwerk, de gewaden en sieraden en de epitafen zijn het bekijken waard.

Achter de Sint-Martinuskerk, aan de oever van de gedempte Oude Dender, ligt het **Stedelijk Museum**. Het werd in 1242 opgericht door Joanna Van Constantinopel. Het gebouwencomplex bestaat uit een kleine zaalkapel, een ziekenzaal en een klooster. Nu bevindt zich in dit gebouw ook het Daensmuseum en later zal hier ook een Louis Paul Boonmuseum worden opgericht.

Het belangrijkste evenement in Aalst is het jaarlijkse **carnaval**. Aalst is dé carnavalstad van Vlaanderen. Op zondag 9 maart 1851, Groot Vastenavond, trok in Aalst de eerste carnavalsstoet door de straten. In 2003 werd de 75e editie gevierd. Op 2 februari 2002 opende Aalst in haar stedelijk museum zelfs een overzichtstentoonstelling over vastenavond en carnaval in de Ajuinenstad. Ieder jaar rond Aswoensdag is Aalst vier dagen ondergedompeld in een feest sfeer. De topdag is Carnavalszondag met als hoogtepunt de carnavalsstoet die door de straten van het centrum trekt. Afhankelijk van de weersomstandigheden verzamelen zich dan naar schatting 30.000 à 100.000 toeschouwers in de straten van Aalst.

Het toerisme brengt **overnachtingen** in de stad mee. Het aantal overnachtingen per jaar steeg in Vlaanderen sinds 1992 met 8,4%. De centrumsteden kenden een veel grotere groei. In 2002 overnachtten maar liefst 51% meer mensen in de steden dan in 1992. Het aantal overnachtingen in de steden maakt hiermee ongeveer een vierde uit van alle overnachtingen in Vlaanderen. Aalst kende een groei van 17% van het aantal overnachtingen en telde er in 2002 27.821. In vergelijking met het jaar 2000 daalde het aantal overnachtingen in Aalst met 21,3%.

61% van de personen die in Aalst overnachten, is afkomstig uit de Europese Unie (zonder België), 23% is Belg en 17% komt uit een land dat niet tot de Europese Unie behoort. Het motief voor de overnachtingen verschilt volgens het land of gebied van herkomst. Belgen overnachten vooral in Aalst om redenen van ontspanning of vakantie. Buitenlanders overnachten meestal in Aalst om beroepsredenen.

- ▶ Aalst is de belangrijkste carnavalstad van Vlaanderen
- ▶ Het aantal overnachtingen in Aalst steeg sinds 1992 met 17%. In de centrumsteden overnachtten in 2002 gemiddeld 51% meer mensen dan in 1992.

3 25 Aantal bedrijven in Aalst per sector, juni 2001

Bron: GOM Oost-Vlaanderen

Primaire sector

Landbouw, bosbouw en visserij	13
Totaal	13

Secundaire sector

Energie	0
Niet-energie	1
Voeding, drank en tabak	44
Textiel	23
Kleding	9
Schoenen en leer	2
Hout	8
Papier en karton	4
Uitgeverijen en drukkerijen	10
Cokes en aardolie	0
Chemie	2
Rubber en kunststof	11
Overig, niet-metaal	9
Metallurgie en producten van metaal	25
Machines, apparaten en werktuigen	10
Elektrische en elektronische apparaten	7
Precisie	3
Transport	10
Meubels en diverse industrie	8
Overige industrie	1
Elektriciteit, gas en water	5
Bouw	205
Totaal	397

Tertiaire sector

Handel en reparatie	647
Horeca	157
Vervoer, opslag en communicatie	56
Financiële instellingen	24
Onroerend goed, verhuur van diensten	301
Totaal	1.185

Quartaire sector

Openbaar bestuur	35
Onderwijs	44
Gezondheidszorg, maatsch. diensten	109
Gemeensch. voorzieningen, soc.-cult. en pers. diensten	161
Diversen	8
Totaal	357
Eindtotaal	1.952

Tewerkstelling in Aalst per sector

Aantal bedrijven per sector

We bekijken de bedrijven die in Aalst gevestigd zijn per sector. We onderscheiden de vier hoofdsectoren met telkens een aantal subsectoren. De belangrijkste sectoren en subsectoren worden kort besproken.

In juni 2001 telden we aan de hand van de cijfers van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Vlaanderen in Aalst 1.952 bedrijven. Het kleinste aandeel van de bedrijven vinden we terug in de primaire sector: 0,7%. Daarna volgen de tertiaire en de secundaire sector. In Aalst vertegenwoordigt de tertiaire sector 60,7% en de secundaire sector 20,3% van alle bedrijven. 18,93% van het totale aantal bedrijven behoort tot de quartaire sector.

In de volgende paragrafen nemen we kort de verschillende sectoren onder de loep, beginnend met de **primaire sector**. In Aalst zijn er 13 bedrijven actief in de landbouw, de bosbouw of de visserij.

De **secundaire sector** telt in Aalst 397 bedrijven. Het merendeel van deze bedrijven behoort tot de subsector bouw.

De **tertiaire sector** telt in Aalst het grootste aantal bedrijven, namelijk 1.185. Meer dan de helft hiervan brengen we onder in de subsector handel en reparatie. Ongeveer een vierde werkt met onroerend goed en verhuur van diensten.

De **quartaire sector** is net iets kleiner dan de secundaire sector. In Aalst zijn er 357 bedrijven in de quartaire sector actief.

- ▶ In 2001 konden we in Aalst de meeste bedrijven onderbrengen in de tertiaire sector.

3 26 Aantal werknemers in Aalst per sector, juni 2001

Bron: GOM Oost-Vlaanderen

	man	vrouw	totaal
Primaire sector			
Landbouw, bosbouw en visserij	29	4	33
Totaal	29	4	33
Secundaire sector			
Energie	0	0	0
Niet-energie	3	0	3
Voeding, drank en tabak	762	242	1.004
Textiel	131	158	289
Kleding	8	49	57
Schoenen en leer	59	10	69
Hout	351	125	476
Papier en karton	215	14	229
Uitgeverijen en drukkerijen	153	33	186
Cokes en aardolie	0	0	0
Chemie	11	5	16
Rubber en kunststof	1.136	403	1.539
Overig, niet-metaal	27	3	30
Metallurgie en producten van metaal	341	53	394
Machines, apparaten en werktuigen	301	38	339
Elektrische en elektronische apparaten	236	49	285
Precisie	17	5	22
Transport	487	196	683
Meubels en diverse industrie	19	11	30
Overige industrie	1	0	1
Elektriciteit, gas en water	135	38	173
Bouw	1.490	132	1.622
Totaal	5.883	1.564	7.447
Tertiaire sector			
Handel en reparatie	1.996	2.172	4.168
Horeca	344	372	716
Vervoer, opslag en communicatie	684	234	918
Financiële instellingen	265	254	519
Onroerend goed, verhuur van diensten	1.505	1.611	3.116
Totaal	4.794	4.643	9.437
Quartaire sector			
Openbaar bestuur	1.199	1.271	2.470
Onderwijs	1.053	1.888	2.941
Gezondheidszorg, maatsch. diensten	758	3.464	4.222
Gemeensch. voorzieningen, soc.-cult. en pers. diensten	568	494	1.062
Diversen	24	47	71
Totaal	3.602	7.164	10.766
Eindtotaal	14.308	13.375	27.683

Aantal werknemers per sector

In een tweede stap bekijken we het aantal werknemers van bedrijven die in Aalst gevestigd zijn en waarvan de werknemers in deze stad werken. Deze werknemers wonen bijgevolg niet noodzakelijk in Aalst.

In 2001 stelden de bedrijven uit de stad Aalst 27.683 mensen tewerk. De bedrijven uit de quartaire sector waren de grootste werkgevers: ze hadden 38,9% van alle werknemers in dienst. Daarna volgde de tertiaire sector met 34,1% van alle werknemers. De secundaire sector had ongeveer een vierde van alle werknemers in dienst. De primaire sector ten slotte voorzag slechts een beperkt aantal mensen van een baan.

Binnen de **quartaire sector** zijn het vooral de gezondheidszorg en de maatschappelijke diensten die de bulk van de werknemers in dienst hebben. Daarop volgen het onderwijs en het openbaar bestuur.

De tweede grootste werkgever is dus de **tertiaire sector**, een logisch gevolg van het feit dat er in deze sector ook het meest bedrijven zijn. In 2001 hadden de bedrijven uit de tertiaire sector 9.437 werknemers in Aalst. De belangrijkste werkgevers in deze sector zijn de bedrijven uit de subsector handel en reparatie.

Binnen de **secundaire sector** is het de subsector bouw die het meest personen tewerkstelt. De subsector rubber en kunststof heeft iets minder mensen in dienst.

- ▶ De quartaire sector was de grootste werkgever in Aalst in 2001.

3 27 Evolutie van het aantal startende bedrijven, 1996-2001

Bron: Graydon

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1996	416	371	9.468	35.531
1997	416	375	8.924	32.277
1998	433	361	9.207	32.397
1999	331	308	7.733	27.636
2000	379	284	7.903	28.625
2001	340	287	7.541	28.024

3 28 Evolutie van het aantal faillissementen, 1996-2001

Bron: Graydon

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1996	38	68	1.653	3.884
1997	58	71	1.722	4.106
1998	69	72	1.521	3.758
1999	45	58	1.408	3.627
2000	52	74	1.434	3.573
2001	68	62	1.483	3.678

3 29 Evolutie van de ratio oprichtingen/faillissementen, 1996-2001

Bron: Graydon

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1996	10,9	5,5	5,7	9,1
1997	7,2	5,3	5,2	7,9
1998	6,3	5,0	6,1	8,6
1999	7,4	5,3	5,5	7,6
2000	7,3	3,8	5,5	8,0
2001	5,0	4,6	5,1	7,6

3 30 Evolutie van de tewerkstelling in ICT-sectoren, 1993-2001

Bron: RSZ

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1993	569	243	23.592	46.003
1994	532	253	22.608	45.614
1995	543	211	22.746	47.068
1996	580	221	23.376	48.845
1997	432	209	23.833	51.491
1998	416	244	23.475	53.844
1999	770	245	25.690	57.569
2000	817	321	28.131	63.005
2001	849	301	29.391	66.561

Economische vernieuwing

Is Aalst een bruisende stad? We gaan dit na aan de hand van twee indicatoren: het aantal startende bedrijven en de tewerkstelling in ICT-sectoren.

Startende bedrijven en faillissementen

Als we naar het aantal **startende bedrijven** kijken, merken we in heel Vlaanderen een afname van een vijfde (21,1%) sinds 1996. Ook in de centrumsteden daalde het aantal startende bedrijven met ongeveer een vijfde: in vergelijking met 1996 waren er in 2001 20,4% minder startende bedrijven. In Aalst is deze daling minder uitgesproken. In 2001 werden 340 bedrijven opgericht. Dat is 18,3% minder dan in 1996.

Het aantal startende bedrijven is slechts één aspect van de economische vernieuwing in een stad. Deze cijfers zeggen niet veel zonder het aantal **faillissementen** te beschouwen. Wanneer we de periode van 1996 tot 2001 bekijken, merken we dat zowel voor Vlaanderen als voor de centrumsteden het jaartal 1997 het absolute dieptepunt was. In Vlaanderen gingen in 1997 4.106 bedrijven bankroet, in de centrumsteden 1.722. Hiermee waren de centrumsteden verantwoordelijk voor 41,9% van alle faillissementen in Vlaanderen. In 2001 lag het aantal faillissementen lager dan in 1996. In Vlaanderen daalde het aantal met 5,3%; in de centrumsteden nam het aantal faillissementen in die periode zelfs met meer dan 10% af.

In Aalst was 1997 niet het 'zwarte jaar' wat betreft het aantal faillissementen. Gedurende de periode 1996-2001 tekende men in Aalst het grootste aantal faillissementen op in de jaren 1998 en 2001. In 1998 gingen 69 Aalsterse bedrijven bankroet, in 2001 68. Het aantal faillissementen lag in 1998 82% hoger dan in 1996. Aalst was anno 2001 verantwoordelijk voor 4,6% van het totale aantal faillissementen in de centrumsteden.

De **ratio oprichtingen/faillissementen** drukt uit hoeveel startende bedrijven er zijn in verhouding tot het aantal faillissementen. Een afname van het aantal oprichtingen gecombineerd met een toename van het aantal faillissementen zal voor een steeds kleiner wordende ratio zorgen, zoals we (op de laatste jaren na) kunnen zien in de tabel. Hoe groter het aantal oprichtingen in verhouding tot het aantal faillissementen, hoe groter de ratio. In Vlaanderen daalde deze ratio van 9,1 naar 7,6 in 2001. De ratio in de centrumsteden is kleiner dan die in Vlaanderen. In 2001 had hij in de centrumsteden een waarde van 5,1.

In Aalst lag de ratio oprichtingen/faillissementen in 2001 lager dan in de steden. Per vijf bedrijven die in Aalst worden opgericht, moet er één de boeken sluiten.

- ▶ Aalst kende de afgelopen zes jaar een daling van het aantal startende bedrijven van 18,3%.
- ▶ De ratio oprichtingen/faillissementen lag in Aalst anno 2001 lager dan in de centrumsteden.

Tewerkstelling in ICT-sectoren

Een andere indicator voor economische vernieuwing is de tewerkstelling in bedrijven uit de IT- en multimediasector. In Vlaanderen steeg de tewerkstelling in deze bedrijven tussen 1993 en 2000 met 45%. Er werken nu 66.561 mensen in deze sector.

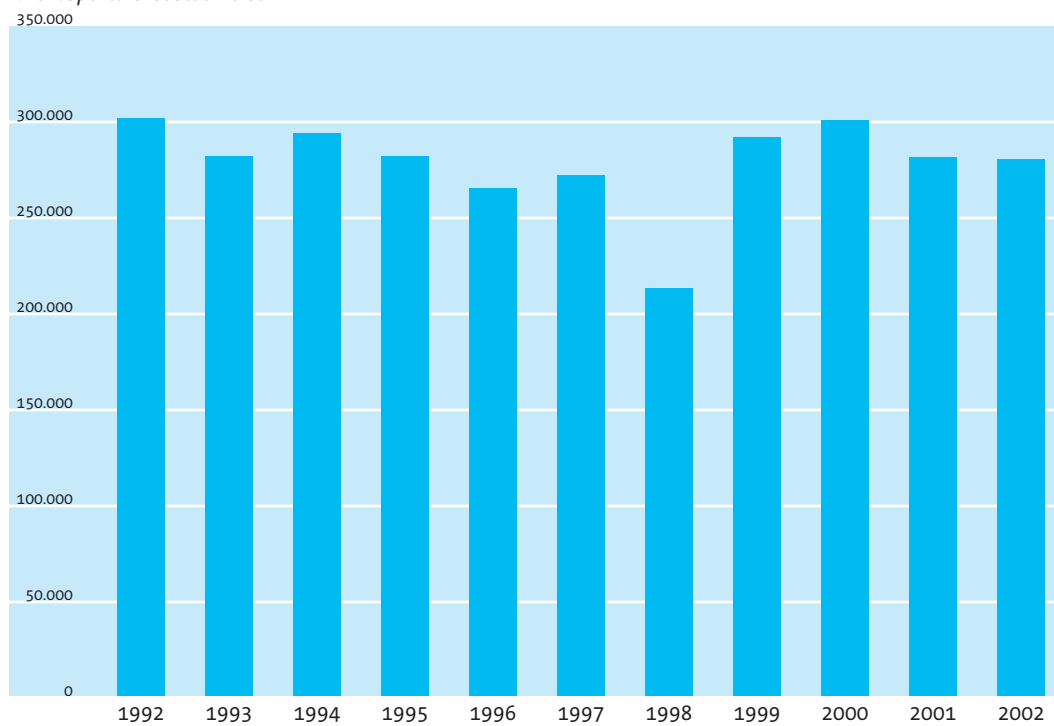
In de centrumsteden groeiden deze sectoren nauwelijks tot en met 1998 om vervolgens in 1999, 2000 en 2001 een inhaalsprong te maken. Ten opzichte van 1993 constateren we in 2001 een groei van 24,6%.

In Aalst steeg het aantal tewerkgestelden in de ICT-sectoren met meer dan 49%. In 2001 waren 849 mensen actief in de Aalsterse IT- en multimediasector. Dit was goed voor een aandeel van 3% in het totaal van de centrumsteden.

- ▶ Aalst stelt 849 personen tewerk in de IT- en multimediasector.

3 31 Evolutie van het aantal gebruikers van het stedelijke zwembad, 1992-2002

Bron: Sportdienst Stad Aalst

Sport en cultuur

In deze paragraaf geven we een beeld van de socio-culturele activiteiten te Aalst. Eerst gaan we na welke sportmogelijkheden de stad haar bewoners biedt. Daarna verdiepen we ons in de activiteiten gericht op jongeren. Ten slotte nemen we het cultuuraanbod onder de loep.

Sport

We gaan de sportiviteit van de Aalstenaren na aan de hand van cijfers over de gemeentelijke sportinfrastructuur. Dit geeft een onvolledig beeld omdat veel mensen sport beoefenen in private sportzalen of sportclubs. Wel krijgen we een idee van de mate waarin de bestaande gemeentelijke sportinfrastructuur door de bewoners gebruikt wordt. In Aalst zijn er tal van zwembaden, sporthallen en openluchtterreinen. Deze vormen van accommodatie worden achtereenvolgens besproken.

In Aalst kan men kiezen uit drie **zwembaden**, waarvan één stedelijk. Het stedelijke zwembad ontving in 2002 280.212 sportievelingen. Tien jaar voordien, in 1992, waren dat er nog 301.918.

In Aalst zijn er momenteel 4 stedelijke **sporthallen**. Sporthal Denderdal telt ongeveer 70.000 bezoekers per jaar, sporthal Ten Rozen 65.000, sporthal Faluintjes 60.000 en de sporthal in Nieuwbeek 25.000. Dit zijn schattingen van de Sportdienst van de stad.

Er zijn 68 **openluchtterreinen** in Aalst. Het gaat o.a. om 9 voetbalvelden, 13 basketbalvelden, 13 volleybalvelden en 6 tennisvelden.

Naast de stedelijke sportinfrastructuur is er in Aalst nog heel wat **private sportinfrastructuur**. Er zijn twee zwembaden en vier sporthallen, 2 sportcomplexen, 49 voetbalvelden, ...

Het aantal **sportverenigingen** in Aalst is haast ontelbaar. Bij de Sportdienst zijn er 219 verenigingen bekend. Hiervan zijn er 138 aangesloten bij de stedelijke Sportraad.

- ▶ Aalst heeft vier stedelijke sporthallen en een stedelijk zwembad.

Jongeren

In Aalst zijn een zestigtal **jeugdverenigingen** actief. Samen hebben ze ongeveer 3.700 leden. De voornaamste jeugdverenigingen zijn de traditionele jeugdbewegingen. De Chiro telt in Aalst 541 leden, KSA 408 en VVKSM 476.

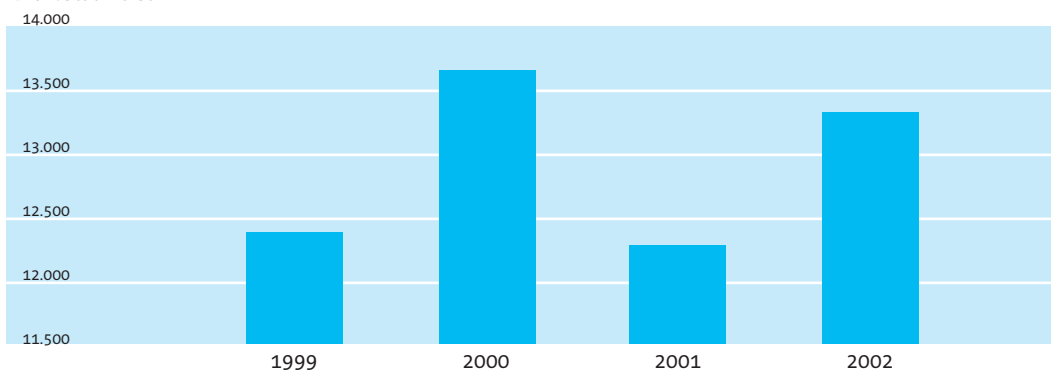
Er zijn in Aalst drie **jeugdhuizen**: jeugdhuis Jome, jeugdhuis Terlinden en jeugdhuis Ypsilon.

Tijdens de paas- en zomervakantie kunnen kinderen terecht bij een van de drie **speelpleinwerkingen**. Eén speelpleinwerking richt zich specifiek op jongeren met een handicap. In 2001 namen er 8.800 jongeren (jonger dan 14) deel aan de activiteiten: 1.039 tijdens de paasvakantie en 7.761 tijdens de zomermaanden.

- ▶ In Aalst zijn een zestigtal jeugdverenigingen actief met ongeveer 3.700 leden.
- ▶ De Aalsterse jeugd heeft keuze uit drie jeugdhuizen.

3 32 Evolutie van het aantal bezoekers van het Stedelijk Museum Aalst, 1999-2002

Bron: Stad Aalst

Cultuur

Deze paragraaf handelt over cultuurvoorzieningen en cultuurparticipatie in Aalst. Eerst bespreken we het stedelijke museum. Daarna volgt een overzicht van de activiteiten georganiseerd door het cultureel centrum. We sluiten af met enkele gegevens over de bibliotheek.

Stedelijk Museum Aalst

Het stedelijke museum van Aalst bevindt zich in het Oud-Hospitaal, op de site waar de stad ontstond. Er zijn drie collecties: archeologie, heemkunde en beeldende kunst. De archeologische collectie heeft betrekking op het Land van Aalst van de prehistorie tot de Middeleeuwen. De collectie heemkunde bestaat voornamelijk uit een carnavalmodule. Binnen de permanente collectie beeldende kunsten is Valerius De Saedeleer de belangrijkste blikvanger. Het stedelijke museum van Aalst heeft met zijn Boon- en Daensmodule een belangrijke literaire en sociaal-historische poot.

Het Stedelijk Museum Aalst ontving in 2002 13.324 bezoekers: 8.663 individuele bezoekers en 4.761 in groep. Het topjaar voor het museum was 2000, toen kwamen er 13.653 geïnteresseerden.

Bibliotheek

De stedelijke bibliotheek van Aalst bestaat uit 1 hoofdbibliotheek, 2 filialen en 6 uitleenposten. Daarnaast is er een bibliotheekwerking in vier rusthuizen en in het algemeen stedelijk ziekenhuis in samenwerking met het Rode Kruis. De hoofdbibliotheek heeft vier afdelingen: volwassenen uitleen, jeugd uitleen, leeszaal en niet-boekmaterialen. Er is een filiaal in Erembodegem en een in Terlinden; de uitleenposten bevinden zich in de school De Arend, in Gijzegem, Nieuwerkerken, Baardgem, Herdersem en Meldert.

In 2002 had de Aalsterse bibliotheek 21.976 actieve leners (minstens 1 ontlening of geregistreerde raadpleging verricht). Zij leenden samen 555.742 boeken, cd's, videocassettes, cd-roms en dvd's. Gemiddeld leende elke gebruiker 25 stukken.

- ▶ De stedelijke bibliotheek van Aalst bestaat uit 1 hoofdbibliotheek, 2 filialen en 6 uitleenposten.
- ▶ De bibliotheek telde in 2002 21.976 actieve leners.

3 33 Kerncijfers van het aantal culturele ontmoetingsruimten, 2000

Bron: Colpaert e.a.

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden
Dans	1	1	66
Theater	3	4	240
Klassieke muziek	2	5	130
Opera	2	1	50
Popmuziek	4	6	201
Expo	8	4	226
Film	7	2	187

3 34 Kerncijfers van het aantal culturele ontmoetingsruimten per 10.000 inwoners, 2000

Bron: Colpaert e.a.

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden
Dans	0,13	0,15	0,45
Theater	0,39	0,59	1,64
Klassieke muziek	0,26	0,73	0,89
Opera	0,26	0,15	0,34
Popmuziek	0,52	0,88	1,38
Expo	1,05	0,59	1,55
Film	0,92	0,29	1,28

3 35 Overzichtstabel van het aantal eigen en receptieve activiteiten, 2002

Bron: Jaarverslag Cultureel Centrum De Werf

Soorten activiteiten	Eigen activiteiten		Receptieve activiteiten	
	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
Podiumactiviteiten:				
professionele kunstbeoefening				
Theater	26	6.765	1	605
Muziek	28	10.995	4	2.473
Dans	6	1.758	3	991
Audiovisueel	8	883		
Familievoorstelling	9	1.531		
Schoolvoorstelling	76	15.443		
Podiumactiviteiten:				
amateuristische kunstbeoefening				
Theater			8	3.267
Muziek			3	1.355
Dans			3	1.348
Audiovisueel				
Andere			2	607
Tentoonstellingsdagen				
Artistiek	347			
Educatief	379			
Educatieve activiteiten	115	2.953	1.627	
Repetities en voorbereiding creaties	47		14	
Bestuurlijke en organisatorische groepsactiviteiten	3		225	
Ontspanning/ontmoeting			72	
Totaal	1.044	40.328	1.962	10.646

Culturele ontmoetingsruimten

Culturele ontmoetingsruimten zijn overdekte plaatsen waar minstens twee keer per jaar een culturele activiteit plaatsvindt. De databank van De Tijd maakt een indeling van deze ruimten volgens hun bestemming.

In vergelijking met de centrumsteden scoort Aalst voor bijna alle items laag. Vooral wat de infrastructuur voor dans, theater en klassieke muziek betreft, ligt de Aalsterse score veel lager dan die voor de 13 steden samen. Enkel voor exporuimten behaalt Aalst een score van één per 10.000 inwoners. Stad Aalst heeft sinds 2000 echter geïnvesteerd in de culturele ontmoetingsruimten. Vooral voor dans, theater en klassieke muziek zocht Aalst de laatste jaren naar bijkomende locaties, die recent in gebruik genomen werden.

- ▶ Aalst bruist volgens de meting van De Tijd nauwelijks wat culturele ontmoetingsruimten betreft.
- ▶ Sinds de meting van De Tijd heeft Aalst echter geïnvesteerd in bijkomende culturele locaties.

Het cultureel centrum van de stad Aalst, **CC De Werf** heeft een uitgebreid aanbod van podiumkunsten, tentoonstellingen en educatieve activiteiten. De eigen programmering neemt een belangrijke plaats in binnen de werking. In totaal organiseerde het cultureel centrum 1.044 eigen activiteiten in 2002. Hier namen 40.328 mensen aan deel. De verschillende zalen en lokalen van het cultureel centrum werden echter ook druk bezet door Aalsterse verenigingen en private culturele actoren. In totaal werden er 1.962 receptieve activiteiten georganiseerd waaraan 10.646 mensen deelnamen.

- ▶ In 2002 organiseerde het cultureel centrum zelf 1.044 activiteiten. Daarnaast vonden er 1.962 receptieve activiteiten plaats.

4 Een veilige en gezonde stad?

In dit hoofdstuk gaan we na in hoeverre Aalst een veilige stad is. We onderzoeken dit op drie vlakken. Allereerst besteden we aandacht aan de verkeersveiligheid. We gaan het jaarlijkse aantal ongevallen na en onderzoeken de ernst ervan. Het tweede veiligheidsaspect waaraan we aandacht besteden, is de criminaliteit in de stad. We analyseren de geregistreerde misdaadgegevens. Daarnaast kunnen we ook niet voorbijgaan aan het onveiligheidsgevoel in de stad. We gaan na hoe onveilig Aalstenaars zich voelen en in hoeverre dit hun gedrag beïnvloedt. Aan het eind van dit hoofdstuk komt ook aan bod hoe gezond de Aalsterse mannen en vrouwen zijn.

In 2001 gebeurden er 527 ongevallen in het Aalsterse verkeer. Bij deze ongevallen vielen gemiddeld 1,3 slachtoffers. Dat is minder dan het Vlaamse en het stedelijke gemiddelde. Aalst is met 10,1 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen een van de veiligere steden. In 2001 raakten in totaal 624 Aalstenaars lichtgewond bij een ongeval.

Onder de verkeersslachtoffers zijn er in Aalst relatief veel zachte weggebruikers (50,3%). In Vlaanderen is dit 33,1% en in de centrumsteden 40,6%. Maar als er in Aalst zachte weggebruikers bij ongevallen betrokken raken, zijn ze er meestal niet zo erg aan toe: 93,3% raakte lichtgewond, 5,8% zwaargewond en één iemand liet het leven.

Het aantal criminele feiten nam in 2001 af. In Aalst werden 7,9 misdrijven per 1.000 inwoners per maand geregistreerd. Dat is veel in vergelijking met Vlaanderen (5,8), maar wel minder dan het gemiddelde in de centrumsteden (8,8). De Aalsterse delicten bestaan net als in de rest van de steden voor het merendeel uit diefstallen en afpersing.

9,7% van de Aalstenaars voelde zich anno 2002 altijd of vaak onveilig. Dit aandeel ligt net boven dat van Vlaanderen. In 2002 voelde 65,8% van de Aalstenaars zich zelden of nooit onveilig, ten opzichte van 67,9% van de Vlamingen. Mijdingsgedrag doet zich in Aalst net als in de rest van Vlaanderen vooral voor met betrekking tot de kinderen. Zij mogen vaak ergens niet naartoe omdat men vreest voor hun veiligheid. Ook worden onbekenden relatief vaak niet binnenlaten in huis in Aalst. In het algemeen is het mijdingsgedrag afgenomen sinds 2000.

De Aalsterse brandweerdiensten voerden in 2002 voornamelijk interventies uit met betrekking tot wespenverdelging. De ambulancedienst van de stad vervoerde 6.359 patiënten.

De Aalsterse vrouwen sterven opvallend minder door vervoersongevallen dan de Vlaamse vrouwen. Ook in het aantal sterfgevallen ten gevolge van kanker aan luchtwegen of longen zijn de Aalsterse vrouwen ondervertegenwoordigd. Ook bij de Aalsterse mannen ligt de mortaliteitsratio voor vervoersongevallen veel lager dan het Vlaamse gemiddelde. Er sterven in Aalst wel meer mensen door ziekten aan maag, darm, lever en pancreas dan algemeen in Vlaanderen.

4 1 Evolutie van het aantal verkeersongevallen, 1991-2001

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	596	634	11.213	36.908
1992	578	660	10.214	35.968
1993	565	608	9.695	35.129
1994	554	654	9.487	34.179
1995	578	562	9.110	32.487
1996	540	604	8.857	31.505
1997	626	579	9.127	33.050
1998	598	608	9.160	33.581
1999	600	633	9.138	34.353
2000	636	674	8.282	33.023
2001	527	605	8.801	32.073

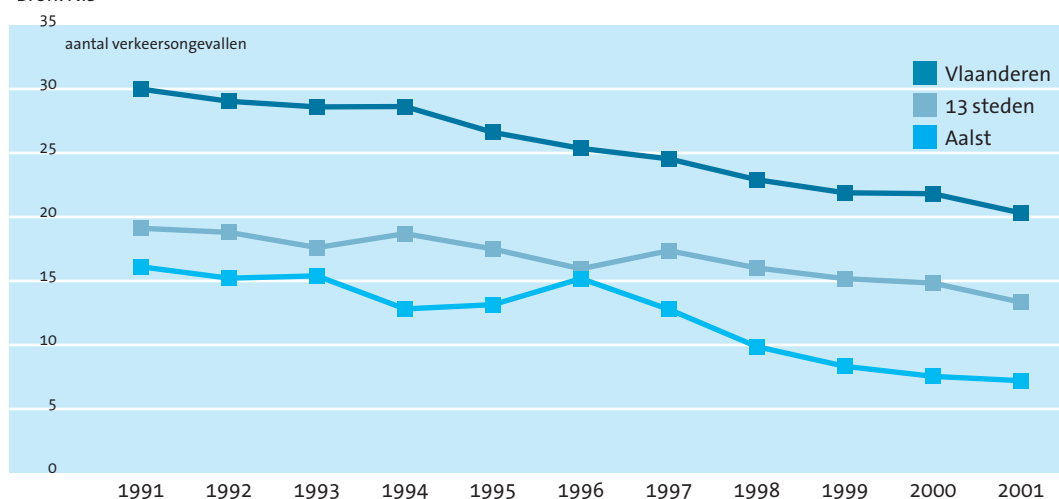
4 2 Evolutie van het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen, 1991-2001

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	16,1	19,7	19,1	30,0
1992	15,2	18,5	18,8	29,0
1993	15,4	16,6	17,6	28,6
1994	12,8	18,2	18,7	28,6
1995	13,2	14,6	17,5	26,6
1996	15,2	16,9	16,0	25,4
1997	12,8	13,8	17,4	24,5
1998	9,9	15,5	16,0	22,9
1999	8,3	15,2	15,2	21,9
2000	7,6	17,8	14,8	21,8
2001	7,2	10,2	13,3	20,3

4 3 Aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen, 1991-2001

Bron: NIS

Verkeersveiligheid

In het hoofdstuk over de bereikbaarheid van de stad gaven we al een beeld van de verkeersinfrastructuur in Aalst. Hier stellen we ons de vraag of Aalst er in de afgelopen elf jaar verkeersveiliger op geworden is. We bekijken achtereenvolgens het aantal ongevallen, de ernst van de ongevallen en de gevolgen voor de zachte weggebruiker.

Ongevallen

In 2001 gebeurden er in Vlaanderen 32.073 ongevallen, waarvan 8.801 in de centrumsteden. Bijna één ongeval op vier vindt dus plaats in de steden. Het totale aantal ongevallen in Vlaanderen daalde met 14,6% tussen 1991 en 1996. In de periode van 1996 tot 1999 vertoonde het aantal opnieuw een stijgende trend: in drie jaar tijd steeg het met 9,0%. Van 1999 tot 2001 daalde het aantal ongevallen evenwel opnieuw.

Na een lichte stijging na 1996 bleef het aantal ongevallen in de centrumsteden tot en met 1999 nagenoeg gelijk. In 2000 gebeurden er bijna 10% minder ongevallen dan het jaar ervoor. Wanneer we de evolutie gedurende het laatste decennium bekijken, noteren we in de centrumsteden een daling van 21,5%.

Net zoals in Vlaanderen en de centrumsteden was 1996 het veiligste jaar in Aalst. In de periode daarna (1997 t.e.m. 2000) gebeurden er meer verkeersongevallen dan in 1991. In 2001 daalde het aantal ongevallen in Aalst met 17,1%. Er gebeurden er dat jaar 527.

- ▶ In 2001 gebeurden er in Aalst 527 ongevallen.
- ▶ Het totale aantal ongevallen daalde het voorbije decennium in Aalst minder dan in de centrumsteden en Vlaanderen.

4 Een verkeersdode is een persoon die binnen de 30 dagen na een verkeersongeval waarin hij betrokken geraakte, overlijdt.

5 Een zwaargewonde is een persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt en waarbij een opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis noodzakelijk is.

Doden⁴ en zwaargewonden⁵

Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen is in Vlaanderen sterk gedaald. In heel Vlaanderen vielen er in 1991 30 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen. In 2001 was dit aantal gedaald tot 20,3, dit is een daling van 32,3%.

In de steden vallen relatief minder doden en zwaargewonden bij verkeersongevallen. In 2001 waren dat er 13,3 per 100 ongevallen. Dat is een derde minder dan in heel Vlaanderen. In de centrumsteden deed zich ook een dalende trend voor sinds 1991, maar die was minder sterk dan in Vlaanderen.

De dalende trend die Vlaanderen en de centrumsteden kenden, komt ook in Aalst heel sterk naar voren. In 1991 was er sprake van 16,1 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen. Tijdens de periode 1991-2001 daalde het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen met 55,3%. Anno 2001 waren het er nog slechts 7,2. Dit aantal ligt ruimschoots onder het Vlaamse gemiddelde en het gemiddelde van de centrumsteden (respectievelijk 20,3 en 13,3 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen).

- ▶ In Aalst vielen in 2001 7,2 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen.
- ▶ Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen in Aalst ligt onder het stedelijke gemiddelde.

4 4 Evolutie van het aantal lichtgewonden, 1991-2001*Bron: NIS*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	700	706	12.707	40.350
1992	670	728	11.685	39.948
1993	668	674	11.061	38.927
1994	639	742	10.895	37.939
1995	695	632	10.559	36.626
1996	609	689	10.337	35.691
1997	748	654	10.840	38.367
1998	727	697	10.939	39.446
1999	704	752	10.936	40.295
2000	763	726	10.064	39.086
2001	624	687	10.562	38.070

4 5 Evolutie van het aantal zwaargewonden, 1991-2001*Bron: NIS*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	91	117	1.931	9.973
1992	83	108	1.733	9.456
1993	82	94	1.567	9.061
1994	66	112	1.604	8.819
1995	68	74	1.472	7.873
1996	71	96	1.273	7.204
1997	76	71	1.453	7.358
1998	56	83	1.306	6.838
1999	43	89	1.250	6.714
2000	44	108	1.099	6.334
2001	29	59	1.029	5.725

4 6 Evolutie van het aantal verkeersdoden (binnen 30 dagen), 1991-2001*Bron: NIS*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	5	8	213	1.097
1992	5	14	187	990
1993	5	7	140	987
1994	5	7	170	966
1995	8	8	122	771
1996	11	6	140	787
1997	4	9	132	751
1998	3	11	161	855
1999	7	7	137	806
2000	4	12	130	871
2001	9	3	145	791

6 Een lichtgewonde is elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt zonder dood of opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis tot gevolg.

Aantal lichtgewonden⁶

Tussen 1991 en 1996 daalde het aantal lichtgewonden zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden. De daling van het aantal ongevallen in die periode is hier niet vreemd aan. Maar net als het aantal ongevallen is het aantal lichtgewonden sinds 1996 opnieuw beginnen stijgen. In Vlaanderen benaderde dit aantal in 1999 zelfs het niveau van 1991. In 2000 en in 2001 nam het aantal lichtgewonden evenwel opnieuw af. De situatie in de centrumsteden ziet er beter uit. In 2001 lag het aantal lichtgewonden er 16,9% lager dan in 1991.

In Aalst daalde het aantal lichtgewonden in de periode 1991-2001 met 10,9%. In 2001 raakten in Aalst 624 mensen lichtgewond bij een ongeval.

- ▶ In Aalst vielen er in 2001 624 lichtgewonden bij ongevallen.

Aantal zwaargewonden

In Vlaanderen en in de centrumsteden lag het aantal zwaargewonden anno 2001 aanzienlijk lager dan in 1991. Vlaanderen en de centrumsteden kenden een afname met respectievelijk 42,6% en 46,7%.

In Aalst is het aantal zwaargewonden over deze periode afgenomen met 68,1%. In 2001 raakten er slechts 29 personen zwaargewond. Dit is amper 2,8% van het totale aantal zwaargewonden in de centrumsteden.

Aantal verkeersdoden

Ook het aantal verkeersdoden daalde in Vlaanderen. In 2001 lag dit aantal 27,9% lager dan in 1991. In de centrumsteden is deze evolutie nog sterker. Hier is sprake van een daling van 31,9%. Toch is deze trend zowel in Vlaanderen als in de steden vooral het gevolg van een daling in de eerste helft van de jaren 90.

In Aalst vielen in het afgelopen decennium 66 verkeersdoden. Dat zijn er gemiddeld 6 per jaar. In 2001 raakten 9 personen dodelijk gewond.

- ▶ Het aantal verkeersdoden nam in de centrumsteden en in Vlaanderen af met meer dan 25%.
- ▶ Er werden in 2001 29 zwaargewonden en 9 verkeersdoden geteld in Aalst.

4 7 Evolutie van de ernstigheidsgraad van de ongevallen, 1991-2001

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	12,1	15,0	14,4	21,5
1992	11,6	14,4	14,1	20,7
1993	11,5	13,0	13,4	20,5
1994	10,0	13,8	14,0	20,5
1995	9,9	11,5	13,1	19,1
1996	11,9	12,9	12,0	18,3
1997	9,7	10,9	12,8	17,5
1998	7,5	11,9	11,8	16,3
1999	6,6	11,3	11,3	15,7
2000	5,9	14,2	10,9	15,6
2001	5,7	8,3	10,0	14,6

4 8 Aantal verkeersslachtoffers per 100 ongevallen, 2001

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Lichtgewonden	118,4	113,6	120,0	118,7
Doden en zwaargewonden	7,2	10,2	13,3	20,3
Totaal	125,6	123,8	133,3	139,0

4 9 Evolutie van het aantal zachte verkeersslachtoffers, 1991-2001

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	343	359	6.048	17.256
1992	343	380	5.375	16.238
1993	303	362	5.122	15.829
1994	310	371	5.131	15.730
1995	336	378	5.105	15.413
1996	285	390	4.889	14.844
1997	365	384	5.066	15.845
1998	366	418	5.073	16.093
1999	351	436	5.170	16.959
2000	356	419	4.358	15.084
2001	333	378	4.760	14.774

4 10 Aandeel van de zachte verkeersslachtoffers in het totale aantal slachtoffers, 2001

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Lichtgewonden	49,4	49,6	40,0	32,2
Doden en zwaargewonden	65,8	59,7	45,8	38,7
Totaal	50,3	50,5	40,6	33,1

Ernst van de ongevallen

Samen met het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen daalt de ernstigheidsgraad van de ongevallen. Deze graad meet het aantal doden en zwaargewonden per 100 verkeersslachtoffers.

Voorals in Vlaanderen daalde de ernst van de ongevallen sterk tot 14,6 in 2001. Deze daling van bijna een derde sinds 1991 is vooral toe te schrijven aan het feit dat het aantal doden en zwaargewonden gevoelig daalde terwijl het aantal lichtgewonden dat niet deed.

In de centrumsteden daalde zowel het aantal doden en zwaargewonden als het aantal lichtgewonden. Daardoor is de daling van de ernstigheidsgraad (30,7%) er minder sterk dan in Vlaanderen, ook al daalde het totale aantal slachtoffers sterker. In 2001 lag de gemiddelde ernstigheidsgraad van de centrumsteden (10,0) gevoelig lager dan de Vlaamse ernstigheidsgraad (14,6).

In Aalst is de dalende trend nog sterker: de Aalsterse ernstigheidsgraad nam met meer dan de helft af over de periode 1991-2001. De graad van 5,7 in 2001 ligt zowel onder die van de centrumsteden als onder die van Vlaanderen. Dit is te verklaren door het lage aantal doden en zwaargewonden. In Aalst vielen in 2001 per 100 ongevallen 125,6 slachtoffers waarvan er 118,4 lichtgewond waren en 7,2 zwaargewond of dood.

- ▶ Aalst heeft een ernstigheidsgraad van 5,7. Deze ligt onder het gemiddelde van de centrumsteden en dat van Vlaanderen.

De zachte weggebruiker

Tot de zachte weggebruikers rekenen we volgende groepen: de fietsers, de voetgangers, de bestuurders van bromfietsen van het A- en B-type en de bestuurders van motorfietsen van zowel minder als meer dan 400cc.

Wanneer we kijken naar het aantal zachte weggebruikers dat het slachtoffer werd van een ongeval, zien we dat dit aantal in Vlaanderen daalde met 14,4%. In 2001 raakten 14.774 zachte weggebruikers betrokken bij een ongeval. 82,9% van hen was lichtgewond, 15,2% geraakte zwaargewond en 1,8% liet het leven.

In de steden merken we ook een daling van het aantal zachte weggebruikers dat betrokken raakte bij een ongeval, al steeg hun aantal licht tijdens de tweede helft van de jaren negentig. Al bij al ligt het aantal in 2001 21,3% lager dan in 1991. In 2001 werden 4.760 zachte weggebruikers het slachtoffer van een ongeval in de steden. Dat is 32,2% van het Vlaamse totaal.

Aalst kende een kleine afname van het aantal 'zachte verkeersslachtoffers'. Van 1991 tot 2001 daalde hun aantal met 2,9%. In 2001 werden 333 zachte weggebruikers het slachtoffer van een ongeval. 92,5% raakte hierbij lichtgewond en 6,6% zwaargewond. In 2001 raakten drie zachte weggebruikers dodelijk gewond.

In Aalst hebben de zachte weggebruikers een aanzienlijk aandeel in het totale aantal slachtoffers. In 2001 was 50,3% van alle verkeersslachtoffers in Aalst zachte weggebruiker. In Vlaanderen was dat 33,1% en in de centrumsteden 40,6%. 49,4% van alle lichtgewonden in Aalst is zachte weggebruiker. In Vlaanderen is dat 32,2% en in de centrumsteden 40%. Ook het aandeel van dode en zwaargewonde zachte weggebruikers in het totale aantal slachtoffers ligt in vergelijking met de situatie in Vlaanderen of de centrumsteden in Aalst hoger. 65,8% van de doden en zwaargewonden in het Aalsterse verkeer was zachte weggebruiker, ten opzichte van 45,8% in de centrumsteden en 38,7% in Vlaanderen.

4 11 Aantal fietsslachtoffers, opgesplitst in lichtgewonden, zwaargewonden en doden, 1991, 2001

Bron: NIS

	Aalst				Sint-Niklaas			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	101	88	12	1	156	138	18	0
2001	104	97	6	1	152	143	9	0
	13 steden				Vlaanderen			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	2.144	1.819	294	31	6.799	5.235	1.420	144
2001	1.719	1.564	143	12	5.859	5.003	768	88

4 12 Aantal slachtoffers onder de voetgangers, opgesplitst in lichtgewonden, zwaargewonden en doden, 1991, 2001

Bron: NIS

	Aalst				Sint-Niklaas			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	58	48	8	2	50	33	16	1
2001	36	32	3	1	39	32	7	0
	13 steden				Vlaanderen			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	1.093	805	245	43	2.619	1.701	774	144
2001	728	583	116	29	1.866	1.393	402	71

Fietsers

Het totale aantal fietsers dat in Vlaanderen gewond raakte of de dood vond in een verkeersongeval lag in 2001 13,8% lager dan in 1991. De centrumsteden kenden een behoorlijke daling van 19,8%. Aalst daarentegen kende een lichte stijging van 3,0%.

De verkeersveiligheid wordt echter in grote mate bepaald door de ernst van de ongevallen. Wanneer het absolute aantal verkeersslachtoffers nagenoeg gelijk blijft, maar het aandeel van de zwaargewonden en doden daalt, dan boekt men vooruitgang inzake verkeersveiligheid. In Vlaanderen daalde vooral het aantal fietsers dat zwaargewond raakte (-45,9%) of de dood vond (-38,9%). Het aantal lichtgewonde fietsers nam met 4,4% af.

In de centrumsteden daalde het aantal lichtgewonde fietsers met 14%. Het aantal zwaargewonden en doden onder de fietsers nam er sterker af dan in Vlaanderen, respectievelijk met 51,4% en 61,3%.

In Aalst steeg het aantal fietsers dat lichtgewond raakte met 10,2%. Het aantal zwaargewonde fietsers lag in 2001 50,0% lager dan in 1991. Dit percentage dienen we echter te relativiseren. Het absolute aantal zwaargewonden en doden ligt in Aalst bijzonder laag. Het afgelopen decennium raakten er jaarlijks gemiddeld 8 fietsers zwaargewond en lieten er 0,9 het leven.

- ▶ In Vlaanderen en de centrumsteden nam het aantal fietsslachtoffers af, in Aalst daarentegen steeg het lichtjes.

Voetgangers

In Vlaanderen merken we sinds 1991 bijna ieder jaar een daling van het aantal voetgangers dat gewond raakt in een verkeersongeval. Tussen 1991 en 2001 daalde dit aantal met 28,8% tot 1.866 gewonde voetgangers per jaar. In de centrumsteden was de daling nog sterker: 33,4%. Aalst doet het nog beter met een daling van 37,9%.

In Vlaanderen is de daling van het aantal verkeersslachtoffers onder voetgangers het sterkst bij de zwaargewonden en doden. Ook in de centrumsteden daalde het aantal zwaargewonden en doden het sterkst. Bij de verkeersongevallen in 2001 raakten 116 voetgangers zwaargewond en lieten er 29 het leven. In 1991 daarentegen raakten 245 voetgangers zwaargewond en stierven er 43. Het aantal doden en zwaargewonden liep er tussen 1991 en 2001 dus terug met meer dan een derde. Het aantal lichtgewonden nam minder sterk af (-27,6%), maar de daling is toch groter dan die in Vlaanderen.

De afname van het aantal voetgangers dat gewond raakt in een verkeersongeval in Aalst is nog spectaculairder dan de afname die we registreerden in de centrumsteden en Vlaanderen. Het aantal voetgangers dat er lichtgewond raakte, daalde over de beschouwde periode met 33,3%, het aantal zwaargewonde voetgangers met 62,5% en het aantal dodelijke slachtoffers met 50,0%. Deze spectaculaire dalingen zijn onder meer het gevolg van het kleinere aantal ongevallen waar voetgangers bij betrokken zijn. In 2001 raakten 32 voetgangers lichtgewond. Slechts 3 voetgangers raakten zwaargewond en één liet in 2001 ten gevolge van een ongeval het leven.

- ▶ Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden en in Aalst nam het aantal slachtoffers onder de voetgangers sterk af.

4 13 Aantal zachte verkeersslachtoffers per vervoerstype, 2001*Bron: NIS, SEIN-bewerking*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Voetganger	10,8	10,3	15,3	12,6
Fietser	31,2	40,2	36,1	39,7
Bromfietser	47,7	41,3	38,9	34,7
Motorrijder	10,2	8,2	9,7	13,0

4 14 Ernstigheidsgraad van ongevallen met zachte weggebruikers volgens vervoerstype, 2001*Bron: NIS, SEIN-bewerking*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Voetganger	11,1	17,9	19,9	25,3
Fietser	6,7	5,9	9,0	14,6
Bromfietser	7,5	10,3	7,9	12,8
Motorrijder	5,9	16,1	19,7	27,8
Totaal	7,5	9,8	11,3	17,1

Alle categorieën onder de loep

Binnen de groep zachte weggebruikers worden vooral de fietsers en bromfietsers het slachtoffer van ongevallen. In Vlaanderen zijn de fietsers het meest kwetsbaar, in de centrumsteden de bromfietsers. Voor bromfietsers is de verkeerssituatie in Aalst nog gevaarlijker dan in de andere centrumsteden. 47,7% van de zachte verkeersslachtoffers in Aalst reed met een bromfiets. Voor voetgangers en fietsers is Aalst veiliger dan de centrumsteden.

Deze cijfers zeggen echter niet veel zonder de ernst van de ongevallen te beschouwen. We zetten daarom de ernstigheidsgraden per type van zachte weggebruiker op een rijtje. 7,5% van alle zachte weggebruikers die in Aalst het slachtoffer zijn van een ongeval, is zwaar of dodelijk gewond. In Vlaanderen is dat 17,1%, in de centrumsteden 11,3%. De ernstigheidsgraden voor voetgangers, fietsers en bromfietsers in Aalst bevinden zich onder het Vlaamse gemiddelde en het gemiddelde van de centrumsteden.

- ▶ In 2001 werden in Aalst 333 zachte weggebruikers het slachtoffer van een ongeval.
- ▶ Zachte weggebruikers vormen een aanzienlijk deel van de verkeersslachtoffers in Aalst (50,3%). In Vlaanderen is dit 33,1% en in de centrumsteden 40,6%.
- ▶ 7,5% van de zachte weggebruikers die in Aalst het slachtoffer worden van een verkeersongeval is zwaargewond of komt om het leven.

4 15 Aantal criminele feiten, 2000-2001*Bron: APSD*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	7.512	8.030	173.719	456.810
2001	7.285	7.948	154.728	410.984

4 16 Criminaliteitsgraad, 2000-2001*Bron: APSD*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	8,2	9,8	9,9	6,4
2001	7,9	9,7	8,8	5,8

Criminaliteit

Gegevens over criminaliteit in een stad moeten met de nodige omzichtigheid geanalyseerd worden. Cijfergegevens over het aantal gepleegde misdrijven komen immers nooit volledig overeen met de realiteit. Enkel misdrijven die de politiediensten effectief vaststellen, kunnen geregistreerd worden. Er is steeds een 'dark number' van misdrijven dat de politiediensten niet kennen. Dit dark number zou wel eens in de grootte van één op twee misdrijven kunnen liggen.

In deze paragraaf schetsen we eerst het aantal geregistreerde feiten en de algemene criminaliteitsgraad. Daarna bekijken we het aantal gepleegde misdrijven per categorie.

Geregistreerde feiten

We baseren ons op de meest recente gegevens die onderling vergelijkbaar zijn. Onder andere wegens regelmatige veranderingen in de nomenclatuur zijn enkel de jaartallen 2000 en 2001 met mekaar vergelijkbaar. Verder is het erg belangrijk dat we kritisch zijn wanneer we steden onderling vergelijken op basis van criminaliteitscijfers. De cijfers moeten in de juiste context geplaatst worden. Zo kunnen schommelingen bijvoorbeeld het gevolg zijn van het plaatselijk gevoerde beleid, gedragswijzigingen, proactieve oriëntatie,...

Rekening houdend met deze bemerkingen kunnen we vaststellen dat het aantal criminele feiten in 2001 zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden kleiner was dan in 2000. In de centrumsteden daalde het aantal criminele feiten met 10,9%. In Vlaanderen was de procentuele daling van gelijke orde: het aantal feiten daalde er met 10,0%.

In Aalst daalde het aantal criminele feiten nauwelijks. In 2001 registreerde men in Aalst 7.285 criminele feiten en in 2000 7.512.

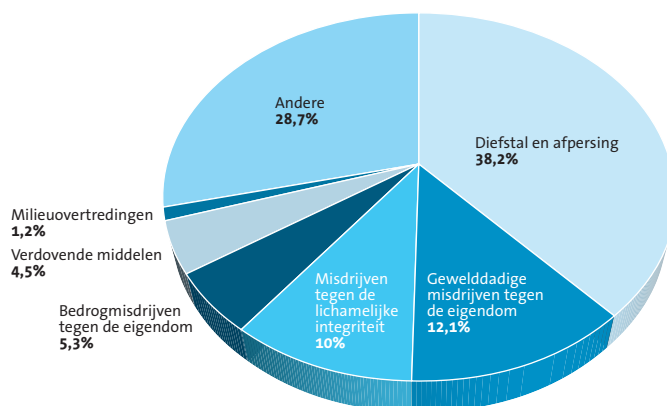
Criminaliteitsgraad

De criminaliteitsgraad geeft het gemiddelde aantal criminele feiten per 1.000 inwoners per maand weer. Vlaanderen had in 2001 een criminaliteitsgraad van 5,8. De criminaliteit in de steden lag beduidend hoger met een graad van 8,8.

Aalst ligt met een criminaliteitsgraad van 7,9 ver boven het Vlaamse gemiddelde maar onder het gemiddelde van de centrumsteden.

4 17 Aandeel van de voornaamste rubrieken in het totale aantal criminele feiten in Aalst, 2001

Bron: APSD

4 18 Aantal misdrijven en criminaliteitsgraden per rubriek, 2000-2001

Bron: APSD

Diefstal en afpersing

	Aantal				Graad			
	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	2.780	3.544	94.533	209.759	3,0	4,3	5,4	2,9
2001	2.786	3.716	86.993	198.365	3,0	4,5	4,9	2,8

Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom

	Aantal				Graad			
	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	1.002	894	18.608	52.411	1,1	1,1	1,1	0,7
2001	884	868	16.351	48.548	1,0	1,1	0,9	0,7

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

	Aantal				Graad			
	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	772	639	12.016	31.927	0,8	0,8	0,7	0,4
2001	725	618	10.852	29.640	0,8	0,8	0,6	0,4

Bedrogmisdrijven tegen de eigendom

	Aantal				Graad			
	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	416	764	9.381	27.444	0,5	0,9	0,5	0,4
2001	386	623	7.244	22.957	0,4	0,8	0,4	0,3

Verdovende middelen

	Aantal				Graad			
	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	495	296	7.071	25.498	0,5	0,4	0,4	0,4
2001	328	351	4.748	19.209	0,4	0,4	0,3	0,3

Milieumisdrijven

	Aantal				Graad			
	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
2000	72	169	2.013	8.011	0,1	0,2	0,1	0,1
2001	84	165	1.316	6.130	0,1	0,2	0,1	0,1

Het aantal criminele feiten of de criminaliteitsgraad zeggen niets over het soort misdrijf. Zo kunnen twee steden met dezelfde criminaliteitsgraad onterecht met elkaar vergeleken worden. Daarom deelden we het aantal feiten in zes categorieën in. We bespreken de categorieën volgens orde van grootte in de centrumsteden.

Diefstal en afpersing

De categorie 'diefstal en afpersing' vertegenwoordigt het grootste aandeel van de misdrijven in de steden en in Vlaanderen. In 2001 kon men meer dan de helft van de misdrijven in de centrumsteden in deze categorie onderbrengen. In de centrumsteden ligt de criminaliteitsgraad opmerkelijk hoger dan in Vlaanderen: er gebeurden gemiddeld 4,9 diefstallen per 1.000 inwoners, tegenover 2,8 in Vlaanderen.

In Aalst registreerde men in 2001 2.786 criminele feiten behorende tot de categorie diefstal en afpersing. Dit soort misdrijven heeft een aandeel van 38% binnen de totale groep van criminele feiten. Anno 2001 had Aalst hiervoor een criminaliteitsgraad van 3,0. Deze graad bevindt zich ver beneden het gemiddelde van de centrumsteden.

Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom

Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom hebben het tweede grootste aandeel in het totale aantal misdrijven in de steden en in Vlaanderen. In 2001 behoorde ruim 10% van de misdrijven in de centrumsteden tot deze categorie. In de centrumsteden lag de criminaliteitsgraad iets hoger dan in Vlaanderen. In de centrumsteden gebeurde ongeveer 1 gewelddadig misdrijf tegen de eigendom per 1.000 inwoners, in Vlaanderen minder dan 1.

In Aalst tekende men in 2001 884 gewelddadige misdrijven tegen de eigendom op. Ten opzichte van het jaar ervoor daalde het aantal dergelijke misdrijven met 11,8%. De criminaliteitsgraad voor deze categorie van feiten ligt in Aalst hoger dan in de centrumsteden en Vlaanderen.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

De categorie 'misdrijven tegen de lichamelijke integriteit' omvat opzettelijke en onopzettelijke slagen en verwondingen, aanrandingen van de eerbaarheid, verkrachtingen, moord en doodslag.

Tegenover 2000 daalde het aantal misdrijven behorende tot deze categorie in Vlaanderen met 7,2%. In de centrumsteden daalde het aantal zelfs met 9,7%. De criminaliteitsgraad van deze categorie bedroeg in 2001 voor de centrumsteden 0,6 en voor Vlaanderen 0,4.

In de loop van 2001 registreerde men in Aalst 725 misdrijven behorende tot deze categorie. Dat is 6,1% minder dan in 2000. De Aalsterse criminaliteitsgraad van deze categorie bedroeg in 2001 0,8 en ligt daarmee hoger dan het stedelijke en het Vlaamse gemiddelde.

Bedrogmisdrijven tegen de eigendom

Onder deze misdrijven vallen verduistering en bedrieglijke verberging, oplichting en bedriegerij, misbruik van vertrouwen en aanverwante misdrijven, heling, postcheque zonder dekking, bankbreuk en misbruik van voorkennis.

Het aantal feiten binnen deze categorie daalde in Vlaanderen met 14,1% en in de centrumsteden met 39,7%. In de centrumsteden registreerde men in 2001 7.244 bedrogmisdrijven tegen de eigendom.

5,3% van de criminele feiten in Aalst behoorde in 2001 tot deze categorie. In Aalst daalde het aantal misdrijven tegen de eigendom in 2001 met 7,2% tegenover 2000. De criminaliteitsgraad van deze categorie ligt in Aalst op 0,4, ongeveer even hoog als in de centrumsteden en in Vlaanderen.

Verdovende middelen

Tot deze categorie behoren bezit, gebruik, fabricage en handel van verdovende middelen. Deze cijfers dienen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Dit soort delicten wordt immers zelden of nooit bij de politie aangegeven, maar voornamelijk proactief door de politie opgespoord. Daardoor zijn de cijfers voornamelijk een weerspiegeling van de activiteiten van de politiediensten.

In Vlaanderen daalde het aantal misdrijven met betrekking tot verdovende middelen met 24,7%. De daling in de centrumsteden was iets groter: 32,9%. In 2001 werd bijna een kwart van de misdrijven in de categorie 'verdovende middelen' in de centrumsteden geregistreerd.

In Aalst nam het aantal criminele feiten in deze categorie af met 33,7%. De criminaliteitsgraad daalde van 0,5 in 2000 tot 0,4 in 2001.

Milieuovertredingen

Onder deze rubriek vallen de overtredingen op het vlak van afvalstoffen, geluidshinder, water, luchtruim en algemene preventie.

Amper 0,9% van de misdrijven in de centrumsteden en 1,5% van de misdrijven in Vlaanderen zijn milieuovertredingen.

In Aalst registreerde men in 2001 84 milieuovertredingen. Deze categorie van misdrijven vertegenwoordigt het kleinste aandeel binnen de totale groep van misdrijven in Aalst.

- ▶ In Aalst bestaan de delicten voor het merendeel uit diefstal en afpersing.
- ▶ De criminaliteitsgraden in Aalst, Vlaanderen en de centrumsteden zijn sinds 2000 licht gedaald of constant gebleven.

4 19 Mate van voorkomen van een algemeen onveiligheidsgevoel, 2000, 2002*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

	Aalst		Sint-Niklaas	
	2000	2002	2000	2002
altijd	4,3	0,7	2,2	2,9
vaak	9,2	9,0	9,2	8,0
soms	28,4	24,4	28,4	31,3
zelden	34,3	35,2	34,3	36,5
nooit	25,9	30,6	25,9	21,2
Vlaanderen				
	2000	2002		
altijd	2,0	1,5		
vaak	8,3	7,6		
soms	26,9	23,1		
zelden	32,3	37,2		
nooit	30,5	30,7		

Onveiligheidsgevoel

Criminaliteit en onveiligheid worden vaak in één adem genoemd. Nochtans zijn beide concepten verschillend. Criminaliteit verwijst naar een objectief gegeven: het bestaan van misdrijven in de samenleving. Onveiligheid verwijst naar een subjectief gegeven: een gevoel dat leeft onder de mensen. Niemand ontkent het verband tussen beide begrippen, maar analyse leert dat onveiligheid niet alleen voortkomt uit de criminaliteit die men ervaart. Vandaar dat we in dit hoofdstuk ook aandacht besteden aan het onveiligheidsgevoel van de burgers.

De veiligheidsmonitor is het belangrijkste onderzoek dat peilt naar de gevoelens van onveiligheid. Aan de respondenten is de volgende vraag voorgelegd: "Gebeurt het dat u zich onveilig voelt?". De respondenten antwoordden met "altijd", "vaak", "soms", "zelden" of "nooit".

Ruim 9% van de Vlamingen zegt zich altijd of vaak onveilig te voelen. In 2000 was dat nog ruim 10%. In 2000 voelde 62,7% zich zelden tot nooit onveilig; dit percentage is in 2002 gestegen tot 67,9.

In 2002 voelde 9,7% van de Aalsterse respondenten zich altijd of vaak onveilig. Dit percentage ligt iets hoger dan dat voor Vlaanderen. Het aandeel van de inwoners die zich zelden tot nooit onveilig voelen, ligt lager in Aalst dan in Vlaanderen: 65,8% tegenover 67,9%. Ook in Aalst zien we de laatste twee jaar een afname van het aandeel van de mensen die zich dikwijls onveilig voelen en een toename van het aandeel van degenen die zich zelden of nooit onveilig voelen.

- ▶ Zowel in Aalst als in Vlaanderen is het onveiligheidsgevoel de laatste twee jaar afgenomen.
- ▶ 9,7% van de Aalstenaren voelt zich vaak tot altijd onveilig.

Mijdingsgedrag

Een groot onveiligheidsgevoel leidt ertoe dat mensen onveilige plaatsen, gewoonten en situaties zullen trachten te vermijden. De veiligheidsmonitor legde de respondenten vijf stellingen voor en vroeg of ze altijd, vaak, soms, zelden of nooit het volgende gedrag vertoonden:

- bepaalde plekken in de gemeente mijden omdat men het er niet veilig vindt;
- vermijden om open te doen voor onbekenden omdat men het niet veilig vindt;
- waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan het eigen huis;
- bij duisternis vermijden weg te gaan van huis;
- vermijden om de kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat men vreest voor hun veiligheid.

We laten nu bovenstaande stellingen rond mijdingsgedrag de revue passeren volgens mate van voorkomen in Vlaanderen.

4 20 Mate van voorkomen van mijdingsgedrag, 2000, 2002

Bron: Federale veiligheidsmonitor

Mijdingsgedrag in welbepaalde situaties in 2000

		Vermijden om kinderen ergens naartoe te laten gaan	Waardevolle spullen wegbrengen naar een veiligere plaats	's Avonds of 's nachts niet opendoen voor onbekenden	Bij duisternis vermijden om weg te gaan	Bepaalde plaatsen in de woongemeente mijden
Aalst	altijd of vaak	39,6	29,6	27,3	19,5	10,4
	soms	24,8	16,2	20,1	12,6	13,6
	zelden of nooit	35,6	54,2	52,6	67,9	76,0
Sint-Niklaas	altijd of vaak	33,6	29,5	31,3	21,8	19,8
	soms	32,8	18,6	21,5	12,7	23,4
	zelden of nooit	33,6	51,9	47,2	65,5	56,8
Vlaanderen	altijd of vaak	34,9	30,9	25,9	16,5	12,9
	soms	27,4	15,7	20,0	12,4	13,2
	zelden of nooit	37,7	53,4	54,2	71,1	73,9

Mijdingsgedrag in welbepaalde situaties in 2002

		Vermijden om kinderen ergens naartoe te laten gaan	Waardevolle spullen wegbrengen naar een veiligere plaats	's Avonds of 's nachts niet opendoen voor onbekenden	Bij duisternis vermijden om weg te gaan	Bepaalde plaatsen in de woongemeente mijden
Aalst	altijd of vaak	24,2	23,1	25,3	19,6	12,8
	soms	33,9	17,2	20,1	12,9	15,9
	zelden of nooit	41,9	59,7	54,6	67,5	71,3
Sint-Niklaas	altijd of vaak	24,2	33,6	25,4	20,8	22,5
	soms	30,2	14,9	22,3	15,9	21,3
	zelden of nooit	45,6	51,4	52,3	63,3	56,2
Vlaanderen	altijd of vaak	31,1	28,2	23,1	14,2	10,1
	soms	26,9	14,8	19,3	13,5	14,3
	zelden of nooit	42,1	57,1	57,6	72,3	75,6

Vermijden om de kinderen ergens naartoe te laten gaan uit vrees voor hun veiligheid

Vlamingen vertonen het meest mijdingsgedrag met betrekking tot hun kinderen. Ze beschermen ze tegen onveiligheid. 31% van de Vlamingen vermijdt altijd of vaak de kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat ze vrezen voor hun veiligheid. Opvallend is dat dit aandeel sinds 2000 is afgenomen. Toen vermeed nog 34,9% altijd of vaak om de kinderen ergens naartoe te laten gaan als men het niet veilig vond.

In 2000 vertoonde 39,6% van de Aalstenaren dit mijdingsgedrag altijd of vaak. In 2002 was dit percentage afgenomen tot ruim 24%.

Waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan het eigen huis

Dat Vlamingen bang zijn voor inbraken, blijkt uit het feit dat ruim 28% altijd of vaak waardevolle spullen op een veilige plaats buitenshuis opbergt. Dit mijdingsgedrag is min of meer constant gebleven.

Ruim 23% van de Aalstenaren vertoont dit mijdingsgedrag vaak of altijd. Hun aandeel is wel met 6,5%-punt gedaald over de periode 2000-2002.

Vermijden om open te doen voor onbekenden omdat men het niet veilig vindt

In 2000 deed 25,9% van de Vlamingen de deur nooit tot zelden open voor onbekenden. Ondertussen is dat aantal teruggelopen tot 23,1%. In Aalst doet zich dezelfde trend voor. In 2002 hield 25% van de Aalsterse bevolking de deur altijd of vaak gesloten. In 2000 was dit nog 27,3%.

Bij duisternis vermijden weg te gaan van huis

Het merendeel van de Vlamingen is niet te bang om zich na zonsondergang nog op straat te begeven. Slechts 14,2% zegt altijd of vaak binnen te blijven na het vallen van de avond. In 2000 vermeed 16,5% van de Vlamingen bij duisternis weg te gaan van huis.

In Aalst daarentegen is het aandeel van de mensen die vaak tot altijd vermijden bij duisternis uit te gaan de afgelopen jaren min of meer constant gebleven. Anno 2002 gaf 19,6% van de Aalstenaren aan vaak tot altijd thuis te blijven als de duisternis valt. Dit is ruim 5% meer dan in Vlaanderen.

Bepaalde plekken in de gemeente mijden omdat men het er niet veilig vindt

10% van de Vlamingen mijdt vaak of altijd plekken in de gemeente omdat men ze onveilig vindt. Dit aandeel is afgenomen tegenover het jaar 2000.

In Aalst komt dit mijdingsgedrag vaker voor dan in Vlaanderen: 12,8% van de Aalstenaren mijdt vaak of altijd plekken die ze gevaarlijk vinden. Sinds 2000 is het aandeel van de Aalstenaren die dit mijdingsgedrag dikwijls vertonen, toegenomen met 2,4%-punt.

- ▶ In het algemeen is het mijdingsgedrag afgenomen sinds 2000.
- ▶ Mijdingsgedrag doet zich in Vlaanderen vooral voor met betrekking tot de kinderen. Zij mogen vaak ergens niet naartoe omdat men vreest voor hun veiligheid.
- ▶ Mijdingsgedrag doet zich in Aalst vooral voor met betrekking tot het binnenlaten van onbekenden in het eigen huis.

4 21 Aantal ritten van de Aalsterse brandweer per aard van de tussenkomst, 2000-2002*Bron: Stad Aalst*

	2000	2001	2002
Vals alarm	1	1	3
Loos alarm	39	32	40
Verkeersongeval	71	89	67
Arbeidsongeval	0	7	3
Instorting	3	6	5
Reinigen van de openbare weg	220	227	270
Wespenverdelging	600	688	1.118
Redden van dieren	5	12	8
Ontzetten van personen uit lift	3	4	6
Milieuvervuiling	13	13	10
Drenkeling	7	1	5
Ledigingswerken	67	33	28
Overstroming	67	22	307
Radioactieve bron	0	0	0
Andere	579	412	870
Totaal	1.675	1.547	2.740

Interventies van de brandweer

Een andere indicatie in verband met de veiligheid in de stad leveren de statistieken van de brandweer. De brandweer blust niet alleen branden, maar verzorgt ook de ambulancedienst en komt tussen bij talrijke andere problemen, zoals wespenverdelging, verkeersongevallen en overstromingen.

Het **aantal ritten** van de Aalsterse brandweer nam over de periode 2000-2002 toe met 63,6%. In 2002 tekende men 2.740 ritten op; tegenover 1.675 in 2000. In 2001 werden er 1.193 ritten minder gedaan dan in 2002.

De Aalsterse brandweer rukte om verschillende redenen uit. Wespenverdelging is hier de voorname. Ook overstromingen en het reinigen van de openbare weg vragen veel aandacht. In 2002 was er drie keer vals alarm en veertig keer loos alarm.

De Aalsterse ambulancedienst vervoerde in 2002 6.359 **patiënten**. Het ging hierbij veelal om ongevallen en ziekten, meer dan om ziekenvervoer.

- ▶ De Aalsterse brandweer rukte in 2002 2.740 keer uit.
- ▶ De Aalsterse dienst 100 vervoerde in 2002 6.359 patiënten.

4 22 Mortaliteitsratio's voor de periode 1990-1999, opgesplitst naar geslacht*Bron: WVC***vrouwen**

	Aalst	Sint-Niklaas
Borstkanker	98,1	98,1
Alle kwaadaardige kankers	106,8	111,6
Maagdarkanker	111,9	100,8
Hart- en vaatziekten	91,5	100,5
Ziekten ademhalingsstelsel	104,4	96,3
Kanker luchtwegen en longen	93,9	93,0
Ziekten maag, darm, lever en pancreas	131,4	109,8
Vervoersongevallen	68,7	88,2

mannen

	Aalst	Sint-Niklaas
Alle kwaadaardige kankers	110,7	108,0
Maagdarkanker	111,9	108,9
Hart- en vaatziekten	97,5	97,2
Ziekten ademhalingsstelsel	145,8	91,2
Kanker luchtwegen en longen	119,4	101,7
Ziekten maag, darm, lever en pancreas	129,3	107,1
Vervoersongevallen	61,2	78,3

Een gezonde stad?

We gaan de gezondheid van de inwoners van Aalst na aan de hand van enkele mortaliteitsratio's. We splitsen de resultaten op volgens geslacht. Eerst komen de vrouwen aan bod, daarna de mannen.

Mortaliteitsratio

De gegevens in de tabel zijn afkomstig van de Administratie Gezondheidszorg van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij hanteren de indirect gestandaardiseerde mortaliteitsratio's om sterftecijfers van verschillende populaties met elkaar te vergelijken. De standardized mortality rate (SMR) geeft de verhouding weer van het sterftecijfer in een bepaalde regio (hier stad) tot het theoretische sterftecijfer dat men zou verwachten indien in die regio dezelfde leeftijdspecifieke sterfte zou bestaan als in een referentieregio (hier het Vlaamse Gewest). Een getal gelijk aan 100 betekent dus dat het sterftecijfer gelijk is aan het te verwachten cijfer. Een getal dat kleiner is, betekent dat het waargenomen sterftecijfer kleiner is dan wat we zouden verwachten. Bij een groter getal zijn er meer doden dan men zou verwachten⁷.

⁷ Een indirect gestandaardiseerde mortaliteitsratio (SMR) van een bepaalde gemeente mag alleen worden geïnterpreteerd ten opzichte van de SMR=1 die geldt voor het Vlaamse Gewest als geheel. Wanneer bijvoorbeeld 2 gemeenten respectievelijk een SMR=1,05 en SMR=1,10 hebben, betekent dit dat die gemeenten 5% en 10% meer sterfgevallen vertonen dan verwacht op basis van de leeftijdspecifieke sterfte in Vlaanderen. Indien men een andere regio als referentieregio zou nemen (bv. België of Europa), zou men een andere waarde voor die SMR bekomen. Bovendien betekent de bovenstaande uitkomst geenszins dat het overtal van sterfgevallen in de tweede gemeente dubbel zo groot is als in de eerste gemeente. De SMR is immers een verhouding.

Vrouwen

Voor elke tien Vlaamse vrouwen die sterven aan hart- en vaatziekten zijn er negen Aalsterse. Ook kanker aan luchtwegen en longziekten komen bij de Aalsterse vrouwen minder vaak voor dan bij de Vlaamse in het algemeen. Bovendien sterven vrouwen in Aalst veel minder door vervoersongevallen.

De meeste mortaliteitsratio's liggen echter boven de 100: ziekten met betrekking tot het ademhalingsstelsel, alle kwaadaardige kankers, maagdarmkanker, en vooral ziekten aan maag, darm, lever en pancreas komen vaker voor dan gemiddeld.

- ▶ De Aalsterse vrouwen sterven meer aan maag-, darm- en leverziekten en maagdarmkanker dan de Vlaamse vrouwen.
- ▶ De Aalsterse vrouwen zijn minder vertegenwoordigd in het aantal vervoersongevallen met dodelijke afloop en het aantal sterftes door hart- en vaatziekten dan de Vlaamse vrouwen.

Mannen

Het grootste aantal overlijdens bij de Aalsterse mannen wordt veroorzaakt door ziekten aan het ademhalingsstelsel. Voor elke tien Vlamingen met ziekten aan het ademhalingsstelsel zijn er 15 Aalstenaren. Ook ziekten aan maag, darm en pancreas komen onder Aalsterse mannen vaker voor dan gemiddeld in Vlaanderen. Ook wat het aantal sterftes door kanker betreft, scoort Aalst slecht. Net zoals bij de Aalsterse vrouwen sterven de mannen minder ten gevolge van vervoersongevallen en hart- en vaatziekten.

- ▶ De Aalsterse mannen sterven minder door vervoersongevallen en hart- en vaatziekten dan de Vlaamse mannen.
- ▶ Ziekten aan het ademhalingsstelsel en aan maag, darm, lever of pancreas vellen relatief meer Aalsterse mannen dan Vlaamse.

5 Een leefbare stad?

In dit hoofdstuk stellen we ons de vraag hoe leefbaar Aalst is. Deze leefbaarheid gaan we na aan de hand van een aantal indicatoren. We onderzoeken hoe duur het wonen is in Aalst, hoe hoog het inkomen van de Aalstenaren ligt, hoe groot de werkloosheid onder jongeren is, hoe groen Aalst is, wat de stad aan historisch erfgoed te bieden heeft en hoe leefbaar de Aalsterse buurten zijn.

De Aalsterse bouwgronden behoren tot de goedkopere binnen de groep van dertien centrumsteden. Daarnaast zijn ook de appartementen, kleine en middelgrote woningen en grote woningen goedkoop in Aalst. Uit de tevredenheidsindices over verschillende aspecten van de buurt kwam naar voren dat de Aalstenaren minder tevreden zijn over de verschillende aspecten van de buurt dan de Vlamingen.

Het mediaaninkomen in Aalst bedraagt 19.880 euro. Dit bedrag ligt 750 euro boven de Vlaamse mediaan. De interkwartiele coëfficiënt is in waarde gestegen tijdens de periode 1991-2000. Dit wil zeggen dat de inkomensspreiding groter geworden is. De interkwartiele asymmetrie is ook gestegen. Door deze twee evoluties te combineren, kan men besluiten dat de grotere inkomensspreiding vooral toe te schrijven is aan een verdere spreiding van de inkomens boven het mediaaninkomen. Deze vaststellingen gelden tevens voor Vlaanderen. Deze bevindingen worden ondersteund door een analyse van de relatieve grootte van de verschillende inkomensgroepen. De hoogste- en laagste-inkomensgroepen nemen relatief in omvang toe. Wat het aantal leefloontrekkers betreft, volgt Aalst de Vlaamse en stedelijke trend. In de jaren 90 steeg het aantal leefloongerechtigden. Sinds de eeuwwisseling neemt het aantal leefloongerechtigden af.

In Aalst is het aantal werkloze jongeren tussen 1993 en 2002 gedaald met 26,9%. Aalst volgt hiermee de trend van Vlaanderen en de centrumsteden.

In het gewestplan voor Aalst werd 1.336 ha groene ruimte voorzien. Het grootste aandeel (64%) wordt ingenomen door natuurgebied. Aalst kent met 115 ha relatief weinig recreatief groen. Dit groen is gebied voor dag- en verblijfrecreatie. Sinds 1998 daalt het gemiddelde aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner.

Het Aalsterse historische erfgoed bestaat uit 121 beschermde eenheden. Dat is 3,5% van het cultureel erfgoed van de steden. Acht op tien beschermde eenheden zijn monumenten.

Net zoals in Vlaanderen worden verkeersproblemen als het meest problematisch ervaren in Aalst. Onaangepaste snelheid in het verkeer is in deze categorie het voornaamste probleem. Vermogensdelicten komen op de tweede plaats. Inbraak wordt in Aalst als het meest problematische vermogensdelict beschouwd.

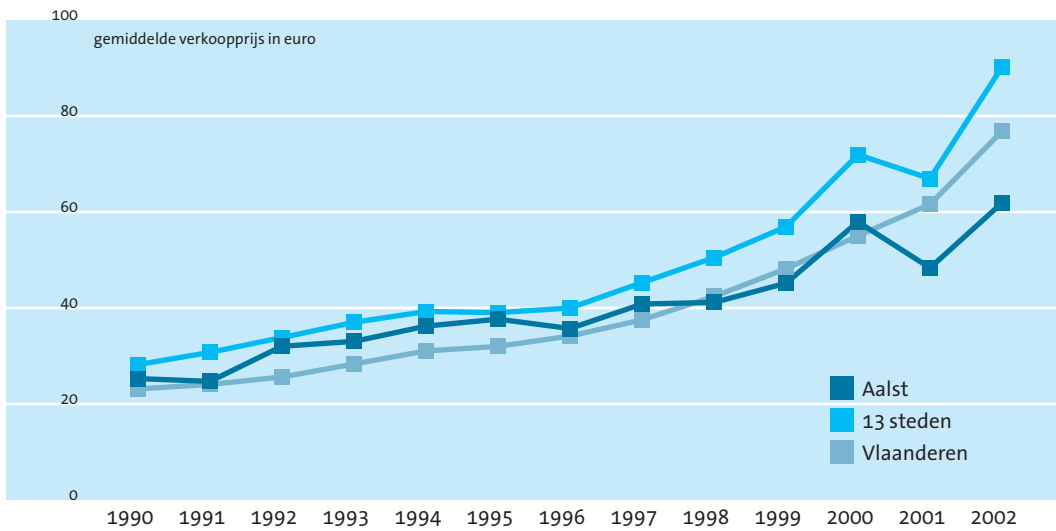
5 1 Gemiddelde verkoopprijzen van een m² bouwgrond (in euro), 1990, 2002

Bron: Stadim

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1990	25,3	21,0	28,2	23,2
2002	61,9	84,6	90,2	76,8

5 2 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van een m² bouwgrond (in euro), 1990–2002

Bron: Stadim

Wonen in de stad

Wonen is niet goedkoop. Maar bouwgronden en woningen kosten niet overal in Vlaanderen evenveel. Vooral in de steden kan de woningkost nogal oplopen. Soms zelfs zo erg dat wonen in de stad niet meer leefbaar wordt. In deze paragraaf nemen we de bouwgrond- en woningprijzen in Aalst onder de loep en gaan we na in welke mate de Aalstenaren tevreden zijn over hun buurt.

Bouwgrondprijzen

De bouwgronden zijn in Vlaanderen de laatste tien jaar meer dan verdubbeld in prijs. In 1990 betaalde iemand die een stuk grond wou kopen in Vlaanderen nog gemiddeld 23,2 euro per m². In 2002 was die prijs opgelopen tot 76,8 euro. Op één jaar tijd (2001-2002) stegen de bouwgrondprijzen in Vlaanderen met 25%.

Ook de bouwgrondprijzen in de centrumsteden kenden de afgelopen jaren een enorme stijging. In 1990 betaalde men voor een vierkante meter bouwgrond gemiddeld 28,2 euro, in 1999 was dat dubbel zoveel (56,9 euro). Anno 2002 betaalde je voor een vierkante meter bouwgrond in een van de centrumsteden gemiddeld 90,2 euro. In vergelijking met het jaar 2001 lagen de gemiddelde bouwgrondprijzen in 2002 ongeveer 35% hoger in de steden.

De Aalsterse bouwgrond behoort - relatief - tot de goedkopere. In 1990 bevond de prijs van de Aalsterse bouwgrond zich met 25,3 euro per m² al onder het stedelijk gemiddelde. Anno 2002 was de Aalsterse bouwgrond 31,4% goedkoper dan de gemiddelde Vlaamse bouwgrond en 19,4% goedkoper dan de gemiddelde bouwgrond in de centrumsteden.

- ▶ In 2002 betaalde men voor een stukje Aalsterse bouwgrond 61,9 euro per m².
- ▶ De Aalsterse bouwgrond behoort, in vergelijking met de andere centrumsteden, tot de goedkopere.

Woningprijzen

De gemiddelde woningprijzen in Vlaanderen stegen in het algemeen niet zo spectaculair als de bouwgrondprijzen. Er zijn wel verschillen waar te nemen tussen de verkoopprijzen van appartementen, kleine en middelgrote woningen, en grote woningen. We zetten ze op een rijtje.

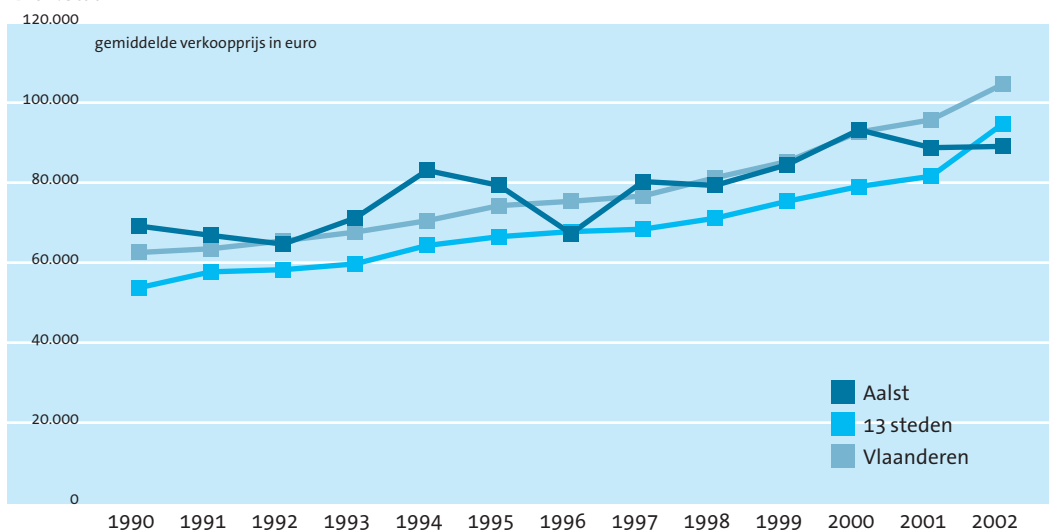
5 3 Gemiddelde verkoopprijzen van appartementen (in euro), 1990, 2002

Bron: Stadim

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1990	69.484	50.122	54.064	62.877
2002	89.399	88.569	95.085	104.965

5 4 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van appartementen (in euro), 1990-2002

Bron: Stadim

5 5 Gemiddelde verkoopprijzen van kleine en middelgrote woningen (in euro), 1990, 2002

Bron: Stadim

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1990	41.637	39.345	44.371	47.777
2002	86.795	86.622	94.121	97.536

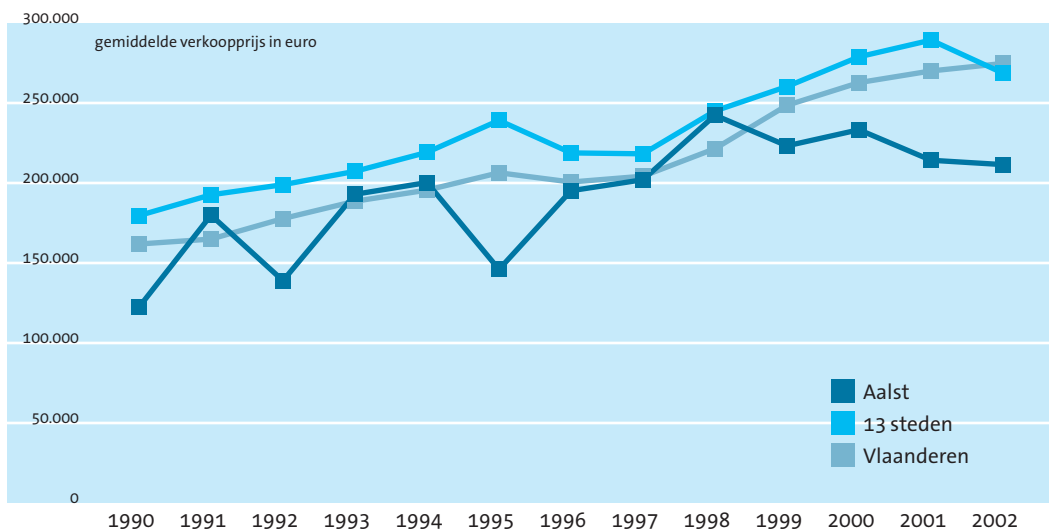
5 6 Gemiddelde verkoopprijzen van grote woningen (in euro), 1990, 2002

Bron: Stadim

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1990	122.418	166.666	179.654	161.865
2002	211.496	245.283	268.659	274.703

5 7 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van grote woningen (in euro), 1990-2002

Bron: Stadim

Appartementen

De gemiddelde verkoopprijs van appartementen in Vlaanderen steeg tijdens de twaalf beschouwde jaren met 67% tot 104.965 euro. In de centrumsteden betalen kopers zo'n 10.000 euro minder.

De verkoopprijzen van Aalsterse appartementen lagen de afgelopen jaren ongeveer even hoog als de gemiddelde verkoopprijzen in Vlaanderen. In de loop van 2001 is de verkoopprijs van appartementen in Aalst echter afgenomen. Hierdoor was Aalst anno 2002 goedkoper dan Vlaanderen en de 13 steden. Een appartement in Aalst kost gemiddeld 89.399 euro.

- ▶ Een Aalsters appartement kost gemiddeld 89.399 euro. Deze prijs ligt onder het stedelijke gemiddelde.

Kleine en middelgrote woningen

De verkoopprijzen van kleine en middelgrote woningen stegen het sterkst. In Vlaanderen en de centrumsteden werden deze woningen dubbel zo duur. In Vlaanderen betaal je voor een kleine tot middelgrote woning gemiddeld 97.536 euro. In de centrumsteden is dat 94.121 euro.

Aalst is voor kleine en middelgrote woningen goedkoper dan Vlaanderen en de centrumsteden. Een kleine of middelgrote woning kost in Aalst gemiddeld 86.795 euro. Dat is zo'n 7.000 euro minder dan het stedelijke gemiddelde.

- ▶ Een kleine of middelgrote woning kost in Aalst gemiddeld 86.795 euro. Dat is ruim 7.000 euro minder dan het stedelijke gemiddelde.

Grote woningen

In Vlaanderen steeg de prijs van de grote woningen met 70% sinds 1990. Een grote woning kost nu gemiddeld 274.703 euro. In de centrumsteden stegen de prijzen van grote woningen de afgelopen jaren met 50%. Ze kosten nu 268.659 euro.

In Aalst steeg de prijs van grote woningen met 73% sinds 1990. Een grote woning kost er gemiddeld 211.496 euro. Daarmee bevindt Aalst zich onder het gemiddelde van de centrumsteden.

- ▶ Een grote woning kost in Aalst gemiddeld 211.496 euro, ruim 57.000 euro minder dan in de 13 steden.

Anders bekeken

In Vlaanderen stegen de verkoopprijzen van kleine en middelgrote woningen het sterkst. Toch zijn kleine en middelgrote woningen gemiddeld ruim 7.400 euro goedkoper dan appartementen. De prijzen van appartementen stegen het minst.

In de centrumsteden zijn de verschillen tussen de prijzen van appartementen en kleine en middelgrote woningen kleiner dan in Vlaanderen. De prijzen liggen er ook lager dan het Vlaamse gemiddelde. Appartementen zijn 9.880 euro goedkoper, kleine en middelgrote woningen 3.415 euro en voor een grote woning betaalt men in de steden gemiddeld 6.000 euro minder dan in Vlaanderen.

In Aalst zijn de kleine en middelgrote woningen de goedkoopste woningvorm. De prijs ervan ligt zo'n 7.000 euro onder de prijs in de centrumsteden. Ook voor appartementen en grote woningen is Aalst goedkoper dan Vlaanderen en de centrumsteden.

- ▶ In Aalst zijn de kleine en middelgrote woningen de goedkoopste woningvorm.

5 8 Tevredenheidsindices omtrent aspecten van de buurt, 2001

Bron: NIS, socio-economische enquête 2001

	Aalst	Sint-Niklaas	Vlaanderen
uitzicht gebouwen	114,3	119,3	128,0
netheid	119,8	124,0	131,0
luchtkwaliteit	106,6	104,9	118,4
rust	100,3	99,2	113,3

Tevredenheid over aspecten van de buurt

De tevredenheidsindex over aspecten van de buurt geeft de tevredenheid van Belgische huishoudens over het uitzicht van de gebouwen, de luchtkwaliteit, de netheid en de rust in de buurt weer. De tevredenheidsindex houdt zowel rekening met het aantal tevreden als met het aantal ontevreden huishoudens. Een tevredenheidsindex van 100 betekent dat evenveel huishoudens zich positief als negatief uitgelaten hebben over dat aspect van de buurtbeleving. Een index groter dan 100 betekent dat er meer huishoudens tevreden zijn dan dat er ontevreden zijn. Een index kleiner dan 100 betekent dat er meer huishoudens ontevreden zijn.

De tevredenheid over de buurt is in Vlaanderen voor alle aspecten groter dan de ontevredenheid. De indices liggen voor alle aspecten boven de 100. Vooral wat de netheid van de buurt en het uitzicht van de gebouwen in de buurt betreft, zijn er overtuigend meer tevreden Vlaamse huishoudens dan ontevreden huishoudens. Er zijn respectievelijk 24%⁸ (netheid) en 22%⁹ (uitzicht gebouwen) meer tevreden.

8 31/131=23,66%

9 28/128=21,88%

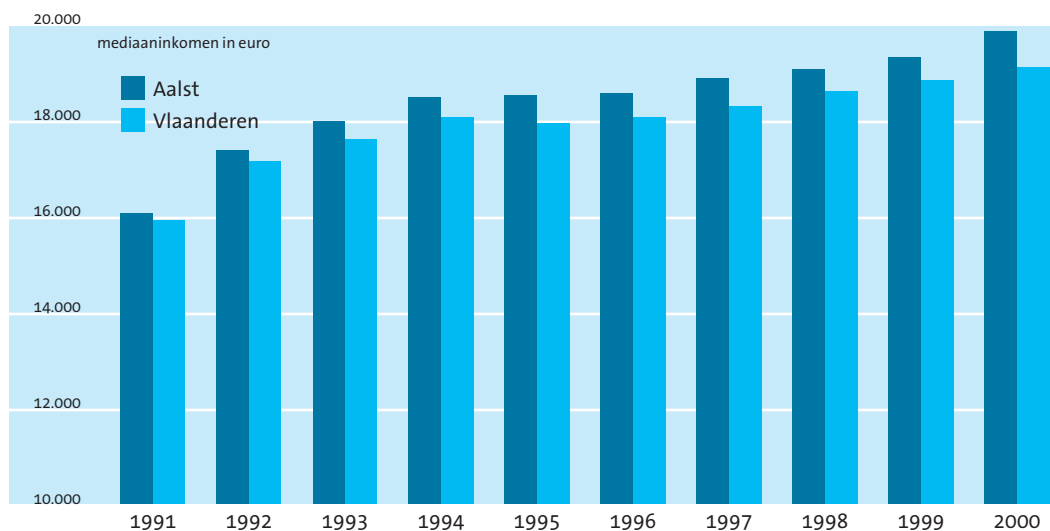
De tevredenheidsindices over de buurt liggen in Aalst opmerkelijk lager dan in Vlaanderen. Voor de aspecten 'rust' en 'uitzicht van de gebouwen' scoort Aalst ruim 13%-punt lager dan Vlaanderen. In Aalst zijn er 17% meer tevreden huishoudens dan ontevreden huishoudens wat netheid van de buurt betreft. Met betrekking tot het uitzicht van de gebouwen zijn er 12,5% meer tevreden dan ontevreden huishoudens. Wat luchtkwaliteit en rust betreft, zijn de tevreden huishoudens nog maar net in de meerderheid.

- ▶ In Vlaanderen zijn er meer huishoudens tevreden over de verschillende aspecten van de buurt dan dat er ontevreden huishoudens zijn.
- ▶ De tevredenheidsindices voor Aalst liggen voor alle aspecten lager dan in Vlaanderen.

5 9 Evolutie van het mediaaninkomen, 1991-2000

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	Vlaanderen
1991	16.090	15.900	15.954
1992	17.400	16.980	17.182
1993	18.010	17.450	17.638
1994	18.510	17.800	18.084
1995	18.560	17.610	17.977
1996	18.590	17.720	18.099
1997	18.900	18.050	18.314
1998	19.090	18.320	18.627
1999	19.353	18.542	18.860
2000	19.880	18.490	19.130

5 10 Interkwartiel verschil, 1991, 2000

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	Vlaanderen
1991	14.294	13.448	13.976
2000	17.841	16.449	17.956

5 11 Interkwartiele coëfficiënt, 1991, 2000

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	Vlaanderen
1991	88,9	84,6	87,6
2000	89,8	89,0	93,9

Een rijke stad?

In deze paragraaf bekijken we het inkomen van de Aalsterse bevolking. Eerst nemen we het mediaaninkomen onder de loep. Daarna onderzoeken we de inkomensspreiding rond deze mediaan. Ten slotte gaan we kort in op het aantal leefloontrekkers.

Mediaaninkomen

Het mediaaninkomen is het middelste inkomen van alle inwoners. In Vlaanderen bedroeg dat inkomen in 2000 19.130 euro. Dat is een stijging met 19,9% ten opzichte van 1991. Aalst bevindt zich al jaren net boven de Vlaamse mediaan. Het mediaaninkomen bedraagt er 19.880 euro. Ook hier deed zich een stijging voor: +23,6% sinds 1991.

- ▶ Het mediaaninkomen in Aalst bedraagt 19.880 euro. Dit bedrag ligt 750 euro boven de Vlaamse mediaan.

Inkomensverdeling

De waarde van het mediaaninkomen is slechts een beperkte aanduiding van het inkomen van de bevolking in een stad. Het is belangrijk te weten hoe de inkomens gespreid liggen rond deze mediaan. Deze spreiding gaan we eerst na aan de hand van een aantal spreidingsmaten. Vervolgens nemen we de inkomensspreiding onder de loep aan de hand van inkomensgroepen.

Enkele spreidingsmaten

Het interkwartiel verschil geeft een idee over de spreiding van de inkomens rond de mediaan. Hoe kleiner dat verschil is, hoe dichter de inkomens rond het mediaaninkomen gegroepeerd zijn. In Vlaanderen nam dit interkwartiel verschil jaarlijks toe, behalve van 1994 op 1995, een periode met een zekere stabiliteit. Het mediaaninkomen steeg in Vlaanderen met 20%. Het interkwartiel verschil daarentegen kende een toename van 28,5%.

In Aalst steeg het mediaaninkomen tijdens het afgelopen decennium met 23,6%. Het interkwartiel verschil bedroeg er in 2000 17.841 euro. Dat is net iets minder dan het Vlaamse gemiddelde van 17.956 euro. De interkwartiele coëfficiënt van 89,8% (de verhouding tussen het interkwartiel verschil en de mediaan) is ook iets kleiner dan die van Vlaanderen. Deze maat is niet afhankelijk van de grootte van de mediaan, zodat hij over verschillende jaren vergelijkbaar is. Hier zien we duidelijk dat de spreiding van de inkomens in de jaren 90 toegenomen is om weer af te nemen in 2000. In Aalst bedraagt de totale toename van de interkwartiele coëfficiënt 0,8 %-punt, de toename in Vlaanderen bedraagt 6,3 %-punt.

- ▶ Een vergelijking van de interkwartiele coëfficiënten toont dat de inkomensongelijkheid in Aalst minder snel toegenomen is dan gemiddeld in Vlaanderen.

5 12 Evolutie van het totale aantal aangiften per inkomenscategorie, 1992, 2000

Bron: NIS

		Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
< € 2.478,94	1992	827	759	16.401	62.100
	2000	837	1.305	30.073	95.200
€ 2.478,94 - € 6.197,34	1992	1.558	1.498	33.844	122.124
	2000	1.275	1.339	33.325	111.094
€ 6.197,34 - € 12.394,68	1992	6.870	6.275	149.289	516.816
	2000	5.708	6.275	148.935	483.592
€ 12.394,68 - € 17.352,55	1992	7.155	6.265	141.775	515.320
	2000	7.123	6.618	152.039	547.897
€ 17.352,55 - € 24.789,35	1992	6.606	5.912	132.407	489.994
	2000	8.806	7.806	163.576	624.986
> € 24.789,35	1992	9.937	7.977	171.128	696.387
	2000	13.312	10.590	230.216	982.220
Totaal	1992	32.953	28.686	644.844	2.402.741
	2000	37.061	33.933	758.166	2.844.990

5 13 Evolutie van het aandeel van de aangiften per inkomenscategorie, 1992, 2000

Bron: NIS

		Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
< € 2.478,94	1992	2,5	2,7	2,5	2,6
	2000	2,3	3,8	4,0	3,3
€ 2.478,94 - € 6.197,34	1992	4,7	5,2	5,3	5,1
	2000	3,4	3,9	4,4	3,9
€ 6.197,34 - € 12.394,68	1992	20,9	21,9	23,2	21,5
	2000	15,4	18,5	19,6	17,0
€ 12.394,68 - € 17.352,55	1992	21,7	21,8	22,0	21,5
	2000	19,2	19,5	20,1	19,3
€ 17.352,55 - € 24.789,35	1992	20,1	20,6	20,5	20,4
	2000	23,8	23,0	21,6	22,0
> € 24.789,35	1992	30,2	27,8	26,5	29,0
	2000	35,9	31,2	30,4	34,5

5 14 Aandeel van de aangiften per inkomenscategorie, 2000

Bron: NIS

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
< € 6.197,34	5,7	7,8	8,4	7,3
€ 6.197,34 - € 17.352,55	34,6	38,0	39,7	36,3
> € 17.352,55	59,7	54,2	51,9	56,5

Inkomensgroepen

Een andere manier om de inkomensverdeling in een stad te schetsen, is aan de hand van inkomensgroepen. We deelden de bevolking in zes groepen in volgens de hoogte van het netto belastbare inkomen.

In **Vlaanderen** vulden in 2000 2.844.990 mensen hun belastingaangifte in. Dat is een stijging van 18,4% ten opzichte van 1992. Opvallend hierbij is dat deze stijging niet gelijk verdeeld is over de verschillende inkomensgroepen. Het valt op dat de laagste- en de hoogste-inkomensgroepen sterker groeiden dan de groepen met middelgrote inkomens. De groep met de laagste inkomens groeide met 53,3%, die met de hoogste inkomens met 41,0%. De groep met de op één na hoogste inkomens kende een groei van ongeveer 27,1%. De groepen met de middelgrote inkomens bleven nagenoeg even groot ondanks de toename van het aantal aangiften. Proportioneel namen de extreme inkomens dus toe terwijl de middelgrote inkomens in verhouding afnamen.

In Vlaanderen vormen de 'hogere inkomens' de grootste groep. 56,5% van de Vlamingen kan rekenen op een netto belastbaar inkomen van meer dan 17.352,55 euro. De groep met een inkomen tussen 6.197,34 euro en 17.352,55 euro vertegenwoordigt 36,3%. De lagere inkomens vertegenwoordigen 7,3%.

In de **centrumsteden** is het aantal aangiften tussen 1992 en 2000 met 17,6% gestegen. Ook hier is sprake van een polarisering naar de hoogste en laagste inkomens toe. Maar waar in Vlaanderen de groei van de groep met de laagste inkomens nog gelijke tred houdt met de groei van de groep met de hoogste inkomens, is dat in de steden niet het geval. De groep van de mensen met een inkomen kleiner dan 2.478,94 euro werd in de steden op zeven jaar tijd maar liefst 83,4% groter. De groep met de hoogste inkomens (> 24.789,35 euro) groeide met 34,5%.

In de centrumsteden is de groep van de hogere inkomens iets kleiner dan in heel Vlaanderen: 51,9% ten opzichte van 56,5%. Het aandeel van de middelgrote inkomens is in de centrumsteden iets groter dan in Vlaanderen: 39,7% van de inwoners van de centrumsteden heeft een gemiddeld inkomen, ten opzichte van 36,3% van de Vlaamse inwoners. De groep met de lagere inkomens is eveneens iets groter in de centrumsteden dan in Vlaanderen: 8,4% versus 7,3%.

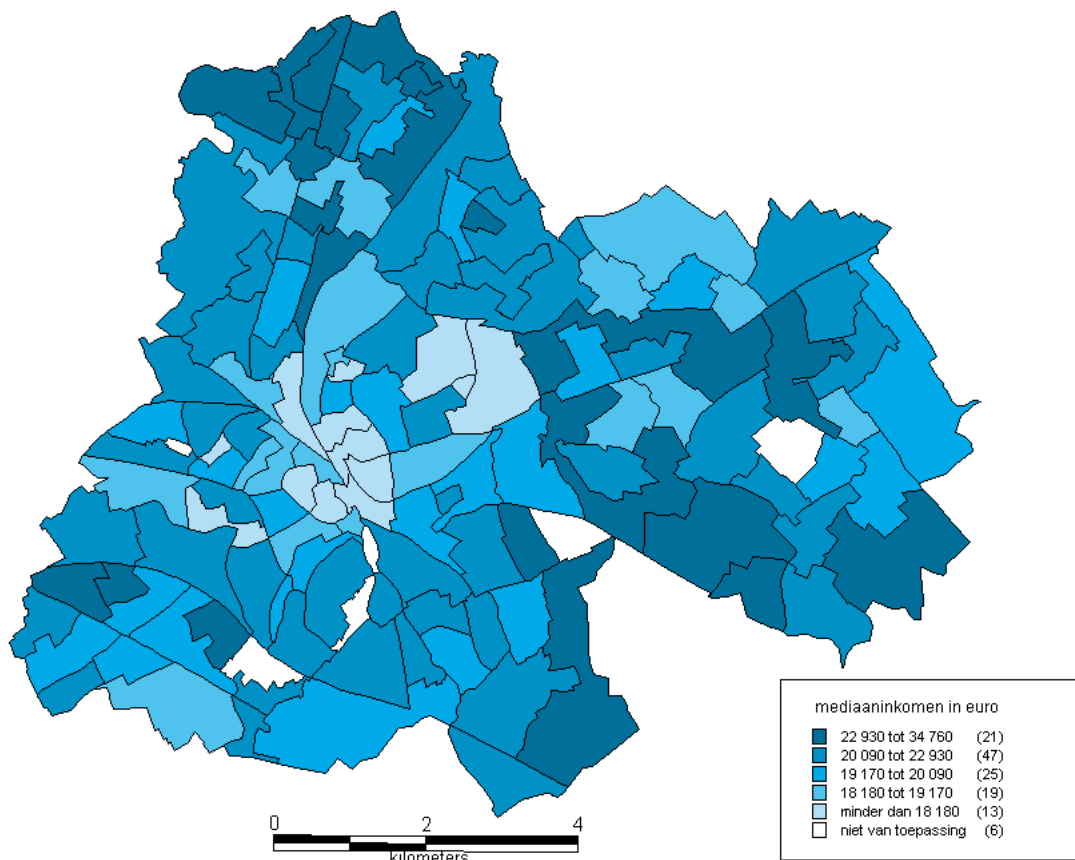
In **Aalst** steeg het aantal aangiften tussen 1992 en 2000 met 12,5%. Hier groeiden de hoogste-inkomensgroepen het sterkst. De hoogste-inkomensgroep werd 34,0% groter en de tweede hoogste 33,3%. De laagste-inkomensgroep groeide 1,2%. De groep van de middelgrote inkomens verloor ook in Aalst proportioneel aan belang.

In Aalst is het overwicht van de hogere-inkomensgroepen nog groter dan in Vlaanderen. 59,7% van de Aalstenaren heeft een inkomen van meer dan 17.352,55 euro. De middelgrote inkomens vertegenwoordigen 34,6% van alle aangiften. De groep met de lagere inkomens vertegenwoordigt 5,7% en bevindt zich daarmee onder het Vlaamse en stedelijke niveau.

- ▶ De hoogste- en de laagste-inkomensgroepen groeien in Aalst, net als in de rest van Vlaanderen, sterker dan de groepen met de middelgrote inkomens.

5 15 Mediaaninkomen per statistische sector in Aalst, aanslagjaar 2000

Bron: NIS, APS-bewerking

Geografische spreiding van het inkomen

We bespraken al het mediaaninkomen in Aalst en vergeleken het met andere steden. Nu werpen we een blik op de inkomensverdeling in de stad.

In Aalst zijn er 54 statistische sectoren met een mediaaninkomen lager dan 20.000 euro. Daarnaast zijn er 68 statistische sectoren met een mediaaninkomen tussen 20.000 euro en 33.000 euro. In de statistische sector Rozendreef is het mediaaninkomen met een waarde van 12.906 euro het laagst. De statistische sector Berkenlaan heeft met 32.408 euro het hoogste mediaaninkomen in Aalst.

5 16 Evolutie van het aantal leefloontrekkers, 1990-2002

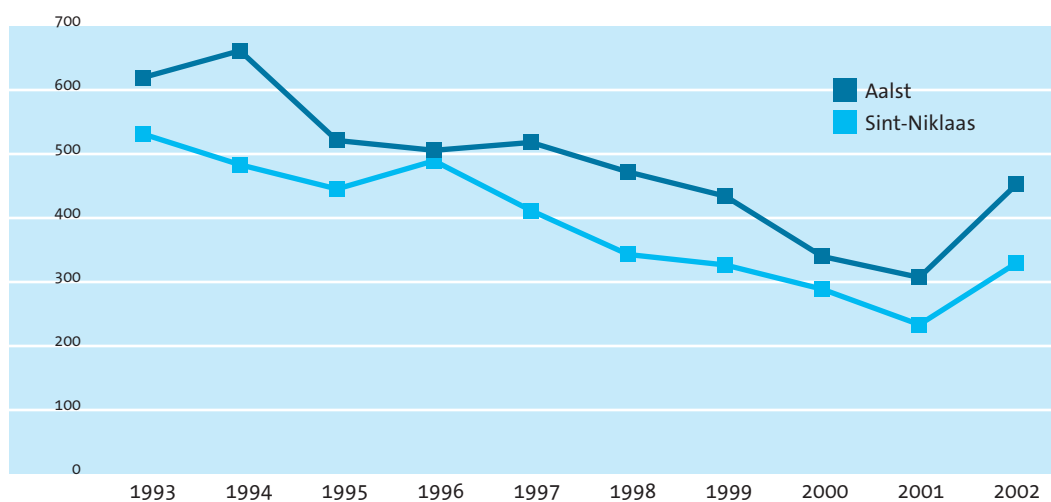
Bron: APS-databank

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
jan. '90		333	12.100	21.518
jan. '91	254	359	12.527	21.900
jan. '92	280	455	12.065	21.643
jan. '93	285	366	12.218	22.109
jan. '94	329	447	13.652	24.592
jan. '95	415	430	14.995	26.799
jan. '96	449	430	15.667	28.060
jan. '97	444	412	16.120	29.217
jan. '98	452	429	16.464	29.487
jan. '99	424	460	16.488	29.394
jan. '00	430	432	15.598	27.659
jan. '01	342	401	12.737	23.513
jan. '02	268	359	11.239	21.348

5 17 Evolutie van het aantal werkloze jongeren, 1993-2002

Bron: APS-databank

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
jun. '93	605	519	13.272	39.579
jun. '94	646	472	13.739	40.749
jun. '95	509	435	11.331	34.021
jun. '96	494	478	11.425	33.635
jun. '97	506	402	11.190	32.072
jun. '98	461	335	9.455	25.997
jun. '99	424	319	8.752	23.824
jun. '00	332	282	7.059	18.309
jun. '01	300	228	7.227	17.929
jun. '02	442	322	8.670	22.680

Leefloontrekkers

Het bestaansminimum, of leefloon sinds juni 2001, is een sociale uitkering die een minimum-inkomen waarborgt aan personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloontrekker behoort (samenwonend persoon, alleenstaand persoon, alleenstaand persoon met kinderen of samenwonende echtgenoten). In 1991 varieerde dit van 297,5 euro tot 595 euro. In 2000 schommelde dit bedrag tussen 359,6 euro en 719,3 euro.

Tijdens het afgelopen decennium steeg het aantal leefloongerechtigden zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden met ongeveer een kwart. Sinds 2000 neemt het aantal leefloongerechtigden echter af.

Aalst volgt deze trend. In 2000 waren er 430 leefloontrekkers, in 2002 268.

- ▶ Het aantal leefloontrekkers is de afgelopen jaren gedaald. In 2002 waren er 268 leefloongerechtigden in Aalst.

Werkloze jongeren

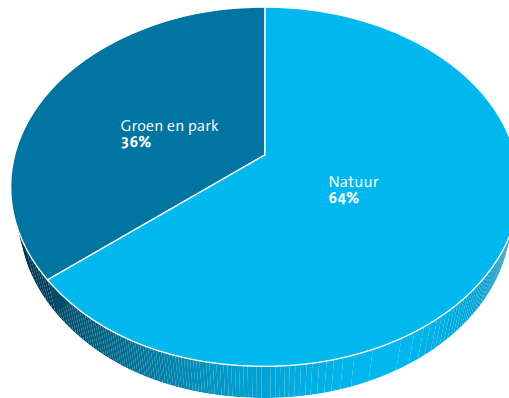
In dit onderdeel wordt de werkloosheid onder jongeren besproken. Dit zijn werklozen jonger dan 25. De centrumsteden en Vlaanderen kenden een forse daling van het aantal werkloze jongeren. In vergelijking met 1993 registreerde men er in 2002 respectievelijk 34,7% en 42,7% minder. Van het aantal werkloze jongeren woonde anno 2002 38,2% in een van de centrumsteden. In 1993 was dit aandeel kleiner, namelijk 33,5%.

Ook in Aalst is het aantal werkloze jongeren tussen 1993 en 2002 gedaald (met 26,9%). Deze afname was echter niet continu. De periode 1994-2000 werd gekenmerkt door een absolute daling van in totaal 48,7%. De twee volgende jaren (2001-2002) vertoonde het aantal werkloze jongeren een stijgend verloop. Op twee jaar tijd (2000-2002) steeg het aantal in Aalst met 47,3%. Concreet waren er in 2002 442 werkloze jongeren in Aalst.

- ▶ Het aantal werkloze jongeren is fors gedaald in Aalst, net als in de centrumsteden en Vlaanderen.
- ▶ Hoewel er minder werkloze jongeren zijn dan in 1993, wonen er in 2002 verhoudingsgewijs meer werklozen in de centrumsteden.

5 18 Verdeling van de groene ruimte in Aalst, 2000

Bron: AROHM

5 19 Aantal hectaren recreatief groen, 2000

Bron: AROHM

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Dagrecreatie	97	113	1.609	6.847
Verblijfrecreatie	18	56	249	5.802
Recreatiepark	0	0	381	762
Dag- en verblijfrecreatie	0	0	107	117
Jeugdcamping	0	0	12	105
Toeristische recreatieparken	0	0	48	216
Golfterreinen	0	0	64	852
Recreatief parkgebied	0	0	35	117
Reservegebied voor recreatie	0	0	44	140
Totaal	115	168	2.549	15.087

Een groene stad?

Tot het openbare groen behoren natuur, groen en park, en bos. Elk van deze items kan nog eens opgedeeld worden. Zo behoren natuurgebied (met of zonder wetenschappelijke waarde) en bijzonder natuurgebied tot het item natuur. Bos kan opgedeeld worden in bosgebied met of zonder ecologisch belang en uitbreidingsgebied voor bos. Tot groen en park rekenen we niet enkel groengebieden en parkgebieden, maar ook koppelingsgebieden, bufferzones en speelbossen en -weiden. Tot recreatief groen behoren alle dag- en verblijfrecreatiegebieden, gebieden voor jeugdcamping, (toeristische) recreatieparken, golfterreinen en reservegebieden voor recreatie.

De cijfers werden berekend door een doorsnede te maken van het gewestplan met de gemeentegrenzen. We moeten hierbij vermelden dat het niet over de eigenlijke groene en recreatieve ruimte gaat, maar wel over de gewenste ruimte. Daar staat het gewestplan immers voor. De cijfers kunnen sterk verschillen van de werkelijkheid.

Openbaar groen

Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden neemt natuurgebied de grootste oppervlakte in. In Vlaanderen staat bosgebied op de tweede plaats en groen- en parkgebied op de derde plaats. In de centrumsteden is dit net omgekeerd.

In Aalst treffen we 1.336 ha vooropgestelde groene ruimte aan. Dat is ongeveer 17% van de totale oppervlakte van Aalst. Natuurgebieden nemen meer dan de helft van de groene ruimte in, groen en park 36%.

- ▶ Ongeveer 17% van het Aalsterse grondgebied werd op het gewestplan ingekleurd als openbaar groen.

Recreatief groen

In 2000 was er volgens het gewestplan in Vlaanderen ruim 15.000 ha recreatief groengebied. Ruim drie vierde van deze oppervlakte wordt ingenomen door gebieden voor dag- en verblijfrecreatie.

De centrumsteden beschikken over bijna 2.550 ha recreatief groengebied. Gemiddeld is dat ongeveer 196 ha per stad. Opnieuw nemen gebieden voor dag- en verblijfrecreatie bijna drie vierde van deze oppervlakte in. Verder zijn hier ook de recreatieparken vermeldenswaard, zij nemen 15% van de oppervlakte voor groene recreatie in.

Aalst heeft relatief weinig recreatief groen. De volledige oppervlakte van dit groengebied is bestemd voor dag- en verblijfrecreatie.

- ▶ In Aalst is er 155 ha recreatief groengebied voorzien. Dit is gebied voor dag- en verblijfrecreatie.

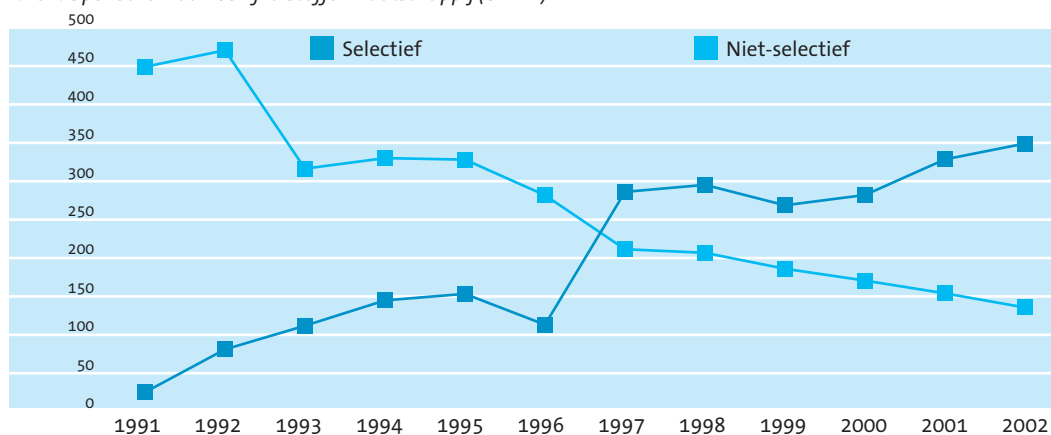
5 20 Totale hoeveelheid (selectief en niet-selectief) ingezameld huishoudelijk afval (kg/inw.), 1991-2002

Bron: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	474	384	477	406
1992	552	421	474	423
1993	428	470	528	452
1994	475	464	551	482
1995	482	494	550	493
1996	395	415	559	493
1997	498	452	597	529
1998	502	497	552	532
1999	455	482	573	546
2000	453	506	579	561
2001	483	504	533	558
2002	485	507	520	556

5 21 Evolutie van de hoeveelheid selectief en niet-selectief ingezameld huishoudelijk afval in Aalst (kg/inw.), 1991-2002

Bron: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

Afval

Het huishoudelijke afval kan ingedeeld worden in twee groepen, namelijk het selectief en het niet-selectief opgehaalde huishoudelijke afval. De eerste groep omvat glas, papier en karton, kunststoffen, metalen, gft-afval, groenafval, bouw- en sloopafval, houtafval, kringloopvuil, tot en met klein gevaarlijk afval (kga). Tot het niet-selectief ingezamelde afval behoort het algemene huisvuil, het grofvuil en het gemeentevuil (straatvuil, veegvuil, marktafval, opruiming van sluikstorten, zwerfvuil e.d.). Deze huishoudelijke afvalstoffen worden via gemeentelijke inzamelkanalen verzameld.

De tabel geeft de evolutie weer van de totale hoeveelheid (selectief en niet-selectief) ingezameld huishoudelijk afval van 1991 tot 2002 in kg per inwoner voor Aalst, Sint-Niklaas, de centrumsteden en Vlaanderen. In 2002 werd 556 kg afval per inwoner ingezameld in Vlaanderen, zo'n 37% meer dan in 1991. We zien een bijna continue toename van de hoeveelheid ingezameld afval in Vlaanderen. De laatste drie jaren (2000-2002) was er echter een stagnatie. In de centrumsteden steeg de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner met 9% sinds 1991. Er wordt per persoon wel zo'n 36 kg minder opgehaald dan in Vlaanderen.

De evolutie van de hoeveelheid afval per inwoner verliep in Aalst heel anders dan in Vlaanderen en in de centrumsteden: er zijn pieken en dalen. De hoeveelheid afval per inwoner lag in 2002 11 kg hoger dan in 1991. In 2002 produceerde een Aalstenaar gemiddeld 485 kg afval, dit is 35 kg minder dan de gemiddelde stedeling. We bekijken de evolutie van het selectief en het niet-selectief ingezamelde afval in Aalst ook apart. Het aantal kg selectief ingezameld afval per Aalstenaar steeg continu, met uitzondering van het jaar 1996. In totaal verdertienvoudigde het tijdens de periode 1991-2002. Het niet-selectief opgehaalde afval daarentegen nam gestaag af. In 2002 werd drie keer minder opgehaald dan in 1991.

- ▶ Het aantal kg huishoudelijk afval per inwoner steeg in Aalst lichtjes ten opzichte van 1991. In de centrumsteden en vooral in Vlaanderen was de toename veel groter.
- ▶ De hoeveelheid selectief ingezameld afval per Aalstenaar verdertienvoudigde in de periode 1991-2002, het aantal kg niet-selectief opgehaald afval werd drie keer kleiner.

5 22 Overzicht van het cultureel erfgoed, juni 2003

Bron: AROHM

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Monumenten	99	53	3.112	7.988
Landschappen	9	4	109	288
Stadsgezichten	6	5	157	996
Dorpsgezichten	7	3	73	764
Roerend Patrimonium	0	0	3	7
Totaal	121	65	3.454	10.043

Cultureel erfgoed

Het cultureel erfgoed in Vlaanderen is een uiting van de Vlaamse identiteit uit het verleden. Men wil daarom waardevolle monumenten, landschappen, stads- en dorpsgezichten en ook roerend patrimonium bewaren voor de toekomst door ze te beschermen. Dit betekent niet de bestaande toestand bevriezen, maar het erfgoed integreren in de hedendaagse maatschappij. Om beschermd te kunnen worden, moeten er twee voorwaarden vervuld zijn. Ten eerste moet het erfgoed van algemeen belang zijn. Dit betekent dat het een waarde moet hebben voor het hele Vlaamse Gewest. Ten tweede moet het erfgoed een of meer cultuurhistorische waarden bezitten. Beschermd erfgoed moet door de nodige onderhoudswerken in goede staat gehouden worden.

In Vlaanderen bestond het totale erfgoed op 13 juni 2003 uit 10.043 beschermde eenheden. 79,5% hiervan zijn beschermde monumenten. De stadsgezichten vertegenwoordigen 9,9% van alle eenheden, dorpsgezichten 7,6%, landschappen 2,9% en roerend patrimonium 0,1%.

Van al deze beschermde eenheden waren er anno 2003 3.454 terug te vinden in de centrumsteden. Dat is 34,4%. Negen op tien beschermde eenheden in de steden zijn monumenten.

Aalst had in 2003 121 beschermde eenheden, acht meer dan het jaar ervoor. Dat is 3,5% van alle cultureel erfgoed in de steden. Net als in de andere steden zijn het vooral monumenten (81,8%), maar Aalst heeft ook 9 beschermde landschappen, 6 stadsgezichten en 7 dorpsgezichten.

- ▶ Het Aalsterse historische erfgoed bestaat uit 121 beschermde eenheden. Dat is 3,5% van het cultureel erfgoed in de centrumsteden.

5 23 Kerncijfers van de rubriek verkeersproblemen, % dat zegt het item als een probleem te ervaren, 2000*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Aanrijdingen	8,2	5,5	7,8	5,5
Agressief verkeersgedrag	17,0	17,4	21,9	16,7
Geluidsoverlast door verkeer	16,0	15,4	15,6	11,5
Onaangepaste snelheid in het verkeer	23,8	24,9	26,6	22,8

5 24 Kerncijfers van de rubriek vermogensdelicten, % dat zegt het item als een probleem te ervaren, 2000*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Diefstal uit auto's	10,3	8,9	17,1	12,5
Inbraak in woningen of andere gebouwen	19,0	18,6	23,9	20,6
Fietsendiefstal	8,7	12,7	12,4	11,7
Autodiefstal	9,5	7,8	12,7	8,9

Leefbaarheid van wijken en buurten

Tot nog toe bespraken we Aalst steeds als geheel en schetsten we deze stad tegen de achtergrond van de centrumsteden en Vlaanderen. We mogen hierbij niet uit het oog verliezen dat Aalst op zich ook uit verschillende sectoren bestaat die erg van elkaar kunnen verschillen. Daarom gaan we in deze paragraaf dieper in op enkele gegevens met betrekking tot de wijken en buurten in Aalst. We bespreken enkele gegevens uit de veiligheidsmonitor met betrekking tot buurtproblemen.

Buurtproblemen

Om een zicht te krijgen op de problemen die de burgers in hun buurt ervaren, werd in de veiligheidsmonitor een vragenbatterij opgenomen die peilt naar buurtproblemen. Hieronder worden de percentages besproken van de categorieën waarin de respondenten te kennen gaven een item helemaal wel als een probleem te ervaren.

Verkeersproblemen

Volgens de Vlamingen is onaangepaste snelheid in het verkeer buurtprobleem nummer één: 22,8% van de respondenten zegt dat dit in hun buurt een probleem vormt. Vooral de centrumsteden hebben te kampen met verkeersproblemen. 26,6% van de inwoners van centrumsteden ervaart onaangepaste snelheid als een probleem. Daarnaast scoort ook het probleem van agressief rijgedrag hoog. In de centrumsteden beschouwt meer dan een vijfde van de inwoners agressief rijgedrag als problematisch. De Vlamingen ervaren over het algemeen minder verkeersproblemen dan de inwoners van centrumsteden. Het aandeel 'helemaal wel' ligt in Vlaanderen voor alle categorieën van verkeersproblemen lager dan dat van de centrumsteden.

De situatie in Aalst wat betreft agressief verkeersgedrag en onaangepaste snelheid leunt eerder aan bij de situatie in Vlaanderen dan bij die in de centrumsteden. Met betrekking tot aanrijdingen en geluidsoverlast ervaren de Aalstenaren nog meer problemen dan de gemiddelde stedeling. Onaangepaste snelheid in het verkeer wordt het meest als verkeersprobleem aangevoeld.

- ▶ Onaangepaste snelheid in het verkeer wordt als voornaamste verkeersprobleem ervaren in Aalst. Aalst scoort voor de categorieën aanrijdingen en geluidsoverlast hoger dan het gemiddelde in de centrumsteden.

Vermogensdelicten

In 2000 vonden zowel Vlamingen als inwoners van de centrumsteden inbraken in woningen of andere gebouwen het meest problematische vermogensdelict. In de centrumsteden worden vermogensdelicten meer als probleem ervaren dan in Vlaanderen. Over heel de lijn liggen de percentages in de centrumsteden hoger dan in Vlaanderen.

De percentages in Aalst liggen voor alle categorieën gevoelig lager dan de stedelijke gemiddelden. Met uitzondering van de categorie autodiefstal liggen ze ook lager dan de Vlaamse gemiddelden. Inbraak in woningen is in Aalst de rubriek met de hoogste score. 19% van de Aalstenaren ervaart inbraken als problematisch.

- ▶ Aalst scoort voor alle categorieën lager dan de centrumsteden. Inbraak wordt in Aalst als het meest problematische vermogensdelict beschouwd.

5 25 Kerncijfers van de rubriek bedreiging, % dat zegt het item als een probleem te ervaren, 2000*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Mensen worden op straat lastig gevallen	7,2	6,4	7,6	5,6
Geweld	7,9	7,6	9,1	6,4
Bedreiging	4,1	3,5	4,4	4,8
Overlast van groepen jongeren	4,1	7,5	8,0	4,2
Overlast verbonden aan druggebruik	7,6	5,9	7,0	5,6

5 26 Kerncijfers van de rubriek buurtverloedering, % dat zegt het item als een probleem te ervaren, 2000*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Andere vormen van geluidsoverlast	7,9	7,9	10,7	8,0
Rommel op straat	15,3	13,9	17,4	12,3
Bekladding van muren en/of gebouwen	5,2	3,2	7,2	4,1
Vernieling van telefooncellen, bushokjes	7,8	7,9	14,2	7,4

Bedreiging

In vergelijking met de overige categorieën van buurtproblemen worden mensen minder vaak geconfronteerd met bedreiging. In Vlaanderen en de centrumsteden ervaart men geweld als de meest problematische vorm van bedreiging. 6,4% van de Vlamingen en 9,1% van de inwoners van de centrumsteden geeft aan geweld als een probleem te beschouwen.

De percentages in Aalst liggen voor alle categorieën lager dan deze van de centrumsteden. Ook in Aalst blijkt geweld het meest problematische item te zijn. 7,9% van de inwoners van Aalst vindt dit een probleem.

- ▶ In vergelijking met de overige categorieën van buurtproblemen heeft bedreiging een minder problematisch karakter.
- ▶ Binnen deze categorie vormt geweld het grootste probleem.

Buurtverloedering

In de centrumsteden zijn de problemen in verband met buurtverloedering groter dan in Vlaanderen. De inwoners van Vlaanderen en de centrumsteden ervaren rommel op straat als het grootste probleem.

Ook in Aalst vindt men rommel op straat het belangrijkste item wat buurtverloedering betreft. 15,3% van de inwoners is het helemaal eens met de stelling dat dit een probleem is. Buurtverloedering in het algemeen wordt er wel minder als een probleem beschouwd dan gemiddeld in de centrumsteden.

- ▶ Buurtverloedering is in Aalst minder problematisch dan gemiddeld in de centrumsteden.

6 Een leidinggevende stad?

In dit hoofdstuk gaan we na in hoeverre Aalst een leidinggevende stad is. We evalueren haar centrumfunctie op drie vlakken: het onderwijs, de economie en de zorgverlening. Op het vlak van onderwijs onderzoeken we de aantrekkingskracht van de Aalsterse scholen op leerlingen van buiten de stad. Op economisch vlak brengen we de omzet en de investeringen van de Aalsterse bedrijven in kaart. Op het vlak van de zorgverlening bekijken we de zorginstellingen.

Aalst telt 42 kleuter- en lagere scholen en 14 secundaire scholen. Wat het secundair onderwijs betreft, vervult Aalst een belangrijke centrumfunctie. Aalst heeft voor de 12 tot 18-jarigen een 'school enrolment rate' van 174,7. 42,8% van de leerlingen die in Aalst school lopen, is dus afkomstig van buiten de stad. Deze ratio ligt hoger dan die van de centrumsteden (165,4). In het schooljaar 2001-2002 studeerden 1.223 Aalsterse jongeren verder aan een hogeschool. De universiteiten konden rekenen op de deelname van 650 Aalsterse jongeren.

De Aalsterse economie realiseerde in 2000 18,7 euro toegevoegde waarde per 100 euro gerealiseerde omzet. Aalsterse bedrijven investeren relatief minder dan Vlaamse en stedelijke in het algemeen. Ze investeerden 30,7% van hun toegevoegde waarde, ten opzichte van 44,5% bij de Vlaamse bedrijven.

In Aalst zijn vijf openbare bejaardentehuizen gevestigd en zeven privébejaardentehuizen. Er is ook een campus van het Algemeen Stedelijk Ziekenhuis en een van het O.L.V.-Ziekenhuis.

6 1 Evolutie van de school enrolment rate: totaal secundair onderwijs, 1997-2002

Bron: Departement Onderwijs

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1997-1998	167,8	180,4	158,1	93,3
1998-1999	167,3	179,6	157,5	93,3
1999-2000	169,2	177,4	159,8	93,6
2000-2001	172,0	190,3	157,7	91,4
2001-2002	174,7	190,6	165,4	91,6

6 2 Evolutie van de school enrolment rate: voltijds secundair onderwijs, 1997-2002

Bron: Departement Onderwijs

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1997-1998	156,5	167,7	149,3	89,4
1998-1999	155,5	166,8	148,5	93,3
1999-2000	157,6	165,5	147,4	89,5
2000-2001	160,1	176,3	148,3	86,1
2001-2002	162,9	175,7	147,2	87,3

6 3 Evolutie van de school enrolment rate: deeltijds beroepssecundair onderwijs, 1997-2002

Bron: Departement Onderwijs

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1997-1998	4,7	4,3	2,9	1,0
1998-1999	5,2	3,9	2,9	1,1
1999-2000	4,6	3,0	2,9	1,1
2000-2001	7,6	7,4	4,9	2,7
2001-2002	7,7	7,8	5,4	2,8

6 4 Evolutie van de school enrolment rate: buitengewoon secundair onderwijs, 1997-2002

Bron: Departement Onderwijs

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1997-1998	6,6	8,4	6,0	2,9
1998-1999	6,7	9,0	6,1	2,9
1999-2000	7,0	8,9	6,2	3,0
2000-2001	6,8	9,2	6,2	3,1
2001-2002	6,8	9,6	6,3	3,1

6 5 School enrolment rate voor het schooljaar 2001-2002, opgesplitst volgens leeftijd

Bron: Departement Onderwijs

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
12-jarigen	133,6	153,2	121,7	78,0
13-jarigen	162,9	198,1	158,3	95,0
14-jarigen	185,2	193,2	170,5	96,3
15-jarigen	192,3	196,6	175,7	95,5
16-jarigen	185,9	208,9	183,5	93,7
17-jarigen	188,7	194,6	183,8	91,3

Onderwijs

Een eerste sector waarin een stad een leidinggevende rol speelt, is het onderwijs. We stellen ons de vraag in hoeverre Aalst deze centrumfunctie vervult. Eerst bekijken we de gegevens voor het secundair onderwijs, daarna komt het hoger onderwijs aan bod.

Op het Aalsterse grondgebied bestaat een ruim aanbod van stedelijk, provinciaal, alternatief, vrij en gemeenschapsonderwijs. De stad Aalst inventariseert 42 kleuter- en lagere scholen en 14 secundaire scholen. Daarnaast biedt Aalst andere opleidingsmogelijkheden, zoals avondonderwijs en deeltijds kunstonderwijs. Wat hogere studies betreft, kan men in Aalst zowel terecht voor hoger onderwijs van het korte type als voor hoger onderwijs van het lange type. We bespreken hieronder het aantal leerlingen aan de Aalsterse scholen.

Secundair onderwijs

Een van de belangrijkste centrumfuncties die steden uitoefenen, is de verstrekking van onderwijs aan jongeren uit de streek. Hoe meer jongeren van buiten de gemeente onderwijs volgen in de centrumstad, hoe meer de stad een centrumfunctie vervult. De grootte van deze centrumfunctie gaan we na aan de hand van de 'school enrolment rate' (SER). Deze ratio meet de verhouding tussen de schoolgaande jeugd in de scholen van de stad en het aantal schoolplichtige jongeren in een stad. Wanneer deze ratio groter is dan 100 betekent dit dat jongeren van buiten de stad in de centrumstad onderwijs komen volgen.

In Vlaanderen stellen we een SER vast van 91,6 voor het **totale aantal leerlingen van 12 tot 18 jaar** in het schooljaar 2001-2002. Dit betekent dat er minder jongeren participeren aan het secundair onderwijs dan er jongeren van die leeftijd zijn in Vlaanderen. Dit heeft zo zijn oorzaken. Ten eerste zijn er kinderen die nog in het primair onderwijs zitten, maar die de 12 jaar reeds hebben bereikt. Ten tweede worden de jongeren in privéscholen niet meegeteld in de school enrolment rate. Ten derde is er een zekere 'outflow' van Vlaamse jongeren naar het Franstalige onderwijs. Deze is groter dan de 'inflow' van Franstalige jongeren in het Nederlandstalige onderwijs. We kunnen zeggen dat deze ratio in Vlaanderen tussen 1997 en 2002 vrij stabiel bleef.

De centrumsteden oefenen blijkbaar een relevante aantrekkingskracht uit op de jongeren uit de omliggende gemeenten. De SER lag in de centrumsteden tussen 1997 en 2002 gemiddeld op 159.

Aalst heeft een nog grotere aantrekkingskracht op zijn omgeving wat onderwijs betreft. Voor de 12 tot 18-jarigen heeft de stad een SER van 174,7. 42,8% van de leerlingen in Aalsterse scholen is afkomstig van buiten Aalst.

In een tweede stap bekijken we de **SER naar onderwijstype**. In alle regio's is de SER het hoogst in het gewoon voltijds secundair onderwijs. In Vlaanderen bedraagt hij er gemiddeld 87,3, tegenover 147,2 in de centrumsteden. In Aalst is de SER in dit onderwijstype nog veel hoger dan in de centrumsteden: gemiddeld bedraagt hij er 162,9. Het deeltijds beroepssecundair en buitengewoon secundair onderwijs hebben in alle regio's en in alle schooljaren slechts een kleine SER. De enige echt noemenswaardige bemerking die we kunnen maken, is dat de SER voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs tijdens de laatste twee schooljaren relatief sterk is toegenomen in alle regio's, behalve in Vlaanderen.

Ten slotte bekijken we de SER ook voor de verschillende **leeftijdscategorieën**. Deze opdeling leert ons dat de SER stijgt naarmate de leerlingen ouder worden. Ook in Aalst is de SER bij de 12-jarigen het kleinst (133,6) en neemt hij toe met de leeftijd, tot 188,7 bij de 17-jarigen. Bijna de helft van de 17-jarige leerlingen die in Aalst school lopen, woont dus elders. De SER ligt in Aalst voor alle leeftijden hoger dan in Vlaanderen en de centrumsteden.

- ▶ Aalst heeft voor de 12 tot 18-jarigen een school enrolment rate van 174,7. Deze ratio ligt hoger dan het gemiddelde van de centrumsteden (165,4).
- ▶ De SER ligt in Aalst voor alle leeftijden en onderwijstypen hoger dan in Vlaanderen en de centrumsteden.

6 6 Aantal personen die hogere studies volgden aan hogescholen en universiteiten, 2001–2002

Bron: Departement Onderwijs

		Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Hogeschool	totaal	1.223	1.152	21.117	99.339
	mannen	574	535	9.698	45.775
	vrouwen	649	617	11.419	53.564
Universiteit	totaal	650	659	13.873	54.103
	mannen	291	299	6.541	25.368
	vrouwen	359	360	7.332	29.735

6 7 Verhouding jongens/meisjes aan hogescholen, 2001–2002

Bron: Departement Onderwijs

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Meisjes	53,1%	53,6%	54,1%	53,9%
Jongens	46,9%	46,4%	45,9%	46,1%

6 8 Verhouding jongens/meisjes aan universiteiten, 2001–2002

Bron: Departement Onderwijs

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
Meisjes	55,2%	54,6%	52,9%	55,0%
Jongens	44,8%	45,4%	47,1%	45,0%

Hoger onderwijs

In het schooljaar 2001-2002 studeerden ruim 54.000 Vlamingen aan een universiteit. De hogescholen hadden in dat schooljaar een totaal aantal van 99.339 inschrijvingen. Vlamingen voelen zich dus meer aangetrokken tot hogescholen dan tot universiteiten. Meisjes studeren vaker dan jongens. Dit is een vaststelling die zowel geldig is op hogeschoolniveau als op universitair niveau. 53,9% van de Vlaamse studenten aan hogescholen is vrouw en 55% van de Vlaamse universiteitsstudenten is vrouw.

In Aalst zijn er bijna dubbel zoveel hogeschoolstudenten als universiteitsstudenten. In het schooljaar 2001-2002 schreven 1.223 Aalsterse jongeren zich in aan een hogeschool en studeerden er 650 aan een universiteit. In Aalst zijn, net zoals in Vlaanderen en in de centrumsteden, de vrouwen lichtjes in de meerderheid.

- ▶ Er studeren meer vrouwen dan mannen verder aan een hogeschool of universiteit.
- ▶ Er gaan meer Aalstenaren naar hogescholen dan naar universiteiten.

6 9 Evolutie van de ratio toegevoegde waarde/omzet, 1992-2000*Bron: Goethals, M.*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	21,8%	22,7%	23,4%	24,6%
1993	23,6%	22,5%	22,6%	24,5%
1994	26,7%	21,8%	22,2%	24,1%
1995	27,2%	21,2%	22,1%	23,7%
1996	25,0%	18,9%	21,5%	22,7%
1997	25,8%	19,2%	20,9%	21,7%
1998	25,8%	19,9%	21,2%	21,6%
1999	25,0%	17,3%	20,5%	21,6%
2000	18,7%	15,2%	18,8%	20,0%

Economic decision power

Ook op economisch vlak vervullen steden een leidinggevende rol. In deze paragraaf gaan we de economische slagkracht van Aalst na. De economic decision power (EDP) van een gemeente omvat de begrippen omzet, toegevoegde waarde en investeringen¹⁰ van de bedrijven die jaarrekeningsplichtig zijn. Men moet echter wel voorzichtig zijn met deze gegevens. De gegevens die gebruikt worden, zijn van bedrijven met een zetel in de beschouwde regio. Het is dus een indicatie van de beslissingsmacht van die regio, vandaar decision power. Tevens is het zo dat KMO's niet verplicht zijn om hun omzetcijfers bekend te maken; ongeveer de helft doet dit, de andere werken met een verkorte jaarrekening. Samen met de grote bedrijven komt men tot een omzetcijfer dat ongeveer 60% van de bedrijven omvat. Er is ook een zeer klein aantal bedrijven dat zijn investeringen en toegevoegde waarde niet bekendmaakt. Daarom worden hier ratio's gegeven waarbij teller en noemer telkens de som zijn van de cijfers van dezelfde bedrijven. De statistiek begint pas in 1992 omdat de gegevens pas vanaf dat moment betrouwbaar zijn.

De ratio toegevoegde waarde/omzet

De ratio toegevoegde waarde/omzet drukt (in %) uit hoeveel toegevoegde waarde er gecreëerd wordt voor elke 100 euro gerealiseerde omzet.

In 1992 werd er door de Vlaamse bedrijven per 100 euro gerealiseerde omzet 24,6 euro toegevoegde waarde gecreëerd. In de centrumsteden was dat 1,2 euro minder. De toegevoegde waarde naar omzet is sindsdien – zowel in Vlaanderen als de steden – afgenomen met ongeveer 5%-punt. Anno 2000 bedroeg de ratio toegevoegde waarde/omzet in Vlaanderen nog 20%, in de centrumsteden nog 18,8%.

Aalst realiseert per 100 euro omzet 18,7 euro toegevoegde waarde en ligt hiermee op het niveau van de centrumsteden. In vergelijking met 1992 is de ratio er gedaald met 3,1%-punt. Deze afname is niet – zoals in Vlaanderen en de centrumsteden – het gevolg van een jaarlijkse daling sinds 1992. Tussen 1992 en 1995 was er een toename van de toegevoegde waarde naar omzet. Van 1996 tot en met 1999 bleef de ratio min of meer constant op een hoog niveau. Het laatste jaar was er echter sprake van een afname van 6,3%-punt.

- ▶ De ratio toegevoegde waarde/omzet lag in 2000 overall lager dan in 1992.
- ▶ De Aalsterse bedrijven realiseerden in 2000 18,7 euro toegevoegde waarde per 100 euro gerealiseerde omzet, dit is iets minder dan de Vlaamse en die in de centrumsteden.

¹⁰ Omzet: het bedrag van de verkoop van goederen en de levering van diensten aan derden (over een bepaalde periode), in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening, onder aftrek van in de handel toegestane kortingen op de verkoopprijs en zonder de belasting over de toegevoegde waarde of enige andere rechtstreeks met de omzet verbonden belasting.

Toevoegde waarde: het verschil tussen de waarde van de geproduceerde goederen en diensten enerzijds, en de waarde van de in het productieproces verbruikte goederen en diensten anderzijds. Met andere woorden: de toegevoegde waarde geeft aan of de onderneming erin slaagt voldoende waarde toe te voegen aan de aangekochte goederen en diensten en of de klant bereid is daarvoor te betalen.

Investeringen: kapitaalvorming en investeren zijn van wezenlijk belang om de bestaande kapitaalvoorraad te behouden en/of te vernieuwen. Daarnaast vertegenwoordigen ze nieuw kapitaal waarin de technische vooruitgang ingebouwd is. De mate van investeren verschaft een indicatie van het geloof in de toekomst.

6 10 Evolutie van de ratio investeringen/toegevoegde waarde, 1992–2000*Bron: Goethals, M.*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	35,5%	44,1%	56,0%	47,2%
1993	36,7%	32,8%	42,6%	40,2%
1994	49,3%	32,6%	41,6%	40,4%
1995	43,6%	29,6%	43,1%	41,5%
1996	60,2%	25,6%	45,0%	45,1%
1997	88,3%	29,4%	75,7%	60,2%
1998	34,9%	34,8%	37,7%	39,4%
1999	26,2%	35,5%	36,4%	40,1%
2000	30,7%	39,1%	45,6%	44,5%

6 11 Evolutie van de ratio investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde, 1992-2000*Bron: Goethals, M.*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1992	32,1%	23,6%	27,9%	28,7%
1993	27,2%	26,8%	24,5%	26,5%
1994	23,9%	25,4%	22,0%	25,8%
1995	33,4%	23,0%	24,0%	26,2%
1996	24,7%	22,2%	23,7%	27,4%
1997	29,4%	22,8%	28,4%	30,0%
1998	28,5%	28,8%	29,2%	31,2%
1999	23,6%	27,2%	28,3%	30,6%
2000	24,4%	28,5%	33,6%	33,7%

De ratio investeringen/toegevoegde waarde

Wil men als bedrijf groeien, dan zijn investeringen noodzakelijk. Maar investeringen zijn enkel gerechtvaardigd indien ze in de toekomst in voldoende meeropbrengsten resulteren. De mate van investeren is dan ook afhankelijk van de verwachtingen omtrent de toekomstige economische evolutie. Investeringen zullen groter zijn wanneer men verwacht ze terug te verdienen. Wanneer men verwacht dat de marktvraag minder sterk zal groeien of zelfs zal dalen, zal men voorzichtiger zijn en minder investeren. De ratio investeringen/toegevoegde waarde verduidelijkt welk deel van de voortgebrachte toegevoegde waarde naar investeringen gaat.

We bestuderen de investeringsratio van negen jaren: 1992 tot en met 2000. Uit deze gegevens blijkt duidelijk hoe erg de investeringsgraad kan fluctueren van jaar tot jaar. 1997 was een topjaar: in Vlaanderen werd toen 60% van de toegevoegde waarde geïnvesteerd en in de steden 76%. 1998 en 1999 waren in Vlaanderen en de centrumsteden echter jaren van economisch wantrouwen. De bedrijven investeerden er toen 36 à 40% van hun toegevoegde waarde. In 2000 zagen we een licht herstel van de ratio investeringen/toegevoegde waarde.

Ook in Aalst fluctueerde deze investeringsratio nogal: in 1992 werd 35,5% van de toegevoegde waarde geïnvesteerd, in 1994 49,3%, in 1996 60,2% en in 1997 88,3%. De investeringsratio bedroeg in 1998 minder dan de helft van de ratio van 1997. In 1999 daalde hij nog verder, om lichtjes te stijgen in 2000. In Aalst werd er anno 2000 relatief minder geïnvesteerd dan in de steden.

- ▶ De bedrijven in Aalst investeerden in 2000 30,7% van hun toegevoegde waarde. Dit is minder dan de bedrijven in Vlaanderen en de centrumsteden.

De ratio investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde

De ratio investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde verduidelijkt welk deel van de voortgebrachte toegevoegde waarde naar investeringen in materiële vaste activa gaat.

De Vlaamse bedrijven investeerden in 2000 33,7% van hun gerealiseerde toegevoegde waarde in materiële vaste activa. In de centrumsteden lag deze ratio één duizendste lager.

In Aalst zijn de bedrijven minder geneigd om te investeren in materiële vaste activa. De ratio bedraagt er maar 24,4% en ligt dus 9%-punt lager dan de Vlaamse en de stedelijke.

- ▶ De Aalsterse bedrijven investeerden anno 2000 24,4% van hun toegevoegde waarde in materiële vaste activa.

Zorgverstrekking

In Aalst zijn vijf openbare **bejaardentehuizen** gevestigd en zeven privébejaardentehuizen, waaronder één seniorenhotel.

Aalst herbergt een campus van het **Algemeen Stedelijk Ziekenhuis** en een van het **Onze-Lieve-Vrouwziekenhuis**. Het Algemeen Stedelijk Ziekenhuis beschikt in totaal over 604 bedden, waarvan 368 in Campus Aalst. Het Onze-Lieve-Vrouwziekenhuis is ontstaan in Aalst. Op 29 september 1999 ondertekenden het AZ Heilig Hart Asse/Ninove en het O.L.V.-Ziekenhuis Aalst een intentieverklaring tot fusie. Sinds 31 december 2001 is deze fusie een feit en wordt de naam O.L.V.-Ziekenhuis gebruikt. In het O.L.V.-Ziekenhuis Aalst worden 28 medische disciplines uitgeoefend en 1912 medewerkers tewerkgesteld. De drie campussen samen hebben 844 bedden en 2.388 medewerkers. 677 van deze bedden (80,2%) bevinden zich in Aalst.

7 Een participatieve stad?

In dit laatste hoofdstuk belichten we de participatie van de Aalsterse bevolking aan de politieke besluitvorming. Enerzijds richten we onze aandacht op de participatie bij verkiezingen. Anderzijds schetsen we de deelname van vrouwen aan de besluitvorming en hun aanwezigheid in het partijpolitieke landschap in Aalst. Ten slotte gaan we in op de rechtstreekse inspraak van de bevolking.

Het aantal blanco stemmen voor de parlementsverkiezingen ligt in Aalst hoger dan in Vlaanderen en de centrumsteden. In Aalst stemt 5,4% van de kiezers blanco voor de senaat en evenveel voor de kamer. Het percentage blanco stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen bedraagt er 3,8. In de centrumsteden waren er voor de senaat, de kamer en de gemeenteraad respectievelijk 4,6%, 4,5% en 3,5% blanco stemmen.

In de Aalsterse administratie is 40% van de leidinggevenden op niveau A (statutairen en contractuelen samen) vrouw. Binnen de groep van statutairen zijn vrouwen in de minderheid, maar binnen de groep van contractuelen kennen ze een ruime oververtegenwoordiging. De gemeenteraad telt slechts 8 vrouwen, wat neerkomt op 19,5%. De Aalsterse burgemeester is echter een vrouw. In de OCMW-raad is er meer vrouwelijke inbreng: de raad telt 6 vrouwen op 13 raadsleden.

De VLD was in 2000 de grootste partij in Aalst. Het stadsbestuur van Aalst telt zeven adviesraden en een kindergemeenteraad. Stad Aalst richt ook bewonersvergaderingen in; anno 2002 waren er dat 16.

7 1 Aandeel van de blanco stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen, 1994, 2000*Bron: Jo Buelens*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1994	4,1	3,8	4,7	4,3
2000	3,8	3,4	3,5	3,9

7 2 Aandeel van de blanco stemmen bij de kamerverkiezingen, 1991, 1995 en 1999*Bron: Jo Buelens*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	6,0	4,1	5,3	5,5
1995	6,8	4,7	5,4	6,5
1999	5,4	4,4	4,5	5,2

7 3 Aandeel van de blanco stemmen bij de senaatsverkiezingen, 1991, 1995 en 1999*Bron: Jo Buelens*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	6,6	5,1	5,8	6,8
1995	6,7	4,9	5,7	7,4
1999	5,4	4,3	4,6	5,3

7 4 Aandeel van de geldige stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen, 1994, 2000*Bron: Jo Buelens*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1994	89,1	88,9	86,3	89,1
2000	89,0	88,2	87,2	89,7

7 5 Aandeel van de geldige stemmen bij de kamerverkiezingen, 1991, 1995 en 1999*Bron: Jo Buelens*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	88,1	89,7	87,9	87,9
1995	85,6	87,2	85,8	86,0
1999	87,1	86,7	86,3	86,9

7 6 Aandeel van de geldige stemmen bij de senaatsverkiezingen, 1991, 1995 en 1999*Bron: Jo Buelens*

	Aalst	Sint-Niklaas	13 steden	Vlaanderen
1991	87,5	88,7	87,3	87,4
1995	85,7	87,0	85,4	85,1
1999	87,3	86,9	86,2	86,8

Verkiezingen

Aangezien in België stemplicht bestaat, is de enige manier om de participatie van de bevolking aan verkiezingen te meten, het tellen van de blanco stemmen. Blanco stemmen zijn stembiljetten waarop geen stem uitgebracht is.

Bij parlementsverkiezingen wordt vaker blanco gestemd dan bij gemeenteraadsverkiezingen. De kennis van de lokale politiek en politici speelt hierin een belangrijke rol.

In Vlaanderen ligt het aantal blancostemmers voor het parlement iets boven de 5%. Voor de gemeenteraad is dat 3,9%.

In de steden wordt minder blanco gestemd dan in de rest van Vlaanderen. Voor het parlement stemt ongeveer 4,5% van de kiesgerechtigde stedelingen blanco, voor de gemeenteraad 3,5%. Ondanks dit lagere percentage blanco stemmen ligt het aantal geldige stemmen wel ongeveer gelijk met het Vlaamse gemiddelde. Er zijn twee mogelijke verklaringen. Ofwel stemmen stedelingen vaker ongeldig, ofwel verzaken ze vaker aan de stemplicht. Ongeldige stemmen zijn meestal stembiljetten waarop de kiezer commentaar gegeven heeft. Doorgaans gaat het om kiezers die geen stem wilden uitbrengen. Ongeldige stemmen kunnen echter ook stembiljetten zijn waarop stemmen verkeerdelijk werden uitgebracht (bijvoorbeeld een stem voor twee partijen tegelijkertijd) of waarvan de vorm veranderd werd.

In Aalst ligt het aandeel van mensen die blanco stemmen voor de federale verkiezingen hoger dan in de steden en Vlaanderen: 5,4% van de kiezers stemt blanco voor de Senaat en voor de Kamer. Bij de gemeenteraadsverkiezingen ligt het aandeel van de blancokiezers ongeveer even hoog als het Vlaamse gemiddelde en hoger dan het stedelijke gemiddelde.

- ▶ Het aandeel van de blanco stemmen bij parlementsverkiezingen ligt in Aalst hoger dan in andere Vlaamse regio's en centrumsteden.
- ▶ Voor de gemeenteraadsverkiezingen ligt het aandeel van de blancokiezers in Aalst ongeveer even hoog als het Vlaamse gemiddelde en hoger dan het stedelijke gemiddelde.

7 7 Aantal en aandeel leidinggevende mannen en vrouwen in stedelijke diensten, 2003*Bron: Personeelsdienst Stad Aalst*

		N	%
Departementshoofden niveau A	Mannen	5	100,0
	Vrouwen	0	0,0
Diensthoofden niveau A	Mannen	14	70,0
	Vrouwen	6	30,0
Sectiechefs niveau A	Mannen	7	38,9
	Vrouwen	11	61,1
Totaal niveau A	Mannen	26	60,5
	Vrouwen	17	39,5

7 8 Aantal en aandeel leidinggevende mannen en vrouwen in stedelijke diensten naar contracttype, 2003*Bron: Personeelsdienst Stad Aalst*

		N	%
Vastbenoemden niveau A	Mannen	26	65,0
	Vrouwen	14	35,0
Contractuelen niveau A	Mannen	0	0,0
	Vrouwen	3	100,0
Totaal niveau A	Mannen	26	60,5
	Vrouwen	17	39,5

Participatie van vrouwen

Een belangrijk aspect van participatie waaraan we meer aandacht willen besteden, is de participatie van vrouwen aan de besluitvorming in de stad. Om deze participatie te meten, tellen we het aantal vrouwen op beleidsniveau. Eerst gaan we het aantal leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten na. Daarna bekijken we het aantal vrouwen in de gemeentepolitiek.

Leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten

Om een idee te krijgen van de participatie van vrouwen aan de leiding van de stedelijke administratie, gingen we na hoeveel vrouwen in de stadsdiensten tewerkgesteld zijn op niveau A. Ambtenaren van niveau A zijn personen met een universitair of daarmee gelijkgesteld diploma. Het komt wel voor dat personeelsleden met een lager diploma op een hoger niveau werken en omgekeerd. Bovendien hebben niet alle personeelsleden van niveau A een leidinggevende functie. Maar het aantal vrouwen op niveau A geeft alleszins een aanduiding van de participatie van vrouwen in de leiding van de stadsdiensten.

Het **dienstenorganigram** van de stad Aalst bestaat uit vijf departementen. De departementen werden onderverdeeld in 28 diensten en de diensten in 58 secties. Elk departement, elke dienst en elke sectie wordt geleid door een hoofd of 'chef'. De departementshoofden zijn allen ambtenaren van niveau A en het zijn alle vijf mannen. Van de 28 diensten worden er 20 geleid door een ambtenaar van niveau A. 70% van deze diensthooftden van niveau A is man. Van de 58 sectiechefs zijn er 18 van niveau A. Ruim 60% hiervan is vrouw.

We bespreken ook het aantal mannen en vrouwen op niveau A naar **statuut**. 40 van de 43 leidinggevenden van niveau A zijn statutairen, de andere 3 zijn contractuelen. 65% oftewel twee derde van de statutairen is man, één derde is vrouw. De drie leidinggevenden op niveau A met een contract zijn alledrie vrouwen.

- ▶ 40% van de departements-, dienst- of sectiehoofden van niveau A (statutairen en contractuelen samen) in de Aalsterse stadsdiensten is vrouw.
- ▶ Van de leidinggevende statutairen is twee derde man. Alle leidinggevenden van niveau A met een contract zijn vrouwen.

Vrouwen in de gemeentepolitiek

Naast het aantal leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten nemen we ook de vertegenwoordiging van vrouwen in de politieke organen onder de loep. Eerst bekijken we het aantal vrouwen in de gemeenteraad en het schepencollege, daarna gaan we dieper in op de aanwezigheid van vrouwen in de OCMW-raad.

Gemeenteraad

De Aalsterse gemeenteraad telt 41 raadsleden. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 1988 en die van 1994 waren er 6 vrouwelijke leden. De gemeenteraadsverkiezingen van 2000 brachten een kleine verbetering: momenteel zetelen er 8 vrouwen in de gemeenteraad. Twee van hen hebben ook zitting in het schepencollege: de Aalsterse burgemeester en eerste schepen (bevoegdheden: onderwijs en cultuur).

- ▶ De gemeenteraad telt 8 vrouwen op 41 leden. Dat is 19,5%. De Aalsterse burgemeester en eerste schepen zijn vrouwen.

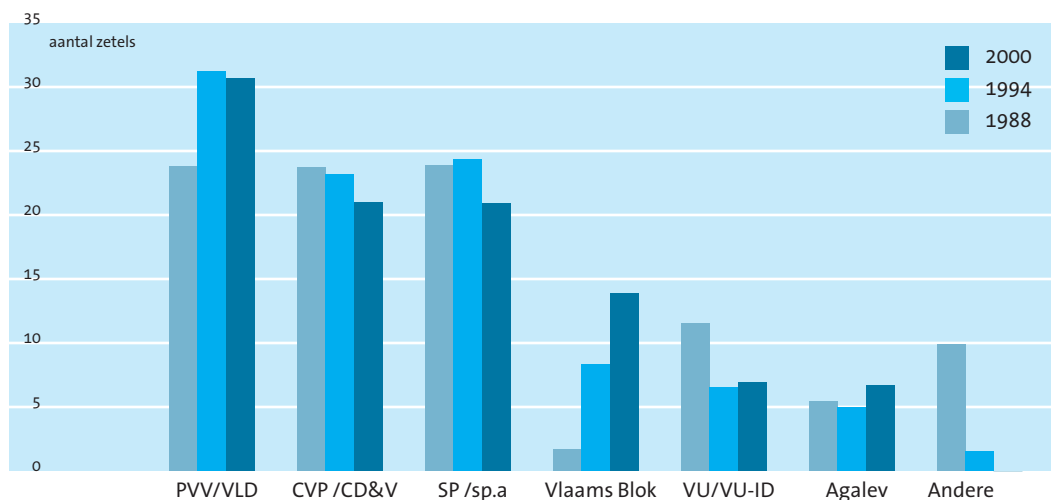
OCMW-raad

In de OCMW-raad zijn de vrouwen beter vertegenwoordigd dan in de gemeenteraad. In Aalst zijn 6 van de 13 OCMW-raadsleden vrouwen.

- ▶ De OCMW-raad telt 6 vrouwen op 13 raadsleden.

7 9 Percentage van de stemmen per partij voor de gemeenteraadsverkiezingen in Aalst, 1988, 1994 en 2000Bron: www.vub.ac.be

	1988	1994	2000
PVV/VLD	23,8	31,2	30,7
CVP/CD&V	23,7	23,2	21,0
SP/sp.a	23,9	24,3	20,9
Vlaams Blok	1,7	8,3	13,9
VU/VU-ID	11,5	6,5	6,9
Agalev	5,4	5,0	6,7
Andere	9,9	1,5	-

7 10 Zetelverdeling voor de gemeenteraadsverkiezingen in Aalst, 1988, 1994 en 2000Bron: www.vub.ac.be**7 11** Aantal samenkomsten per adviesraad, 1999-2002Bron: *Stad Aalst*

	1999	2000	2001	2002
Preventieraad	4	1	2	3
Feestcomité	12	17	13	17
Adviesraad voor Verkeer en Veiligheid	-	-	-	-
Adviesraad voor Economische Ontwikkeling en Werkgelegenheid	-	-	2	5
Adviesraad voor Landbouw en Tuinbouw	3	4	2	2
Adviesraad voor Senioren	3	3	1	3
Adviesraad voor Sociaal-Maatschappelijke Ontwikkeling	-	-	1	3

Samenstelling van de gemeenteraad

In de tabel zijn de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen in Aalst van 1988, 1994 en 2000 weergegeven. Enkel de resultaten van de zes grootste partijen worden gegeven, de kleinere partijen worden gezamenlijk onder 'andere' ondergebracht. Geen enkele kleine partij hield stand van 1988 tot 2000. Het aandeel van de stemmen voor kleine partijen lag in 1988 op 9,9%. Dit hoge percentage is bijna volledig toe te schrijven aan het succes van de partij 'VD' die in 1988 8,7% van de stemmen behaalde.

In 1988 kregen de PVV (nu VLD), CVP (nu CD&V) en SP (nu sp.a) alledrie ongeveer 24% van de stemmen. De VU haalde 11,5% van de stemmen en het Vlaams Blok 1,7%. In 1994 werd de VLD veruit de grootste partij in Aalst. Ze behaalde 31,2% van de stemmen, ten opzichte van 24,3% voor de SP en 23,2% voor de CVP. De meest spectaculaire winst van stemmen is bij het Vlaams Blok op te tekenen. In 1988 was het Vlaams Blok in Aalst nog een marginale partij, maar in 1994 behaalde ze 8,3% van de stemmen en werd ze de vierde grootste.

In 2000 bleef de rangorde van de partijen behouden. De VLD verloor een halve procent van haar stemmen in vergelijking met 1994, CVP en SP verloren elk 2 à 3% van hun stemmen, het Vlaams Blok groeide door met 13,9% van de stemmen.

- ▶ De VLD was in 2000 de grootste partij in Aalst.
- ▶ Het aantal stemmen voor het Vlaams Blok nam erg toe; de grootste afname staat op naam van VU-ID.

Rechtstreekse inspraak van de bevolking

De bevolking wordt steeds mondiger. Hierop dient een stad in te spelen door zo veel mogelijk inspraak te bieden. Onrechtstreeks kunnen de inwoners hun mening kwijt via verkiezingen. Om rechtstreekse inspraak te bevorderen, kunnen bewonersvergaderingen gehouden worden. Ook de participatie van jongeren moet georganiseerd worden, omdat zij niet mogen stemmen, maar wel een mening hebben.

In Aalst zijn er enkele **adviesraden** werkzaam. De preventieraad had in 2002 drie keer zitting, net als de Adviesraad voor Senioren en de Adviesraad voor Sociaal-Maatschappelijke Ontwikkeling. De Adviesraad voor Economische Ontwikkeling en Werkgelegenheid vergaderde vijfmaal en de Adviesraad voor Landbouw en Tuinbouw slechts tweemaal. Het feestcomité kwam in 2002 maar liefst zeventien keer samen. De Adviesraad voor Verkeer en Veiligheid werd in 2001 opgeheven.

Stad Aalst richt ook **bewonersvergaderingen** in. Anno 2002 waren er dat 16. Tien van deze vergaderingen betroffen de inrichting van de zone 'rechteroever'. Vijf bewonersvergaderingen behandelden de herinrichting van de Hopmarkt en het ruimtelijk structuurplan Aalst. Eén bewonersvergadering ging over het leefmilieu, meer bepaald over de milieuvergunningen.

In 1992 richtte men in Aalst de **kindergemeenteraad** op. De raad wordt per schooljaar samengesteld uit verkozenen van het zesde leerjaar.

- ▶ In Aalst zijn er enkele adviesraden werkzaam.
- ▶ Anno 2002 werden er zestien bewonersvergaderingen ingericht.
- ▶ Aalst richtte in 1992 een kindergemeenteraad op.

Verklarende woordenlijst

Een bruisende stad?

Geboortesaldo

Het aantal geboortes per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Sterftesaldo

Het aantal overlijdens per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Natuurlijke aangroei

Het geboortesaldo, verminderd met het sterftesaldo.

Migratiesaldo

Het aantal inwijkingen verminderd met het aantal uitwijkingen per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Groene druk

De verhouding tussen het aantal 0 tot 19-jarigen en het aantal 20 tot 59-jarigen.

Grijze druk

De verhouding tussen het aantal 60-plussers en het aantal 20 tot 59-jarigen.

Afhankelijkheidsratio

De verhouding tussen het aantal 0 tot 19-jarigen plus het aantal 60-plussers en de actieve bevolking (20 tot 59-jarigen).

Een veilige en gezonde stad?

Verkeersdode

Elke persoon die binnen de 30 dagen na een verkeersongeval waarin hij betrokken geraakte, overlijdt.

Zwaargewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt en waarbij een opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis noodzakelijk is.

Lichtgewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt zonder dood of opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis tot gevolg.

Ernstigheidsgraad

Deze graad meet het aantal doden en zwaargewonden per 100 verkeersslachtoffers.

Zachte weggebruikers

De fietsers, de voetgangers, de bestuurders van bromfietsen van het A- en B-type en de bestuurders van motorfietsen van zowel minder als meer dan 400 cc.

Criminaliteitsgraad

Deze graad beschrijft het gemiddelde aantal criminele feiten per 1.000 inwoners per maand.

Veiligheidsmonitor

Het belangrijkste onderzoek dat peilt naar de gevoelens van onveiligheid. Dit bevolkingsonderzoek werd op initiatief van de minister van Binnenlandse Zaken uitgevoerd door de Algemene Politiesteundienst, afdeling Politiebeleids-ondersteuning, in samenwerking met de provinciegouverneurs. De resultaten die hier gebruikt worden, vloeien voort uit de telefonische enquêtes van 2000 en 2002. De federale enquêtes omvatten telkens een steekproef van 6.000 mensen. Deze steekproef is representatief voor de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder.

Mortaliteitsratio

Een waarde van 100 geeft aan dat er tijdens de beschouwde periode in de aangegeven stad evenveel waargenomen sterfgevallen waren bij een bepaalde ziekte als men verwacht op basis van de gegevens van het Vlaamse Gewest. Er werd gestandaardiseerd voor leeftijdsstructuur.

Een leefbare stad?

Mediaaninkomen

Het inkomen van de middelste waarneming na rangschikking volgens toenemend inkomen.

Interkwartiel verschil

Het verschil tussen het hoogste en het laagste inkomen van de aangiften die 50 % rond de mediaan beslaan. Deze maat geeft een idee van de spreiding van de inkomens rond de mediaan.

Interkwartiele coëfficiënt

De verhouding tussen het interkwartiel verschil en de mediaan.

Bestaansminimum (of leefloon)

Een sociale uitkering die een minimuminkomen waarborgt aan personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloontrekker behoort (samenwonend persoon, alleenstaand persoon, alleenstaand persoon met kinderen of samenwonende echtgenoten).

Een leidinggevende stad?

School enrolment rate

Deze ratio meet de verhouding van de schoolgaande jeugd in de scholen van de stad tot het aantal schoolplichtige jongeren in die stad.

Wanneer deze ratio groter is dan 100 betekent dit dat veel jongeren van buiten de stad in de centrumstad onderwijs komen volgen.

Omzet

Het resultaat van de verkoop van goederen en/of diensten aan derden in het kader van de normale activiteiten van het bedrijf.

Toegevoegde waarde

Theoretisch gezien is de toegevoegde waarde het verschil tussen de waarde van de productie (omzet) en die van de intermediaire verbruiken, ofwel de waarde van de geproduceerde goederen en diensten verminderd met de waarde van de in het productieproces gebruikte goederen en diensten.

De toegevoegde waarde laat toe de bijdrage van ondernemingen aan de nationale welvaart te meten.

Bibliografie

- Ghysens, Jos
Geschiedenis der straten van Aalst
Genootschap voor Aalsterse Geschiedenis, 1986
- Stad Aalst
Ontwerp van Structuurplan. Ruimtelijk structuurplan Aalst
Aalst, november 2001
- Stad Aalst
Jaarverslag Stad Aalst 2001
Aalst, 2002
- Stad Aalst
Mobiliteitsplan Aalst
Aalst, 2002
- Traject, CIBE en Stad Aalst
Woon-schoolverkeer Aalst. Heen en weer naar school, naar de campus of naar het werk. Resultaten mobiliteitsenquête
Aalst, september 2002
- Stad Aalst – Dienst Economische zaken
Bedrijventerreinen Aalst
Aalst, april 2003
- Stad Aalst
Cultureel Centrum De Werf Aalst. Jaarverslag 2002
Aalst, 2003
- Stad Aalst
Website Stad Aalst